

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

**Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ
ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ
Ε.Σ.Υ- ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 783 – email: cas--58@windowslive.com

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ:

**ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΤΡΙΝΑ Β.
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ- ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗ**

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2017

**ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ε.Σ.Υ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	1
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΟ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ε.Σ.Υ.....	3
 1.1: Εισαγωγή στο γενικό καθεστώς υπό το οποίο εκτελούν τα καθήκοντά τους οι επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ. και οι εφαρμοζόμενες πειθαρχικές διατάξεις.....	3
1.1.1: Το καθεστώς των επαγγελματιών του ΕΣΥ.....	3
1.1.2: Το Πειθαρχικό Δίκαιο.....	5
1.1.3: Το κανονιστικό πλαίσιο των Πειθαρχικών Διατάξεων.....	7
1.1.4: Ορισμός του πειθαρχικού παραπτώματος κατά τον Υπαλληλικό Κώδικα.....	8
 1.2: Η τυπολογία των πειθαρχικών παραπτωμάτων των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ κατά τις διατάξεις του Υ.Κ.	11
1.2.1: Τα προβλεπόμενα πειθαρχικά παραπτώματα.....	12
α) οι πράξεις με τις οποίες εκδηλώνεται άρνηση αναγνώρισης του Συντάγματος ή έλλειψη αφοσίωσης στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία.....	12
β) η παράβαση υπαλληλικού καθήκοντος.....	13
γ) η παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα.....	16
δ) η απόκτηση οικονομικού οφέλους ή ανταλλάγματος.....	18
ε) η αναξιοπρεπής ή ανάρμοστη ή ανάξια για υπάλληλο συμπεριφορά εντός ή εκτός υπηρεσίας.....	18

στ) η παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας.....	21
ζ) η παραβίαση της αρχής της ισότητας, των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.....	23
η) η παραβίαση της υποχρέωσης εχεμύθειας.....	24
θ) η σοβαρή απείθεια.....	28
ι) η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων.....	30
ια) η αδικαιολόγητη προτίμηση νεότερων υποθέσεων με παραμέληση παλαιότερων.....	31
ιβ) η άρνηση παροχής πληροφόρησης στους πολίτες και τις αρχές.....	32
ιγ) η προδήλως αδικαιολόγητη μη εξυπηρέτηση των πολιτών.....	34
ιδ) η χρησιμοποίηση της δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας, για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ίδιου ή τρίτων προσώπων.....	36
ιε) η αδικαιολόγητη άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση.....	36
ιστ) η συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί επιτροπή, μέλος της οποίας είναι ο υπάλληλος.....	37
ιζ) η κακόβουλη άσκηση κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής.....	38
ιη) η άρνηση σύμπραξης, συνεργασίας, χορήγησης στοιχείων ή εγγράφων κατά τη διεξαγωγή ελέγχου από Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές.....	39
ιθ) η μη έγκαιρη σύνταξη ή η σύνταξη μεροληπτικής έκθεσης αξιολόγησης με κρίσεις ή χαρακτηρισμούς που δεν εξειδικεύονται με αναφορά συγκεκριμένων στοιχείων.....	39
κ) η άρνηση ή παρέλκυση εκτέλεσης υπηρεσίας.....	40
κα) η χρησιμοποίηση τρίτων προσώπων για την απόκτηση υπηρεσιακής εύνοιας ή την πρόκληση ή ματαίωση εντολής της υπηρεσίας.....	40
κβ) η σύναψη στενών κοινωνικών σχέσεων με πρόσωπα, με αφορμή το χειρισμό θεμάτων από την αντιμετώπιση των οποίων εξαρτώνται ουσιώδη συμφέροντα των προσώπων αυτών.....	41
κγ) η φθορά λόγω ασυνήθιστης χρήσης, η εγκατάλειψη ή η παράνομη χρήση πράγματος το οποίο ανήκει στην υπηρεσία.....	41

κδ) η παράλειψη από τα πειθαρχικά όργανα δίωξης και τιμωρίας πειθαρχικού παραπτώματος.....	42
κε) η άσκηση εργασίας ή έργου με αμοιβή χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας..	43
κστ) η απλή απείθεια.....	46
κζ) η μη τήρηση του ωραρίου από τον υπάλληλο και η παράλειψη του προϊσταμένου να ελέγχει την τήρησή του.....	46
κη) η αμέλεια ή ατελής εκπλήρωση του υπηρεσιακού καθήκοντος.....	47
κθ) η άρνηση συνεργασίας με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.).....	49
λ) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 130 του παρόντος νόμου.....	49
λα) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 144 του παρόντος νόμου.....	51
λβ) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου τρίτου του παρόντος νόμου.....	52
λγ) η κατάθεση, η χρήση, η συμπερίληψη και η διατήρηση στον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο υπαλλήλου, πλαστού, νοθευμένου ή παραποιημένου πιστοποιητικού ή τίτλου ή βεβαιώσεως.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΕΙΔΙΚΩΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΣΥ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ.....

55

2.1 Τυπολογία των πειθαρχικών παραπτωμάτων σύμφωνα με τον ν. 2071/1992.....

55

α) Η άσκηση ελεύθερου ή άλλου επαγγέλματος από τους ιατρούς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.....	55
β) Η δωροληψία για την προσφορά οποιασδήποτε ιατρικής υπηρεσίας.....	61

γ) Η συνεργασία με ιατρούς, που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, ή και με ιδιωτικές κλινικές.....	66
δ) Η παράβαση των κανόνων ιατρικής δεοντολογίας.....	68
ε) Η άνιση μεταχείριση των αρρώστων στην παροχή ιατρικών φροντίδων ή η απρεπής συμπεριφορά προς αυτούς.....	74
στ) Η παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού και των διατάξεων που διέπουν την οικεία υπηρεσιακή μονάδα περίθαλψης.....	79
2.1.1: Οι προβλεπόμενες πειθαρχικές ποινές.....	80
2.2 Η σχέση της Πειθαρχικής Διαδικασίας με την Ποινική Δίκη.....	83
Επίλογος- Συμπεράσματα.....	91

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα μελέτη πραγματοποιείται μια απόπειρα σκιαγράφησης του πειθαρχικού καθεστώτος εντός του οποίου ασκούν τα καθήκοντά τους οι δημόσιοι υπάλληλοι και λειτουργοί του χώρου της Υγείας. Η προάσπιση του κύρους της Δημόσιας Υπηρεσίας και η κατοχύρωση της αποτελεσματικής λειτουργίας της, με την ταυτόχρονη παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και μάλιστα εντός το ευαίσθητου και άκρως σημαντικού χώρου της Δημόσιας Υγείας, απαιτούν τη δέουσα συμπεριφορά από μέρους των επαγγελματιών Υγείας. Εξ αυτού το λόγου, ο Έλληνας νομοθέτης προέβλεψε σειρά διατάξεων που στοιχειοθετούν, στα πρότυπα του ποινικού κώδικα, κολαστέες πράξεις ή παραλείψεις εντός και εκτός της Υπηρεσίας που η πραγμάτωσή τους βλάπτει την εύρυθμη λειτουργία και υποσκάπτει το έργο του εκάστοτε Δημόσιου φορέα παροχής υπηρεσιών υγείας.

Έτσι, στο Πρώτο Κεφάλαιο της μελέτης αναλύονται στοιχειώδεις και προαπαιτούμενες έννοιες, οι οποίες συμβάλλουν στην ευρύτερη και αμεσότερη κατανόηση του κεντρικού ζητήματος. Η εννοιολογική προσέγγιση των συνταγματικών καταβολών του δικαιώματος στην υγεία, του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ), του νομικού καθεστώτος των επαγγελματιών υγείας και της αδρομερούς παρουσίας του γενικού Πειθαρχικού Δικαίου συνιστούν απαραίτητους προπομπούς για τον προσδιορισμό των επιμέρους πειθαρχικών παραπτώματων.

Ο προσδιορισμός αυτός λαμβάνει χώρα στο Δεύτερο και Τρίτο Κεφάλαιο, διάκριση η οποία καθοδηγείται και από την επιλογή του νομοθέτη. Πιο συγκεκριμένα, οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα που προβλέπουν τα πειθαρχικά παραπτώματα του συνόλου των δημόσιων υπαλλήλων εφαρμόζονται είτε ευθέως είτε αναλογικά και στους επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ, καθώς φέρουν και εκείνοι την ιδιότητα του Δημοσίου Υπαλλήλου ή Λειτουργού (Δεύτερο Κεφάλαιο), ενώ όσον αφορά στους ιατρούς εφαρμόζονται αθροιστικά και τα ειδικώς προβλεπόμενα πειθαρχικά παραπτώματα του άρθρου 77 του νόμου 2170/1992 (Τρίτο Κεφάλαιο). Η απαρίθμηση αυτή του συνόλου των πειθαρχικών παραπτώματων συνοδεύεται από κρίσιμες εννοιολογικές διευκρινίσεις, ερμηνεία του νόμου αλλά και νομολογιακές παραπομπές του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου της χώρας, ιδιαίτερα ως προς τις περιπτώσεις παραπτώματων που υπέχουν σοβαρή απαξία και εμφανίζονται συχνότερα ενώπιον των πειθαρχικών οργάνων της Διοίκησης και των Διοικητικών Δικαστηρίων, όταν επιτελούν την πειθαρχική τους αρμοδιότητα.

Τέλος, και ένεκα της διττής φύσεως ορισμένων πράξεων ή παραλείψεων, με την έννοια ότι συνιστούν πέρα από πειθαρχικά παραπτώματα και ποινικά αδικήματα, διερευνάται η σχέση της ποινικής διαδικασίας με την πειθαρχική, τόσο σε διοικητικό όσο και σε δικαστικό επίπεδο, καθώς και η επιρροή που ασκούν οι τελικές κρίσεις εκάστης διαδικασίας σε αυτή που χρονικά έπεται. Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη συνολική κριτική αποτίμηση του ουσιαστικού συστήματος των πειθαρχικών παραπτωμάτων που δύνανται να τελεσθούν από τους επαγγελματίες των δημόσιων φορέων υγείας.

1. ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ε.Σ.Υ..

1.1 Εισαγωγή στο γενικό καθεστώς υπό το οποίο εκτελούν τα καθήκοντά τους οι επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ. και οι εφαρμοζόμενες πειθαρχικές διατάξεις.

1.1.1 Το καθεστώς των επαγγελματιών του ΕΣΥ.¹

Στο πλαίσιο του ΕΣΥ έχουν συσταθεί θέσεις ειδικευμένων ιατρών, που έχουν προστεθεί στους οργανισμούς των νοσοκομείων (νοσοκομειακοί ιατροί) με μορφή νπδδ και αυτοί που τις στελεχώνουν χαρακτηρίζονται ως "μόνιμοι δημόσιοι λειτουργοί". Εποπτεύονται και αμείβονται από το αρμόδιο Υπουργείο, αλλά υπάγονται πειθαρχικά και οργανωτικά στο διοικητή του νοσοκομείου και είναι βασικά υποκείμενα της δημόσιας έννομης σχέσης υγειονομικής προστασίας και απαγορεύεται να ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, καθώς διέπονται από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (ΥΚ) και παρέχουν συντάξιμη δημόσια υπηρεσία. Οι *πανεπιστημιακοί ιατροί* ανήκουν στην κατηγορία των δημόσιων λειτουργών, αλλά με την ιδιότητά τους ως μελών ΔΕΠ (διδασκτικό-ερευνητικό προσωπικό) Πανεπιστημίου.

Οι ιατροί που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εκτός ΕΣΥ στο δημόσιο τομέα είναι διοικητικά όργανα (π.χ. φορέων κοινωνικής ασφάλισης ή Ο.Τ.Α). Έχουν το καθεστώς του δημόσιου υπαλλήλου (και όχι λειτουργού όπως οι ιατροί του ΕΣΥ) και ο διορισμός τους συντελείται με νομοθετημένη οργανική θέση και απολαμβάνουν δημοσιοϋπαλληλικής μονιμότητας. Έχουν αρμοδιότητες περίθαλψης και διοικητικές αρμοδιότητες συμμετοχής σε υγειονομικά όργανα, ενώ, παράλληλα, Υπάλληλοι του Δημοσίου, είναι μεταξύ άλλων, και οι ιατροί δημόσιας υγείας. Ιδιαίτερη κατηγορία υπαλλήλων νπδδ αποτελούν και οι ιατροί των φορέων του ΕΟΠΠΥ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας υπηρετούν και ειδικευόμενοι ιατροί οι οποίοι έχουν εκπαιδευτική, δημοσίου δικαίου σχέση με τη νοσοκομειακή μονάδα, η οποία διέπεται από ειδικούς κανόνες του διοικητικού δικαίου και αποσκοπεί πρωτίστως

¹ Κ. Τούντας, Δίκαιο Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας- Περίγραμμα Παραδόσεων, Καλαμάτα, 2014.

στην παροχή της δυνατότητας πρακτικής άσκησης, με απώτερο στόχο την απόκτηση μιας και μόνο κύριας ειδικότητας και όχι την εξασφάλιση εργασίας. Άλλωστε, η απόκτηση ειδικότητας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη σε οργανική θέση.

Περαιτέρω, σημαντικό ρόλο -έστω και επικουρικό- διαδραματίζει το μη ιατρικό προσωπικό, στο οποίο ανήκουν οι νοσηλεύτες, που διορίζονται ως μόνιμοι υπάλληλοι του ΕΣΥ, μέσω διαγωνισμού του ΑΣΕΠ. Προϋπόθεση για το διορισμό τους είναι ο επαγγελματικός τίτλος του νοσηλευτή που παρέχεται μετά από ανώτερες ή ανώτατες σπουδές. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν οι νοσοκομειακοί φαρμακοποιοί, οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι ακτινοφυσικοί, οι ψυχολόγοι, οι βιολόγοι εργαστηρίων, οι ακτινολόγοι και οι μαίες. Σκοπούς δημόσιας υγείας, τέλος, εκτός από το ιατρικό και το παραϊατρικό προσωπικό, εξυπηρετούν και οι διοικητικοί υπάλληλοι.

Όσοι από τους ανωτέρω επαγγελματίες προσλαμβάνονται και διορίζονται προκειμένου να ασκήσουν τα καθήκοντα τους παρέχοντας υπηρεσίες υγείας εντός του Εθνικού Συστήματος, συνάπτουν σύμβαση δημοσίου δικαίου, βάσει της οποίας συνιστάται υπαλληλική σχέση εξουσίας, δηλαδή η υπηρεσιακή κατάστασή τους ρυθμίζεται ευθέως από τον νόμο και όχι από τη σύμβαση (ειδική εξουσιαστική σχέση). Οι ανωτέρω λειτουργοί και υπάλληλοι φέρουν ειδικές υποχρεώσεις ένεκα του δημόσιου χαρακτήρα της εργασιακής τους σχέσης όπως η νομιμοφροσύνη, η πολιτική ουδετερότητα, η αμεροληψία, η υπακοή, η αξιοπρεπής και πρόποσα συμπεριφορά και το καθήκον εκτέλεσης της υπηρεσίας, ενώ απολαύουν μονιμότητας, βαθμολογικής εξέλιξης, αδειών, ηθικών αμοιβών και ευεργετημάτων. Η σταδιοδρομία τους εντός του δημοσίου συστήματος βασίζεται στην αξιολόγησή τους και γίνεται με βάση την επαγγελματική και επιστημονική τους αρτιότητα και κατάρτιση, την αποτελεσματικότητα, την εμπειρία και την εν γένει καταλληλότητά τους.

1.1.2 Το Πειθαρχικό Δίκαιο

Σε γενικές γραμμές, η ιατρική ευθύνη μπορεί να εξειδικευτεί σε (α) ποινική ευθύνη, που επιβάλλεται από τα ποινικά δικαστήρια και αναφέρεται στην απαίτηση της έννομης τάξης να τιμωρείται εκείνος που από αμέλειά του προκάλεσε θάνατο ή σωματική βλάβη τρίτου ή που τέλεσε οποιοδήποτε αδίκημα κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του ως δημόσιος λειτουργός, (β) αστική, η οποία αφορά στην υποχρέωση να καταβληθεί αποζημίωση από τον υπαίτιο προς εκείνον που ζημιώθηκε από αδικοπραξία για υλική ζημιά ή ηθική βλάβη ή, αν έχει επέλθει θάνατος, για ψυχική οδύνη και (γ) πειθαρχική ευθύνη, η οποία επιβάλλεται σε όλους τους ιατρούς από το αρμόδιο πειθαρχικό όργανο της οικείας υπηρεσίας όπου είναι διορισμένοι, και αποσκοπεί στη διατήρηση του κύρους της Δημόσιας Υπηρεσίας.

Οι κανόνες που ρυθμίζουν την ειδική έννομη σχέση, η οποία συνδέει τον δημόσιο υπάλληλο με το Δημόσιο Νομικό Πρόσωπο του κράτους, προβλέπουν ένα σύστημα ειδικών κυρώσεων και τη διαδικασία επιβολής τους, με σκοπό την εξασφάλιση της τήρησης των ειδικών κανόνων που ρυθμίζουν τους περιορισμούς και τα καθήκοντα του υπαλλήλου. Οι σχετικές με τις κυρώσεις και τη διαδικασία επιβολής τους διατάξεις, το πειθαρχικό δηλαδή δίκαιο, βρίσκεται σε άμεση οργανική σχέση με τους κανόνες του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου.² Άλλωστε, είναι προφανής η σημασία των κανόνων του πειθαρχικού δικαίου, που διέπουν τη συμπεριφορά και την άσκηση των καθηκόντων των δημοσίων υπαλλήλων, για την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία καθώς και το κύρος της δημόσιας υπηρεσίας. Οι πειθαρχικοί κανόνες ενεργούν τόσο ως προληπτικές όσο και ως κατασταλτικές εγγυήσεις τήρησης της νομιμότητας εκ μέρους των δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, υπό την έννοια ότι αφενός αποτρέπουν παράνομες συμπεριφορές υπό την απειλή κυρώσεων και αφετέρου κολάζουν εκείνους που παραβαίνουν το σχετικό ειδικό νομοθετικό πλαίσιο.

Κυριότερο διακριτικό στοιχείο της πειθαρχικής εξουσίας αποτελεί το γεγονός ότι η πειθαρχική δικαιοδοσία ασκείται από τη διοίκηση. Η

² Επ. Σπηλιωτόπουλος - Χ. Χρυσανθάκης, Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου, σελ. 129, Αθήνα-Κομοτηνή 2007.

πειθαρχική ποινή επιβάλλεται από τα διοικητικά όργανα με συναφή απόφασή τους, εφόσον διαπιστώσουν ότι έχει συντελεσθεί πειθαρχικό παράπτωμα και η συγκεκριμένη απόφαση αποτελεί πάντοτε εκτελεστή διοικητική πράξη. Αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού, είναι η δυνατότητα του πειθαρχικώς διωκόμενου για την περαιτέρω αμφισβήτηση της επιβαλλόμενης ποινής ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων, τα οποία διακατεχόμενα από τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης, έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια διατήρησης, μεταρρύθμισης ή άρσης της αρχικώς επιβαλλόμενης ποινής, ικανοποιώντας έτσι και το δικαίωμα για παροχή αποτελεσματικής και κατάλληλης δικαστικής προστασίας (άρ.20 Σ.). Βασικό στοιχείο, περαιτέρω, της έννοιας των πειθαρχικών ποινών αποτελεί ο κανόνας ότι στις πειθαρχικές ποινές δεν απαιτείται ο ακριβής καθορισμός της νομοτυπικής μορφής της παράνομης πράξης ή παράλειψης και αρκεί η πρόβλεψη της γενικής πειθαρχικής αρμοδιότητας της διοίκησης σε περίπτωση παράβασης συγκεκριμένων διατάξεων. Δεν απαιτείται επίσης η ρητώς καθορισμένη αντιστοιχία της παράνομης συμπεριφοράς με την επαπειλούμενη ποινή. Συνεπώς, για την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας δεν είναι απαραίτητη ούτε η ακριβής αποτύπωση των πειθαρχικών παραπτωμάτων ούτε ο ακριβής καθορισμός των πειθαρχικών ποινών για συγκεκριμένα παραπτώματα.³

Τα χαρακτηριστικά αυτά, καθώς και ο σκοπός και η φύση του πειθαρχικού δικαίου είναι και αυτά που το διαχωρίζουν από το ποινικό δίκαιο. Παρά τη συγγένεια των δύο κλάδων του δικαίου και την από κοινού αξιοποίηση παρεμφερών νομικών εργαλείων, ο πειθαρχικός κολασμός διακρίνεται από τον ποινικό, λόγω της επιδίωξης προάσπισης της ομαλής λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών έναντι της προστασίας του κοινωνικού συνόλου και της συμβίωσης των πολιτών, λόγω του αμιγώς διοικητικού χαρακτήρα των επιβαλλόμενων ποινών έναντι των δικαστικών αποφάσεων που επιβάλλουν τις ποινικές κυρώσεις και λόγω της ειδικής δημόσιας έννομης σχέσης την οποία έχουν ως πρώτιστο στόχο να προασπίσουν.

³ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 450.

1.1.3 Το κανονιστικό πλαίσιο των Πειθαρχικών Διατάξεων.

Σύμφωνα με τον Ν. 2071/1992(ΦΕΚ Α' 123/15.7.1992) και το άρθρο 77 αυτού, τα πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία μπορούν να καταλογιστούν στους ιατρούς του Ε.Σ.Υ δεν είναι μόνον τα περιοριστικώς και αποκλειστικώς αναφερόμενα στον νόμο αυτό (για τα οποία θα γίνει εκτενής λόγος στο επόμενο κεφάλαιο της μελέτης), αλλά και τα παραπτώματα τα οποία προβλέπονται από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα για τους δημοσίους υπαλλήλους συλλήβδην. Βέβαια, είναι ευνόητο πως η εφαρμογή των διατάξεων αυτών γίνεται αναλογικά, εν όψει της ιδιαίτερης σημασίας του λειτουργημάτων τους αλλά και των προβλέψεων του προαναφερθέντος νομοθετήματος περί «Εκσυγχρονισμού και Οργάνωσης του Συστήματος Υγείας», το οποίο συνιστά ειδικότερο νόμο που υπερισχύει του γενικότερου Υπαλληλικού Κώδικα.

Επιπλέον, και πέραν του ιατρικού προσωπικού του Ε.Σ.Υ., το μη ιατρικό προσωπικό του διέπεται και αυτό από τις γενικές διατάξεις του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα ένεκα της δημοσιοϋπαλληλικής έννομης σχέσης τους με το Δημόσιο. Το αυτό ,ωστόσο, δεν ισχύει για το προσωπικό του κλάδου αυτού, του οποίου η επαγγελματική δράση πραγματοποιείται με όρους ελεύθερης οικονομίας και αποτελούν ελεύθερους επαγγελματίες οργανωμένους σε επαγγελματικούς Συλλόγους υπό την μορφή ΝΠΔΔ. Συνεπώς, το νομοθετικό τους καθεστώς είναι διαφορετικό (άρα και οι εφαρμοστέες πειθαρχικές διατάξεις), προβλεπόμενο από ειδικές διατάξεις⁴.

⁴ Για τις Μαιές ισχύει το ΒΔ της 15.12.1955 "Περί Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών", για τους Νοσηλευτές ο Ν. 3252/2004 (ΦΕΚ Α' 132) "Σύσταση Ένωσης Νοσηλευτών- Νοσηλευτριών Ελλάδος και άλλες διατάξεις", για τους Φυσικοθεραπευτές ο Ν. 3599/2007 (ΦΕΚ Α' 176) "Σύσταση Πανελληνίου Συλλόγου Φυσικοθεραπευτών, θέματα ιατρών και άλλες διατάξεις" και για τους Εργοθεραπευτές ο Ν. 4661/2017 (ΦΕΚ Α' 38) "Μεταρρύθμιση της Διοικητικής Οργάνωσης των Υπηρεσιών Υγείας, Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης σπάνιων και πολύπλοκων νοσημάτων, τροποποίηση συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων του Ν. 4387/2016 και άλλες διατάξεις".

1.1.4 Ορισμός του πειθαρχικού παραπτώματος κατά τον Υπαλληλικό Κώδικα⁵.

Με τη διάταξη του άρθρου 106⁶ δεν δίδεται ορισμός του πειθαρχικού παραπτώματος, αλλά προσδιορίζονται τα στοιχεία εκείνα που συγκροτούν την έννοιά του, δηλαδή **α)** η ύπαρξη πράξης ή παράλειψης⁷, **β)** η υπαιτιότητα (δόλος ή αμέλεια) και **γ)** η δυνατότητα καταλογισμού της πράξης ή της παράλειψης.

Πιο συγκεκριμένα, η πράξη ή παράλειψη, που συνιστά την "αντικειμενική υπόσταση" του πειθαρχικού αδικήματος, μπορεί να σχετίζεται με την *εσωτερική λειτουργία* της υπηρεσίας, όπως π.χ. η μη τήρηση του ωραρίου ή με την *εξωτερική λειτουργία* αυτής, όπως η μη εξυπηρέτηση ασθενούς ή με την *τέλεση κάποιου ποινικού αδικήματος* σχετιζόμενου ή μη με την υπηρεσία ή με τη *συμπεριφορά* του υποκειμένου εντός και εκτός της υπηρεσίας⁸. Σε κάθε περίπτωση, όμως, τα απαραίτητα για τη στοιχειοθέτηση του πειθαρχικού παραπτώματος πραγματικά περιστατικά θα πρέπει σύμφωνα με τη νομολογία να εξειδικεύονται (ΣτΕ 2962/85, 497/91, 2714/94) και οπωσδήποτε να αποδεικνύονται (ΣτΕ 4199/86, 1678/99). Έτσι δεν θεωρείται ότι αποδεικνύονται όταν η διεξαχθείσα διοικητική εξέταση απέληξε σε απαλλαγή ή δεν διαπιστώθηκε από έγγραφα ή μαρτυρίες ότι τελέστηκε το αποδιδόμενο παράπτωμα (ΣτΕ 3185/85) ή όταν δεν μπορεί να συναχθεί με βεβαιότητα το χρονικό διάστημα της καθυστέρησης προς ενέργεια του υπαλλήλου (ΣτΕ 1054/87)⁹ ή όταν δεν αποδεικνύεται

⁵ Όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν. 4325/2015.

⁶ "Το πειθαρχικό παράπτωμα συντελείται με υπαίτια πράξη ή παράλειψη του υπαλλήλου που μπορεί να του καταλογισθεί."

⁷ Εφόσον αναγνωρίζεται καθήκον προς ενέργεια.

⁸ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 39, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

⁹ Ναυπιώτης Γεώργιος, Πειθαρχικό δίκαιο-Συστηματική κατ' άρθρο ερμηνεία του ισχύοντος υπαλληλικού (πειθαρχικού) κώδικα ν. 2683/99 άρθρα 106-147, σελ. 32-33, Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ., Αθήνα 2003.

πλήρως ότι ο διωκόμενος ιατρός εξεστόμισε απρεπή έκφραση κατά νοσηλεύτριας (ΣτΕ 6389/95).

Όσον αφορά στην υπαιτιότητα ως προϋπόθεση θεμελίωσης της πειθαρχικής ευθύνης και τις εκδοχές που αυτή παρουσιάζει είναι αναγκαίο να λεχθούν τα ακόλουθα. Στην περίπτωση του δόλου η πράξη ή παράλειψη γίνεται ηθελημένα και με γνώση ότι συνιστά πειθαρχικό αδίκημα. Αμέλεια υπάρχει, όταν ο υπάλληλος δεν επέδειξε την προσοχή και περίσκεψη που είχε υποχρέωση να επιδείξει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Εάν δεν υπάρχει το στοιχείο της υπαιτιότητας, η πράξη ή παράλειψη οφείλεται σε ανυπαίτια υπηρεσιακή ανεπάρκεια ή ακαταλληλότητα του υπαλλήλου. Το στοιχείο της υπαιτιότητας αποτελεί την "υποκειμενική υπόσταση" του πειθαρχικού αδικήματος. Η υπαιτιότητα αίρεται σε περίπτωση που ο υπάλληλος ενήργησε κάτω από συνθήκες βίας¹⁰.

Επιπλέον, η πράξη ή παράλειψη πρέπει να είναι δυνατόν να καταλογιστεί στον πειθαρχικώς διωκόμενο, δηλαδή να εξαρτάται, θετικά ή αρνητικά, από τη βούλησή του. Καταλογισμός δεν υπάρχει, όταν συντρέχον ψυχικές καταστάσεις που επηρεάζουν τη βουλευτική ικανότητα, όπως μπορεί να είναι ασθένεια, ανυπαίτια κατάσταση μέθης ή ανυπαίτια παραφορά¹¹.

Οι παραπάνω έννοιες αποτελούν πρωτίστως όρους του ποινικού δικαίου και η αξιοποίηση τους στον πειθαρχικό νόμο καταδεικνύει τις συχνές τομές των κλάδων αυτών, όπως προελέχθη στα εισαγωγικά κεφάλαια. Ο νομοθέτης, άλλωστε, αναγνωρίζει ρητά στο άρθρο 108 του Υ.Κ.¹² την υπό προϋποθέσεις ανάλογη εφαρμογή των αρχών και των

¹⁰ Επ. Σπηλιωτόπουλος - Χ. Χρυσανθάκης, Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου, σελ. 133, Αθήνα-Κομοτηνή 2007.

¹¹ ό.π. σελ 134.

¹² 1. Αρχές και κανόνες του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και στο πειθαρχικό δίκαιο, εφόσον δεν αντίκεινται στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και συνάδουν με τη φύση και το σκοπό της πειθαρχικής διαδικασίας. 2. Εφαρμόζονται ιδίως οι αρχές και οι κανόνες που αφορούν: α) τους λόγους αποκλεισμού της υπαιτιότητας και της ικανότητας προς καταλογισμό, β) τις ελαφρυντικές ή επιβαρυντικές περιστάσεις για την επιμέτρηση της πειθαρχικής ποινής, γ) την έμπρακτη μετάνοια, δ) το δικαίωμα σιγής του πειθαρχικώς διωκόμενου, ε) την πραγματική και νομική πλάνη, στ) το τεκμήριο της αθωότητας του πειθαρχικώς διωκόμενου, ζ) την προστασία των δικαιολογημένων συμφερόντων του πειθαρχικώς διωκόμενου ή της υπηρεσίας για τη διατύπωση δυσμενών κρίσεων και εκφράσεων ή τη διενέργεια εκδηλώσεων εκ μέρους του εν λόγω υπαλλήλου

κανόνων του ποινικού και του ποινικού δικονομικού δικαίου. Ειδικότερα και στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης αρκεί να υπογραμμισθεί η ανάλογη εφαρμογή από τον ποινικό νόμο στο πειθαρχικό δίκαιο των ιατρών και των λοιπών επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ. των διατάξεων εκείνων του Ποινικού Κώδικα που προβλέπουν τους λόγους αποκλεισμού του αδίκου¹³, της υπαιτιότητας¹⁴ και της ικανότητας προς καταλογισμό^{15,16}.

Η σημασία της αξιοποίησης των νομικών εργαλείων που παρέχει το Ποινικό Δίκαιο φαίνεται εναργώς και από την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Δεν είναι λίγες οι φορές που προσφεύγοντες κατά καταδικαστικών πειθαρχικών αποφάσεων των αρμόδιων Συμβουλίων, έχουν προσφύγει στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο αιτούμενοι την ακύρωση των εις βάρος τους αποφάσεων επικαλούμενοι λόγους άρσης του καταλογισμού¹⁷.

εφόσον δεν στοιχειοθετείται το πειθαρχικό παράπτωμα της αναξιοπρεπούς ή ανάρμοστης ή ανάξιας για υπάλληλο συμπεριφοράς."

¹³ Άρθρα 20,21,22,23,24,25 Π.Κ. (Λόγοι που αποκλείουν τον άδικο χαρακτήρα της πράξης, Προσταγή, Άμυνα, Κατάσταση Ανάγκης που αποκλείει το άδικο).

¹⁴ Άρθρο 30 Π.Κ (Πραγματική πλάνη ως λόγος αποκλεισμού του δόλου και της ενσυνείδητης αμέλειας).

¹⁵ Άρθρα 32,34,36 Π.Κ. (Κατάσταση ανάγκης που αποκλείει τον καταλογισμό, Διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών ή της συνείδησης, ελαττωμένη ικανότητα προς καταλογισμό).

¹⁶ Γ. Μπέκα, Πρακτική Διδασκαλία Ποινικού Δικαίου- Α' Γενικό Μέρος, σελ. 85, 121, 158, 161-163, Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2015

¹⁷ Κατά την ΣτΕ 1189/2012 (Σκέψη 8): " Επειδή, με την υπό κρίση προσφυγή, η προσφεύγουσα χωρίς να αμφισβητεί τα σε βάρος της καταλογιζόμενα πραγματικά περιστατικά και, ιδίως, την υποβολή στην υπηρεσία μη γνήσιου τίτλου σπουδών προκειμένου να επιτύχει τη μετάταξή της σε ανώτερη κατηγορία καθώς και την εν συνεχεία έκδοση με βάση τον επίμαχο τίτλο άδειας ασκήσεως επαγγέλματος ψυχολόγου, ισχυρίζεται ότι οι αποδιδόμενες σ' αυτή πράξεις οφείλονται σε πολύ σοβαρά οικογενειακά και προσωπικά προβλήματα που αντιμετώπιζε κατά την περίοδο εκείνη, με αποτέλεσμα να μην έχει πλήρη συνείδηση των πραττομένων αφού η βούλησή της περιοριζόταν ουσιαστικά από την ψυχική και διανοητική της διαταραχή (κρίσεις βαθιάς κατάθλιψης και μελαγχολίας). Προς απόδειξη των ισχυρισμών της αυτών προσκομίζει ενώπιον του Δικαστηρίου : **α)** αντίγραφα (17) "ιατρικών οδηγιών", του Διευθυντή του Ψυχιατρικού Τμήματος.... αναγομένων στη χρονική περίοδο από2008 έως2010, από τις οποίες προκύπτει ότι κατά την εν λόγω περίοδο η προσφεύγουσα παρακολουθείτο συστηματικά λόγω συναισθηματικής διαταραχής σε υποτροπή (φάση κατάθλιψης), **β)** αντίγραφα συνταγογραφήσεων φαρμάκων της περιόδου από2008 έως2010, **γ)** αντίγραφα των από2008 και ...2008 ιατρικών γνωματεύσεων του ψυχιάτρου, με τις οποίες διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα πάσχει από "επιλεγμένο πένθος/ καταθλιπτικές εκδηλώσεις και **δ)** βιβλιογραφικές παραπομπές για τη "Διπολική II Διαταραχή". Όμως ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι τα "προσωπικά και οικογενειακά προβλήματα", τα οποία αναφέρονται κατά τρόπο γενικό και αόριστο και αληθή υποτιθέμενα, δεν είναι δυνατόν, κατά τον νόμο, να άρουν ή να μειώσουν την ικανότητα της προσφεύγουσας προς καταλογισμό, ενώ, πάντως,

1.2 Τυπολογία των πειθαρχικών παραπτώματων των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ κατά τις διατάξεις του Υ.Κ..

Στο άρθρο 107 του Υ.Κ. παρατίθενται κατά τρόπο ακριβή και εξαντλητικό¹⁸ (33) πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία μπορούν να καταλογιστούν στους δημοσίους υπαλλήλους εν γένει αλλά και με την αναλογική μέθοδο ερμηνείας στο ιατρικό και μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ.. Λόγω, επιπλέον, της εκτεταμένης αυτής απαρίθμησης παρατηρείται ένα είδος ταύτισης ή ορθότερα εξειδίκευσης ορισμένων παραπτώματων του Υπαλληλικού Κώδικα εν συγκρίσει με τον ειδικό Ν. 2071/1992 που προβλέπει συγκεκριμένα πειθαρχικά παραπτώματα των ιατρών του Ε.Σ.Υ. Ένεκα, επομένως, της ιδιαιτερότητας αυτής, καθώς και για συστηματικούς λόγους αλλά και για την αποφυγή επαναλήψεων, τα σημεία αυτά θα διευκρινιστούν στην ακόλουθη ανάλυση και θα αναπτυχθούν στο κεφάλαιο που ακολουθεί και είναι αφιερωμένο στο ιατρικό προσωπικό.

Εν συνεχεία, και πριν από την ανάλυση των επιμέρους πειθαρχικών παραπτώματων καθίσταται αναγκαίο να αναφερθεί πως , σε αντίθεση με τα προλεγόμενα περί αναλογικής εφαρμογής των αρχών του ποινικού δικαίου στο πειθαρχικό δίκαιο, στο τελευταίο δεν εβρίσκει

από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα κατά το χρόνο τελέσεως του πειθαρχικού αδικήματος που της αποδόθηκε παρουσίαζε νοσηρή ψυχική ή διανοητική διαταραχή ή άλλη διαταραχή της συνειδήσεώς της, η οποία την εμπόδιζε να αντιληφθεί τον άδικο χαρακτήρα της πράξης της. Απεναντίας, όλοι οι επικαλούμενοι από την προσφεύγουσα λόγοι υγείας και τα προς απόδειξή τους προσκομιζόμενα ιατρικά στοιχεία ανάγονται σε χρονικές περιόδους μεταγενέστερες όχι μόνο του χρόνου τελέσεως του επίδικου πειθαρχικού παραπτώματος αλλά και του χρόνου αποκάλυψης της μη γνησιότητας του προαναφερόμενου πτυχίου της προσφεύγουσας...".

¹⁸ Αυτός ο σαφής και αποκλειστικός προσδιορισμός των πειθαρχικών παραπτώματων καθιερώθηκε το πρώτον με τις μεταβολές που εισήγαγε στον Υπαλληλικό Κώδικα ο Ν. 4057/2012, ο οποίος αποσκοπούσε στην εκ των προτέρων γνώση από πλευράς των δημοσίων υπαλλήλων του πλαισίου μέσα στο οποίο οφείλουν να διαμορφώνουν την εν γένει συμπεριφορά τους, τόσο εντός όσο και εκτός της υπηρεσίας, προκειμένου να αποφύγουν τις πειθαρχικώς αποδοκιμαστέες πράξεις ή παραλείψεις. Αντίθετα, στο προγενέστερο του νομοθετήματος αυτού καθεστώς, η απαρίθμηση ήταν ενδεικτική και αποσκοπούσε, με την παράθεση ορισμένων χαρακτηριστικών περιπτώσεων, να κάνει πιο συγκεκριμένη τη γενική έννοια του πειθαρχικού παραπτώματος.

εφαρμογή η συνταγματικώς¹⁹ ερειζόμενη αρχή του ποινικού δικαίου "*nullum crimen, nulla poena sine lege*" (= κανένα έγκλημα, καμία ποινή χωρίς νόμο). Η εν λόγω αρχή αποτελεί ειδικότερη έκφραση της αρχής της νομιμότητας των εγκλημάτων και των ποινών και συνεπάγεται απαγορεύσεις και περιορισμούς που αναφέρονται αφ' ενός στη νομοθετική πρόβλεψη της συμπεριφοράς και αφ' ετέρου στην εκδίκαση της τελεσθείσας πράξεως²⁰. Ωστόσο, στο Πειθαρχικό Δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι δυνατός ο ακριβής καθορισμός της νομοτυπικής μορφής της παράνομης πράξης ή παράλειψης ούτε η ακριβής αντιστοιχία της εν λόγω συμπεριφοράς με την επιβλητέα ποινή. Άλλωστε, ο νομικός χαρακτηρισμός της μιας πράξης ή μιας παράλειψης του δημοσίου υπαλλήλου ως πειθαρχικού αδικήματος ανήκει στην κρίση του αρμόδιου για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής διοικητικού οργάνου, το οποίο με την επιφύλαξη του δικαστικού ελέγχου, καθορίζει την ποινή που πρέπει να επιβληθεί²¹.

1.2.1 Τα προβλεπόμενα πειθαρχικά παραπτώματα

Όπως προελέχθη, στο άρθρο 107 παρ.1 Υ.Κ. γίνεται εξαντλητική αναφορά των πειθαρχικών παραπτωμάτων. Πιο συγκεκριμένα :

α) Πράξεις με τις οποίες εκδηλώνεται άρνηση αναγνώρισης του Συντάγματος ή έλλειψη αφοσίωσης στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία.

Με τη διάταξη αυτή μεταφέρονται ουσιαστικά στον Υ.Κ. συνταγματικές διατάξεις και για την ακρίβεια τα άρθρα 103 παρ. 1²² και 120 παρ. 2²³ Σ..

¹⁹ Άρθρο 7, παρ. 1 Σ. "Έγκλημα δεν υπάρχει, ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της. Ποτέ δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που προβλεπόταν κατά την τέλεση της πράξης."

²⁰ Αλέξανδρου Π. Κωστάρα, Έννοιες και Θεσμοί του Ποινικού Δικαίου, σελ 113, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2008.

²¹ Επ. Σπηλιωτόπουλος - Χ. Χρυσανθάκης, Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου, σελ. 132, Αθήνα- Κομοτηνή 2007.

²² "Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό· οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος διορισμού τους ορίζονται από το νόμο."

Ο υπάλληλος τελεί το πειθαρχικό παράπτωμα της περίπτωσης αυτής όταν με πράξεις ή παραλείψεις του αρνείται την αναγνώριση του Συντάγματος, δηλαδή, αρνείται να αναγνωρίσει τη μορφή του Πολιτεύματος ως Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, την Πατρίδα, ως Κράτος, αρνούμενος συνολικά την έννομη τάξη, την υπαλληλική του δράση υπέρ του Κράτους, ως εκτελεστής της βούλησής του και τη Δημοκρατία, ως πολίτευμα Δημοκρατικό (εναλλαγή κυβερνήσεων μέσω εκλογών)²⁴.

β) Κάθε παράβαση υπαλληλικού καθήκοντος που προσδιορίζεται από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν στον υπάλληλο οι κείμενες διατάξεις, εντολές και οδηγίες. Το υπαλληλικό καθήκον σε καμία περίπτωση δεν επιβάλλει στον υπάλληλο πράξη ή παράλειψη που να αντίκειται προς τις διατάξεις του Συντάγματος και των νόμων, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 25 του παρόντος²⁵.

²³ "Ο σεβασμός στο Σύνταγμα και τους νόμους που συμφωνούν με αυτό και η αφοσίωση στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία αποτελούν θεμελιώδη υποχρέωση όλων των Ελλήνων."

²⁴ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 52 , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

²⁵ 1. Ο υπάλληλος είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων του και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών του ενεργειών. 2. Ο υπάλληλος οφείλει να υπακούει στις διαταγές των προϊσταμένων του. Όταν όμως εκτελεί διαταγή, την οποία θεωρεί παράνομη, οφείλει, πριν την εκτέλεση, να αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του και να εκτελέσει τη διαταγή χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η διαταγή δεν προσκτάται νομιμότητα εκ του ότι ο υπάλληλος οφείλει να υπακούσει σε αυτήν. 3. Αν η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή. Όταν σε διαταγή, η οποία προδήλως αντίκειται σε διατάξεις νόμων ή κανονιστικών πράξεων, διατυπώνονται επείγοντες και εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος ή όταν, ύστερα από άρνηση υπακοής σε πρώτη διαταγή που προδήλως αντίκειται σε τέτοιες διατάξεις, ακολουθήσει δεύτερη διαταγή που εκθέτει επείγοντες και εξαιρετικούς λόγους γενικότερου συμφέροντος, ο υπάλληλος οφείλει να εκτελέσει τη διαταγή και να αναφέρει συγχρόνως στην προϊσταμένη αρχή εκείνου που τον διέταξε. Επί νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον εκείνος που διέταξε είναι το διοικητικό συμβούλιο ή το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης, η αναφορά υποβάλλεται στον εποπτεύοντα Υπουργό. Εάν εκείνος που διέταξε είναι ο Υπουργός, η αναφορά υποβάλλεται στον Πρωθυπουργό. 4. Αν ο υπάλληλος έχει αντίθετη γνώμη για εντελλόμενη ενέργεια, για την οποία είναι αναγκαία η προσυπογραφή ή η θεώρηση του, οφείλει να τη διατυπώσει εγγράφως για να απαλλαγεί από την ευθύνη. Εάν παραλείπει την προσυπογραφή ή θεώρηση, θεωρείται ότι προσυπέγραψε ή θεώρησε. 5. Οι προϊστάμενοι όλων των βαθμίδων οφείλουν να προσυπογράφουν τα έγγραφα που ανήκουν στην αρμοδιότητα τους και εκδίδονται με την υπογραφή του προϊσταμένου τους. Αν διαφωνούν, οφείλουν να διατυπώσουν εγγράφως τις τυχόν αντιρρήσεις τους. Αν παραλείψουν να προσυπογράψουν το έγγραφο, θεωρείται ότι το προσυπέγραψαν. 6. Ο υπάλληλος δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη σύνταξη, με κάθε μέσο, εγγράφου για θέμα της αρμοδιότητάς του, εφόσον διαταχθεί γι' αυτό από οποιονδήποτε από τους προϊσταμένους του. Αν διαφωνεί με το περιεχόμενο του εγγράφου, εφαρμόζεται η παρ. 4 του παρόντος άρθρου."

Σύμφωνα με την περίπτωση αυτή, ως πειθαρχικό παράπτωμα μπορεί να νοηθεί η δια πράξεως ή παραλείψεως του υπευθύνου παράβαση του υπαλληλικού καθήκοντος, όπως αυτό προσδιορίζεται από το νόμο, από εντολές και οδηγίες της υπηρεσίας. Η περίπτωση αυτή, αρχικά, δεν παρουσιάζει καμία συνάφεια με το αντίστοιχο ποινικό αδίκημα, το οποίο τυποποιείται αυτοτελώς και ως πειθαρχικό παράπτωμα στην επόμενη περίπτωση. Στην παρούσα ανάλυση πρόκειται, αντίθετα, για τις εκ του νόμου επιβαλλόμενες στον υπάλληλο-λειτουργό υποχρεώσεις και την παράβαση αυτών. Οι υποχρεώσεις αυτές μάλιστα αποτελούν απόρροια της εφαρμογής της αρχής της νομιμότητας στη δημόσια δράση, εφόσον προσδιορίζονται από το Σύνταγμα και το νόμο, τυπικό ή ουσιαστικό. Πολλές από αυτές τις υποχρεώσεις, μάλιστα, προβλέπονται από τον ίδιο τον Υ.Κ. όπως για παράδειγμα η υποχρέωση εχεμύθειας (άρ. 26), η υποχρέωση δήλωσης περιουσίας (άρ. 28), υποχρέωση παροχής εργασίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο (άρ. 29), η υποχρέωση λήψης άδειας για άσκηση ιδιωτικού έργου με αμοιβή (άρ. 31), ενώ ορισμένες εξ αυτών αποτελούν ταυτοχρόνως και αυτοτελή πειθαρχικά αδικήματα. Παράδειγμα, επιπλέον, συνταγματικώς επιβαλλόμενης υποχρέωσης εισάγεται στο άρ. 29 παρ. 3 του Συντάγματος κατά την οποία : *"Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του δημοσίου."* Πέραν, βέβαια, των συνταγματικών και των νομοθετικών πηγών υποχρεώσεων- καθηκόντων, ο νόμος προβλέπει την επιβολή τους και από εντολές και οδηγίες της υπηρεσίας, ενώ σε αυτές θα μπορούσαν να προστεθούν και οι εγκύκλιοι εφόσον επιτελούν παραπλήσια λειτουργία. Αυτή η πρόβλεψη είναι απόλυτα λογική, καθώς η δεσμευτική τους ισχύς αποβλέπει πρωτίστως στην οργάνωση και στη διατήρηση της εσωτερικής τάξης της υπηρεσίας, ενώ σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να είναι σαφείς, συγκεκριμένες, να διέπονται από νομική δεσμευτικότητα και να περιέρχονται σε γνώση των άμεσα ενδιαφερομένων^{26,27} .

²⁶ Ναυπλιώτης Γεώργιος, Πειθαρχικό δίκαιο-Συστηματική κατ' άρθρο ερμηνεία του ισχύοντος υπαλληλικού (πειθαρχικού) κώδικα ν. 2683/99 άρθρα 106-147, σελ. 459, Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ., Αθήνα 2003

²⁷ "3.Επειδή, με την προσβαλλόμενη πράξη επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα η ποινή της στέρησης αποδοχών επτά ημερών «για τέλεση του πειθαρχικού παραπτώματος της παράβασης του υπάλληλου της καθήκοντος σε σχέση με την άρνηση εκτέλεσης εντολής προϊσταμένου με ανάρμοστη συμπεριφορά (άρθρο 106 παρ.2 σε συνδυασμό με περ. ιβ'παρ. 1 του άρθρου 107 ν. 3528/2007)». Ως αιτιολογία της πράξης αυτής αναφέρεται ότι την 1η Ιουνίου 1999 η προσφεύγουσα, υπάλληλος ΤΕ της Νοσηλευτικής υπηρεσίας, προϊσταμένη των εξωτερικών ιατρείων, αρνήθηκε να εκτελέσει την δοθείσα από το Διοικητή του Νοσοκομείου εντολή να διανείμει στα διάφορα τμήματα των εξωτερικών ιατρείων τους φακέλους των ασθενών προκειμένου να τους έχουν στη διάθεσή τους οι ιατροί για τα ραντεβού με τους ασθενείς. Όταν ο Διοικητής την κάλεσε στη συνέχεια στο γραφείο του και της έδωσε την ίδια εντολή, αρνήθηκε να την εκτελέσει με ανάρμοστο και απόλυτο τρόπο. Στην ίδια πράξη αναφέρεται ότι τα εν λόγω καθήκοντα ασκούσε η προσφεύγουσα και οι προκάτοχοι της επί 25 χρόνια, ότι η Διοίκηση έδειξε κατανόηση και ενδιαφέρον για την ανάθεση των εν λόγω καθηκόντων στη Διοικητική Υπηρεσία, ζητήθηκε όμως από τη προσφεύγουσα η συνέχιση της εν λόγω εργασίας για λίγο ακόμη διάστημα προς το συμφέρον και τη ταχύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών λόγω αδυναμίας της Διοικητικής Υπηρεσίας να αναλάβει το έργο αυτό από τη 1η Ιουνίου. Η προσφεύγουσα επικαλούμενη την διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 25 του ν. 3528/2007, ισχυρίζεται ότι αρνήθηκε να εκτελέσει παράνομη εντολή τηρώντας τις διατάξεις του Οργανισμού του Νοσοκομείου (Α3β/οικ14130186 ΦΕΚ -6558 απόφαση του Υπουργού Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) σύμφωνα με τις οποίες τα εν λόγω καθήκοντα είναι αρμοδιότητας της Διοικητικής Υπηρεσίας και ειδικότερα του τμήματος Γραμματείας Εξωτερικών Ιατρείων.

5. Επειδή, ενόψει των αιτιολογιών της προσβαλλόμενης πράξεως, την πραγματική βάση των οποίων πάντως δεν αμφισβητεί η προσφεύγουσα, το Δικαστήριο κρίνει ότι η εντολή που της δόθηκε, αποβλέπущα στην αντιμετώπιση δυσλειτουργιών των υπηρεσιών του νοσοκομείου και στη διασφάλιση αποτελεσματικής λειτουργίας τους, ήταν κατ' αρχήν νόμιμη, εν πάσει δε περιπτώσει ενόψει και της διατύπωσης των σχετικών διατάξεων του οργανισμού του νοσοκομείου δεν ήταν προδήλως παράνομη ώστε να ανακύπτει υποχρέωση αυτής να μη την εκτελέσει. Όφειλε συνεπώς να την εκτελέσει έστω και αν αυτή ήταν παράνομη, αφού αναφέρει δια της κανονικής ιεραρχικής οδού την γνώμη της ως προς την εικαζόμενη ή πιθανολογούμενη παρανομία. Εφόσον δε δεν συμμορφώθηκε με αυτή υπέπεσε στο πειθαρχικό παράπτωμα της άρνησης εκτέλεσης της υπηρεσίας άρθρο 106 παρ.1ε για την οποία η επιβληθείσα ποινή είναι προσήκουσα. Περαιτέρω όμως τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά δεν στοιχειοθετούν και το κατά τη προσβαλλόμενη πράξη πειθαρχικό παράπτωμα της ανάρμοστης συμπεριφοράς προς τους πολίτες, η αδικαιολόγητης μη εξυπηρέτησης τους ή και μη έγκαιρης διεκπεραίωσης των υποθέσεων τους, (περ. ιβ 'παρ. 1 του άρθρου 107 ν. 3528/2007) ενώ οι φράσεις που η προσφεύγουσα εχρησιμοποίησε στην με αριθμ. Πρωτ. 18012-6-2009 απολογία της είναι πράγματι διατυπωμένες σε ορισμένα σημεία σε οξύ ύφος, που πάντως δεν διαφεύγει τα όρια της ευπρέπειας, την οποία πρέπει να τηρεί ο υπάλληλος όταν απευθύνεται στους προϊσταμένους του..."

ΣτΕ 3481/2014: "Επειδή, κατόπιν των εκτεθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι με την ανωτέρω περιγραφείσα συμπεριφορά του, ο προσφεύγων έθεσε σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία των προσερχόμενων καρκινοπαθών, οι οποίοι μάλιστα δεν προκύπτει ότι είχαν δώσει σχετικώς τη συγκατάθεσή τους για την λήψη των εκτός εγκρίσεως του ΕΟΦ φαρμάκων. Και ναι μεν ο προσφεύγων, όπως ισχυρίζεται....., λόγω των πλημμελών, από απόψεως υλικοτεχνικής υποδομής, συνθηκών λειτουργίας του, το Τμήμα του.... Νοσοκομείου δεν πληρούσε τις, κατά την κείμενη νομοθεσία, υλικές προϋποθέσεις για τη συμμετοχή του σε ερευνητικά πρωτόκολλα, ούτε ήταν στελεχωμένο με εξειδικευμένο στα ογκολογικά περιστατικά ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό. Τα ανωτέρω είχαν ως αποτέλεσμα, κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, <<... δίνοντας έμφαση και προτεραιότητα στη θεραπεία των ανθρώπων>>, να αντιμετωπίζεται η λειτουργία του Τμήματος

γ) η παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς ποινικούς νόμους

Στην περίπτωση αυτή τυποποιείται αυτοτελώς ως πειθαρχικό παράπτωμα το ποινικό αδίκημα της παράβασης καθήκοντος, σύμφωνα με το άρθρο 259 Π.Κ.²⁸. Σε αντίθεση με την "απλή" παράβαση καθήκοντος της προηγούμενης περίπτωσης, η οποία αναφέρεται κυρίως στη παράβαση των εκ του νόμου επιβαλλόμενων υποχρεώσεων, στην παρούσα περίπτωση γίνεται λόγος για το ποινικό αδίκημα, το οποίο συνιστά ταυτόχρονα και πειθαρχικό, οι προϋποθέσεις του οποίου αρκούν προκειμένου να κινηθούν ταυτόχρονα και οι δυο προβλεπόμενες διαδικασίες κολασμού.

Το έγκλημα αυτό συστηματικά εντάσσεται στα εγκλήματα "περί την υπηρεσία" και ως προστατευόμενο έννομο αγαθό από τον ποινικό νομοθέτη θεωρείται η καλή και απρόσκοπτη λειτουργία της υπηρεσίας, σύμφωνα με τον προορισμό της, καθώς και η λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών και των κρατικών οργανισμών, αποκλειστικά προς το συμφέρον της πολιτείας και της κοινωνίας, που έχουν ταχθεί να εξυπηρετούν οι υπάλληλοι με χρηστότητα και καθαρότητα.²⁹ Υποκείμενο της πράξης μπορεί να είναι μόνο υπάλληλος κατά την έννοια του άρ. 13α' του Π.Κ.³⁰. Αντικειμενικά, η διάταξη απαιτεί την παράβαση υπηρεσιακού καθήκοντος, το οποίο μπορεί να καθορίζεται από τον νόμο ή τη διοικητική πράξη ή τις ιδιαίτερες οδηγίες της

εκ των ενόντων. Οι ανωτέρω ισχυρισμοί, όμως, είναι απορριπτέοι. Και τούτο διότι, όπως προκύπτει από το σύνολο του πειθαρχικού φακέλου, η χορήγηση φαρμάκων μη εγκεκριμένων από τον αρμόδιο φορέα γινόταν συστηματικά και αφορούσε απροσδιόριστο αριθμό ασθενών, ώστε να μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί ότι τέθηκε σε σοβαρή διακινδύνευση το αγαθό της προσωπικής τους υγείας. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο κρίνει ότι η, κατά τα ανωτέρω, πειθαρχικώς επιλήψιμη συμπεριφορά του προσφεύγοντος στοιχειοθετεί το πειθαρχικό παράπτωμα της παράβασης καθήκοντος...".

²⁸ "Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή για να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη."

²⁹ Κ. Βαθιώτης, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013, Κομοτηνή.

³⁰ "Υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου."

προϊστάμενης αρχής ή ενυπάρχει στη φύση της υπηρεσίας του υπαλλήλου, δόλο του δράστη, που περιέχει τη γνώση και τη θέληση παράβασης του υπηρεσιακού καθήκοντος αλλά και τον επιπλέον σκοπό της παράνομης ωφέλειας ή βλάβης του κράτους ή κάποιου άλλου, χωρίς να προσαπαιτείται και η επίτευξη του σκοπού αυτού. Η σκοπούμενη δε παράνομη ωφέλεια ή βλάβη μπορεί να είναι είτε υλική είτε θετική.³¹ Επιπλέον αξιόποινη θεωρείται η παράβαση μόνο των υπηρεσιακών καθηκόντων, δηλαδή των καθηκόντων που τελούν σε άμεση σχέση με την αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί στον υπάλληλο και με την οποία αυτός υλοποιεί την συγκεκριμένη βούληση της πολιτείας, και όχι και των εν γένει υπαλληλικών καθηκόντων. Ένεκα τούτου εκτός εμβέλειας του 259 Π.Κ. τίθενται παραβάσεις καθηκόντων που αφορούν στη συμπεριφορά υπαλλήλου εκτός υπηρεσίας ή που δεν ανάγονται στην εκπλήρωση του έργου που τους έχει ανατεθεί, παρότι πρόκειται για δραστηριότητα εντός της υπηρεσίας, όπως για παράδειγμα η τέλεση κλοπής κατά την άσκηση της υπηρεσίας. Τέλος, απαιτείται και ο επιπλέον σκοπός προσπορισμού παράνομου οφέλους στον ίδιο τον υπάλληλο ή σε τρίτο ή η πρόκληση βλάβης στο κράτος ή σε άλλον, γεγονός που καθιστά το έγκλημα του άρ. 259 υπερχειλούς υποκειμενικής υπόστασης και σύμφωνα με τη νομολογία³² των

³¹ Α. Χαραλαμπίδης- Ι. Γιαννίδης, Ποινικός Κώδικας και Νομολογία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2009, σελ 990.

³² (Συμβ ΑΠ 916/1997): "Αναιρείται λόγω ελλείψεως αιτιολογίας το προσβαλλόμενο απαλλακτικό βούλευμα για παράβαση καθήκοντος των κατηγορουμένων, οι οποίοι, ως Διοικητής του ΙΚΑ και ως Διευθύντρια Υγειονομικού Προσωπικού, έδωσαν εντολή να μην εφαρμοστεί απόφαση του ΣΤΕ περί ακυρώσεως αποφάσεως του Διοικητού του ΙΚΑ βάσει της οποίας η αναιρεσείουσα- πολιτικώς ενάγουσα Διευθύντρια το Διαγνωστικό Κέντρου Μαστού του ΙΚΑ, μετετέθη, όταν το τελευταίο καταργήθηκε, σε θέση γυναικολόγου στο Περιφερειακό Υποκατάστημα ΙΚΑ Αθηνών, καθώς έφερε την ιδιότητα της γυναικολόγου και όχι την- απαραίτητη για τη διεύθυνση της Χειρουργικής Κλινικής Μαστού, που αντικατέστησε το Διαγνωστικό Κέντρο Μαστού- ιδιότητα της χειρουργού, διότι δεν καθίσταται αδιασάκτως βέβαιο ότι ελήφθησαν υπόψη από το Συμβούλιο έγγραφα που αποδεικνύουν ότι η αναιρεσείουσα ανήκε στον κλάδο ΠΕ, φέρουσα την ιδιότητα του χειρουργού- γυναικολόγου- μαστολόγου."

(ΜΟΔ Καβ. 15/2002): "Καταδικάζεται για παράβαση καθήκοντος ο κατηγορούμενος ιατρός ο οποίος ενήργησε ως ιδιώτης ιατρός καίτοι ήταν ιατρός του Ε.Σ.Υ."

(ΕΦΑΘ 551/1998): " Δεν συνιστά παράβαση καθήκοντος η ανάθεση ΕΔΕ σε ιατρό που δεν έχει την ίδια ειδικότητα με τον πειθαρχικώς διωκόμενο συνάδελφό του."

ποινικών δικαστηρίων απαιτείται όχι μόνο βούληση του δράστη να πραγματοποιήσει τον σκοπό αυτό, αλλά και η συμπεριφορά του να είναι αντικειμενικά ικανή και πρόσφορη ώστε να οδηγήσει στην επίτευξη αυτού.^{33,34}

δ) Η απόκτηση οικονομικού οφέλους ή ανταλλάγματος προς όφελος του ιδίου του υπαλλήλου ή τρίτου προσώπου, κατά την άσκηση των καθηκόντων του ή εξ αφορμής αυτών.

Πρωταρχικός σκοπός της εν λόγω διάταξης είναι δίχως άλλο η καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς εντός των κρατικών υπηρεσιών. Το "όφελος" μπορεί να είναι μόνο οικονομικό, ενώ το "αντάλλαγμα" είτε οικονομικό είτε ηθικό. Από αυτά, εν συνεχεία, μπορεί να ωφελείται είτε ο ίδιος ο υπάλληλος είτε τρίτο πρόσωπο (συγγενικό ή φιλικό). Η λήψη αυτών των ωφελημάτων, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να συντελείται στο πλαίσιο άσκησης των υπηρεσιακών καθηκόντων ή επ' ευκαιρίας αυτών. Παραδείγματα που εμπίπτουν στο πειθαρχικό παράπτωμα της περίπτωσης αυτής αποτελούν η υπεξαίρεση χρηματικών ποσών από υπαλλήλους επιφορτισμένους με αρμοδιότητες οικονομικής διαχείρισης των πόρων της υπηρεσίας τους καθώς και η προνομιακή μεταχείριση ατομικών υποθέσεων- περιστατικών προς όφελος του ιδίου ή τρίτων.

ε) Η αναξιοπρεπής ή ανάρμοστη ή ανάξια για υπάλληλο συμπεριφορά εντός ή εκτός υπηρεσίας. Ειδική περίπτωση παρόμοιας συμπεριφοράς

(ΣυμβΕΦΑΘ 712/2003): " Αιτιολογημένη απαλλαγή α) για παθητική δωροδοκία του κατηγορούμενου ιατρού νοσοκομείου ν.π.δ.δ., ο οποίος δέχτηκε αμοιβή για μετεγχειρητικές υπηρεσίες, αφού αφορά λήψη δώρου για ενέργεια τελειωμένη και β) για παράβαση καθήκοντος ετέρου ιατρού, που συνέταξε συγκαλυπτικό πόρισμα ΕΔΕ για τον κατηγορούμενο, λόγω της οιονεί εξάρτησης της ποινικής ευθύνης του δεύτερου κατηγορουμένου από την ποινική ευθύνη του πρώτου και της συνάφειας των δύο εγκλημάτων."

³³ Κ. Βαθιώτης, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013, Κομοτηνή.

³⁴ Α. Χαραλαμπίδης- Ι. Γιαννίδης, Ποινικός Κώδικας και Νομολογία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2009, σελ. 991-993.

αποτελεί οποιαδήποτε πράξη κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οποιαδήποτε πράξη οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, στην οποία ενέχεται εκπαιδευτικός ή υπάλληλος που υπηρετεί σε σχολείο.

Με την ειδικότερη συμπεριφορά του β' εδαφίου να μην αποτελεί αντικείμενο της παρούσας ανάλυσης, αρκεί να λεχθεί ότι η γενική διάταξη του α' εδαφίου αποσκοπεί στην προστασία του κύρους της υπηρεσίας. Τούτο είναι εύλογο καθώς οι δημόσιοι υπάλληλοι και λειτουργοί στελεχώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες και πραγματώνουν τη βούληση του Κράτους και του Δημοσίου. Υπό την έννοια αυτή αποτελούν τους "αντιπροσώπους" του Κράτους στο λαό, με αποτέλεσμα η συμπεριφορά και η εν γένει διαγωγή τους να δημιουργεί και να συνθέτει την "υπερ-εικόνα" του κράτους στους πολίτες. Εξαιτίας αυτού, η διαγωγή των δημόσιων λειτουργών θα πρέπει να είναι κόσμια και αξιοπρεπής τόσο εντός όσο και εκτός της υπηρεσίας. Εντός της υπηρεσίας κριτήριο για τον χαρακτηρισμό αυτόν της συμπεριφοράς τους αποτελεί η στάση τους απέναντι στους πολίτες, τους συναδέλφους αλλά και τους προϊσταμένους της υπηρεσίας, ενώ για την εκτός υπηρεσίας συμπεριφορά κριτήριο είναι ο εν γένει βίος που διάγουν.

Επιπρόσθετα, οι χρησιμοποιούμενοι όροι "αναξιοπρεπής", "ανάρμοστη" και "ανάξια", ως προσδιοριστικοί της επικριτέας συμπεριφοράς των υπαλλήλων, αποτελούν αόριστες νομικές έννοιες το περιεχόμενο των οποίων διαμορφώνεται από τον εκάστοτε εφαρμοστή του νόμου και σύμφωνα με τα ήθη και τις αντιλήψεις της εκάστοτε κοινωνικής συνθήκης.

Κατά τη νομολογία του ΣτΕ για να χαρακτηριστεί μια συμπεριφορά αναξιοπρεπής ή ανάρμοστη δεν είναι αναγκαίο να αποτελεί ταυτοχρόνως και ποινικό αδίκημα (ΣτΕ 4255/1990) ούτε να έχει προκαλέσει δημόσιο σκάνδαλο (ΣτΕ 323/2000). Λόγω, μάλιστα, του βαρυσήμαντου εννόμου αγαθού που πλήττεται σε συνδυασμό με τον πιθανό δόλο του πειθαρχικώς διωκόμενου αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες τέλεσης του αδικήματος, καθίσταται σύνηθες το

φαινόμενο τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα να επιβάλλουν ως ποινή την απομάκρυνση από την υπηρεσία.³⁵

³⁵ **ΣτΕ 1264/2014.** "... ο προσφεύγων, στο πλαίσιο της διαδικασίας πληρώσεως της προκηρυχθείσας θέσεως Διευθυντή Οφθαλμολογίας στο ..., επικαλέστηκε και υπέβαλλε εν γνώσει του τα εν λόγω αντικειμενικώς ανακριβή δικαιολογητικά σχετικά με τη μετεκπαίδευσή του στο Οφθαλμολογικό Νοσοκομείο του Πανεπιστημίου και τη λήψη αντιστοίχως εκπαιδευτικής άδειας από τις δύο υπηρεσίες της Διοικήσεως, αποσκοπώντας να προηγηθεί των λοιπών υποψηφίων κατά την αξιολογική κατάταξη των υποψηφιοτήτων, προκειμένου να διοριστεί στη θέση αυτή. Τέλος, τα πειθαρχικά αδικήματα του προσφεύγοντος ανάγονται στην συμπεριφορά του κατά τη διαδικασία της υποβολής υποψηφιότητας και επιλογής υποψηφίων για διορισμό στη μνημονευθείσα θέση Διευθυντή που περιλαμβάνει την επίκληση και την υποβολή του πιστοποιητικού του Οφθαλμολογικού Νοσοκομείου του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και των βεβαιώσεων των δύο υπηρεσιών της Διοικήσεως, που έχει αναξιοπρεπή, αθέμιτο και αντιδεοντολογικό χαρακτήρα, και ως εκ τούτου για την στοιχειοθέτησή τους είναι χωρίς σημασία η επιρροή του πιστοποιητικού του Νοσοκομείου του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης στην αξιολόγηση των υποψηφίων από αρμόδιο όργανο. Περαιτέρω το δικαστήριο κρίνει ότι η προπεριγραφείσα συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνιστά τα πειθαρχικά παραπτώματα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς συμπεριφοράς εντός υπηρεσίας και της παραβάσεως των κανόνων της ιατρικής δεοντολογίας...".

ΣτΕ 1189/2012: " Επειδή σύμφωνα με όσα εκτίθενται στις προηγούμενες σκέψεις και μετά από εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα, όπως άλλωστε συνομολογεί και η ίδια με την υπό κρίση προσφυγή, υπέβαλε στην υπηρεσία της, προκειμένου να επιτύχει τη μετάταξή της, μη γνήσιο πτυχίο, το οποίο κατέθεσε επίσης και ως δικαιολογητικό προκειμένου να αποκτήσει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ψυχολόγου, καθώς και ότι από τη μετάταξή της και μέχρι την αποκάλυψη της παράνομης ενέργειας και συμπεριφοράς της άσκησε καθήκοντα ψυχολόγου χωρίς να διαθέτει τα απαραίτητα προς τούτο τυπικά προσόντα. Η επιλήψιμη αυτή συμπεριφορά της προσφεύγουσας στοιχειοθετεί το πειθαρχικό αδίκημα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς ή ανάξιας συμπεριφοράς εντός και εκτός υπηρεσίας...".

ΣτΕ 3461/2007: "Στις εντολές υγειονομικής περίθαλψης ανέγραφε με δυσανάγνωστο τρόπο ονοματεπώνυμα προσώπων, φερομένων ως ασθενών οι οποίοι ουδέποτε εξετάστηκαν στα εξωτερικά ιατρεία της κλινικής. Στη συνέχεια ανέγραφε την ασθένεια από την οποία υποτίθεται ότι έπασχε ο ασφαλισμένος και το είδος των απαιτούμενων φαρμάκων, τα οποία τις περισσότερες φορές, εκτός του ότι δεν χορηγούνταν σε εξωτερικούς ασθενείς, δεν αντιστοιχούσαν καν στη νόσο που ενέγραφε ούτε ανταποκρίνονταν στην ειδικότητα του φερόμενου ως θεράποντος ιατρού. Τέλος, έθετε σφραγίδα με τα στοιχεία των ιατρών και την υπογραφή τους, χωρίς τη συναίνεση ή τη συγκατάθεσή τους. Κατόπιν, προσκόμιζε τις πλαστές αυτές εντολές στη συνεργό του, φαρμακοποιό Α, χωρίς να παραλαμβάνει τα σχετικά φάρμακα, ενώ η φαρμακοποιός εισέπραττε τα χρήματα από το Δημόσιο, διέθετε δε τα φάρμακα, από τα οποία είχε αφαιρέσει τα κουπόνια, σε ιδιωτικές κλινικές. Με τον τρόπο αυτό, ο προσφεύγων ζημίωσε το Δημόσιο με συνολικό ποσό 12.877.982 δρχ. Οι ως άνω ενέργειες του προσφεύγοντος όπως προκύπτουν από τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν και ιδίως από την ως άνω/2003 απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, συνιστούν το πειθαρχικό παράπτωμα της χαρακτηριστικώς ανάξιας για υπάλληλο διαγωγής εντός και εκτός υπηρεσίας, και κρίνεται προσήκουσα η επιβληθείσα σε αυτόν πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης..".

ΣτΕ 913/2012: "5. Επειδή, ο προσφεύγων, ιατρός παθολόγος, διετέλεσε πρόεδρος της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής του νομού έργου της οποίας ήταν, μεταξύ άλλων, να εκδίδει γνωματεύσεις για

Άλλες περιπτώσεις ανάξιας συμπεριφοράς εκτός υπηρεσίας συνιστούν η μέθη του υπαλλήλου και η συνεχής χρήση οιοπνευματωδών ποτών ώστε να καταρρακώνεται το γόητρο της υπηρεσίας (ΣΤΕ 1544,2457/1962), η μη εκπλήρωση των εκ δανείων αναληφθεισών υποχρεώσεων και η μη εξόφληση επί πιστώσει αγορασθέντων ειδών μικρής αξίας (ΣΤΕ 3285/1970), ενώ ειδική περίπτωση "χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς συμπεριφοράς" αποτελεί η περίπτωση της μη υποβολής ή ανακριβούς υποβολής ή μη μεταβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, όπως ρυθμίζεται από το άρ. 28 Υ.Κ. και από τις διατάξεις του Ν. 3213/2003.³⁶

στ) Η παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας.

τη χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων σε άτομα με ειδικές ανάγκες από τη ΝΑ. Ενόψει καταγγελιών διενεργήθηκε ΕΔΕ από την οποία προέκυψε ότι ενόψει του ότι το νοσοκομείο δεν διέθετε κατά τον κρίσιμο χρόνο ψυχιατρική και νευρολογική κλινική, τα οικεία ιατρικά πιστοποιητικά χορηγούνται από ιατρούς που δεν είχαν την ανάλογη ειδικότητα προς την αναπηρία ή την πάθηση του αιτούντος την οικονομική ενίσχυση προσώπου...6. Επειδή, ο προσφεύγων καταδικάστηκε τελεσιδικώς με την/2010 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου σε συνολική ποινή φυλακίσεως 13 μηνών με αναστολή διότι κρίθηκε ένοχος ότι με περισσότερες από μία πράξεις ενώ, ήταν υπάλληλος κατά την έννοια του άρθρου 1α ΠΚ, καθόσον υπηρετούσε ως ιατρός και ήταν πρόεδρος της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται, μεταξύ άλλων, η έκδοση εγγράφων, δηλ ιατρικών γνωματεύσεων και βεβαιώσεων της ΑΥΕΝ αλλά και του νοσοκομείου, σε τέτοια δημόσια έγγραφα με πρόθεση βεβαίωσε ψευδώς περιστατικά που μπορεί να έχουν έννομες συνέπειες... δέχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι ο προσφεύγων ως πρόεδρος.... από κοινού με τον γραμματέα της επιτροπής....., ενεργούντες από κοινού και κατόπιν συναπόφασης και με κοινό δόλο συνέταξαν και εξέδωσαν την .../2014 ιατρική γνωμάτευση, στην οποία βεβαίωσαν ότι ο ίδιος ο προσφεύγων.... έχει ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% δια βίου ενώ το αληθές ήταν ότι είχε ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% για 5 χρόνια.....8. Η ως άνω όμως συμπεριφορά του προσφεύγοντος.... θίγει το κύρος του ιδίου ως προέδρου της επιτροπής αλλά και το κύρος της ιδίας της επιτροπής ως αντικειμενικού και αμερολήπτου συλλογικού οργάνου της Διοικήσεως και στοιχειοθετεί το πειθαρχικό παράπτωμα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς ή ανάξιας για υπάλληλο διαγωγής εντός ή εκτός υπηρεσίας που προβλέπεται από το αρ. 109 παρ. 2 εδαφ. δ'. Περαιτέρω..... κρίνει ότι επιβληθείσα πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσεως είναι η προσήκουσα."

³⁶ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 86 , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Η αρχή της αμεροληψίας αποτελεί εφαρμογή της αρχής της ισότητας των πολιτών έναντι του νόμου, γεγονός που την αναγάγει σε αρχή συνταγματικού επιπέδου. Στο αναθεωρηθέν Σύνταγμα η αρχή της αμεροληψίας αναγνωρίζεται ρητά υπό τους όρους "διαφάνεια" και "αντικειμενικά κριτήρια", ως εγγύηση τήρησης της νομιμότητας. Η παραβίαση της αμεροληψίας, συνιστά μεροληψία, που μπορεί να ενταχθεί στις εξής μορφές: **α)** μεροληψία λόγω παραβίασης ρητής διάταξης. Έτσι δημόσιος υπάλληλος δεν μπορεί να επιληφθεί της επίλυσης ζητήματος για το οποίο έχει πρόδηλο συμφέρον αυτός ή συγγενής του ή υπάρχουν ιδιαίτεροι δεσμοί φιλίας ή έχθρας με το υποκείμενο στο οποίο οι ενέργειές του θα έχουν συνέπειες, **β)** βασίμως τεκμαιρόμενη και **γ)** απλώς τεκμαιρόμενη. Η αποφυγή της μεροληψίας επιβάλλει την εξαίρεση του διοικητικού οργάνου, δηλαδή της προσωρινής αποστέρησης της αρμοδιότητάς του.³⁷

Η εφαρμογή της διάταξης αυτής για την αποτροπή μεροληπτικών κρίσεων σχετικά με τις υποθέσεις των διοικουμένων που άγονται ενώπιον των διοικητικών οργάνων είναι προφανής. Ωστόσο, δεν μπορεί να υποστηριχθεί το ίδιο όσον αφορά στους επαγγελματίες υγείας του Δημοσίου και ειδικά τους ιατρούς. Σκοπός, άλλωστε, της ιατρικής είναι η διατήρηση, βελτίωση και αποκατάσταση της σωματικής, πνευματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπου καθώς και ανακούφισή του από τον πόνο, ενώ ο αντίκτυπος της επιστήμης αυτής στο κοινωνικό σύνολο, την καθιστά δίχως άλλο "λειτουργήμα". Επίσης, κατά το άρθρο 9 παρ.2 του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας *"Ο ιατρός δεν μπορεί να αρνείται την προσφορά των υπηρεσιών του για λόγους άσχετους προς την επιστημονική του επάρκεια, εκτός εάν συντρέχει ειδικός λόγος, που να καθιστά αντικειμενικά αδύνατη την προσφορά των υπηρεσιών του."* Τέτοιοι λόγοι μπορούν να είναι συνειδησιακοί και μόνο συναφείς με το είδος της ιατρικής επέμβασης, την οποία καλείται να πραγματοποιήσει³⁸. Τα προαναφερθέντα ισχύουν με έτι μεγαλύτερη

³⁷ Αν. Ι. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, σελ 485-486, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008.

³⁸ Άρ.2 παρ. 5 ΚΙΔ: " Ο ιατρός, επικαλούμενος λόγους συνείδησης, έχει δικαίωμα να μη μετέχει σε νόμιμες ιατρικές επεμβάσεις στις οποίες αντιτίθεται συνειδησιακά, εκτός από επείγουσες περιπτώσεις."

ένταση εφόσον πρόκειται για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών, τα οποία απαιτούν άμεση ενέργεια του ιατρού. Συνεπώς, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στην περίπτωση των ιατρών του Ε.Σ.Υ δεν μπορεί να βρει ούτε ανάλογη εφαρμογή η παρούσα διάταξη καθώς δεν συμβιβάζεται με τη φύση του ιατρικού λειτουργήματος. Το ίδιο, μάλιστα, και για την ταυτότητα του νομικού λόγου πρέπει να γίνει δεκτό και όσον αφορά στο μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ..

ζ) Η παραβίαση της αρχής της ισότητας, των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2006/54/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη.

Το Σύνταγμα διακηρύσσει στο άρ. 4 αρ.1, ακολουθώντας την παράδοση όλων των Ελληνικών Συνταγμάτων, ότι "οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου" (ισονομία). Εκτός από αυτή τη γενική αρχή της ισότητας, άλλες διατάξεις του Συντάγματος κατοχυρώνουν, ειδικές πλευρές της αρχής της ισότητας όπως την ισότητα των φύλων, την ισότητα συνεισφοράς στα δημόσια βάρη, ισότητα αμοιβής για εργασία ίσης αξίας κ.ά.. Οι ειδικές αυτές διακηρύξεις της αρχής της ισότητας προηγούνται στην εφαρμογή από την γενική αρχή της ισότητας κι με μάλιστα με τρόπο αποκλειστικό. Όπου δηλαδή πρόκειται για την ισότητα των φύλων εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις των άρ. 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2 και όχι η διάταξη του άρ. 4 παρ. 1.³⁹

Στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνεται με το νέο και διευρυμένο άρθρο 157 ΣυνθΛΕΕ η ισότητα αμοιβών, ευκαιριών και μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών και επιτρέπεται ρητώς η λήψη μέτρων υπέρ του εκάστοτε λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου. Οι δύο

Αρ. 31 παρ.1 : " Ο ιατρός μπορεί να επικαλεσθεί τους κανόνες και τις αρχές της ηθικής συνείδησής του και να αρνηθεί να εφαρμόσει ή να συμπράξει στη διαδικασία τεχνητής διακοπής της κύησης, εκτός εάν υπάρχει αναπότρεπτος κίνδυνος για τη ζωή της εγκύου ή κίνδυνος σοβαρής και διαρκούς βλάβης της υγείας της. Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται σύμφωνη και αιτιολογημένη γνώμη του κατά περίπτωση αρμόδιου ιατρού."

³⁹ Π.Δ. Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 2010, σελ. 1214 -1215.

αυτές αρχές διακηρύσσονται και στο άρθρο 23 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁴⁰ Η αρχή της ισότητας και των μη διακρίσεων, αφορά διαφοροποιήσεις συμπεριφοράς που προέρχονται από ανθρώπινη δραστηριότητα και ιδίως από μέτρα που λαμβάνονται από δημόσιες αρχές. Διακρίσεις κατά νομική ακριβολογία, υπάρχουν όταν διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο καθώς και όταν παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο.⁴¹

Η παρούσα διάταξη έχει ταχθεί προκειμένου να περιορίσει έναν συγκεκριμένο κύκλο προσώπων της δημόσιας διοίκησης, επιφορτισμένων με τη λήψη αποφάσεων σχετιζόμενων με το εργασιακό καθεστώς στο Δημόσιο Τομέα. Επομένως, και ακριβώς λόγω του πολύ συγκεκριμένου σκοπού της διάταξης (εργασιακά ζητήματα), κρίνεται ότι αυτή δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του προσωπικού του Ε.Σ.Υ. (πέρα από αυτό που κατέχει αμιγώς διοικητικά καθήκοντα), με αποτέλεσμα να έχει μηδαμινή πρακτική εφαρμογή σε αυτό.

***η) Η παραβίαση της υποχρέωσης εχεμύθειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26⁴² του παρόντος**

Η υποχρέωση εχεμύθειας, η οποία περαιτέρω αναλύεται ως διαφύλαξη του απορρήτου των υποθέσεων των πολιτών, αποτελεί μία από τις βασικότερες υποχρεώσεις του δημοσίου υπαλλήλου. Η σπουδαιότητα,

⁴⁰ ό.π. σελ. 1258.

⁴¹ Π.Ι. Κανελλόπουλος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2003, σελ. 294.

⁴² " 1. Ο υπάλληλος οφείλει να τηρεί εχεμύθεια για θέματα που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα από τις κείμενες διατάξεις. Οφείλει επίσης να τηρεί εχεμύθεια σε κάθε περίπτωση που αυτό επιβάλλεται από την κοινή πείρα και λογική, για γεγονότα ή πληροφορίες των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή επ' ευκαιρία αυτών. 2. Η υποχρέωση εχεμύθειας δεν αντιτάσσεται στις περιπτώσεις που προβλέπεται δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν γνώση των διοικητικών εγγράφων. 3. Μαρτυρία ή πραγματογνωμοσύνη για θέματα απόρρητα επιτρέπεται μόνο με άδεια του οικείου Υπουργού. «4. Ο υπάλληλος που έχει χαρακτηριστεί ως μάρτυς δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 45B του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, δεν παραλείπεται σε διαδικασία προαγωγής ούτε υπόκειται σε οποιαδήποτε πειθαρχική διαδικασία ή τιμωρείται, απολύεται ή καθ' οιονδήποτε τρόπο υφίσταται άλλη δυσμενή διακριτική μεταχείριση αμέσως ή εμμέσως και ιδίως σε θέματα υπηρεσιακής εξέλιξης, μετακίνησης ή τοποθέτησης, κατά τη διάρκεια του αναγκαίου για τη δικαστική διερεύνηση της υπόθεσης χρόνου.»"

μάλιστα, του ειδικότερου ιατρικού απορρήτου του ασθενούς επιβάλλει την έτι αυστηρότερη νομική θωράκισή του, ένεκα αφενός της ιδιαίτερης σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ του ιατρικού και μη ιατρικού προσωπικού και των ασθενών και αφετέρου του χαρακτηρισμού των ιατρικών δεδομένων ως "ευαίσθητων" και αυστηρά προσωπικών. Μάλιστα, κατά το άρ. 13 παρ.1 ΚΙΔ η υποχρέωση εχεμύθειας των ιατρών αφορά μόνο σε πληροφορίες τις οποίες αντιλήφθηκε επ' ευκαιρία και εξαιτίας άσκησης των καθηκόντων του.

Η υποχρέωση εχεμύθειας του ιατρικού και μη προσωπικού συνάπτεται άμεσα με το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα των πολιτών, κατά την οποία μόνο οι ίδιοι μπορούν να προσδιορίζουν πότε και σε ποια έκταση οι πληροφορίες που τους αφορούν γίνονται γνωστές σε τρίτους. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τα άρθρα 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ενώ σε εθνικό επίπεδο ιδιωτικότητα αναγνωρίστηκε στο ελληνικό Σύνταγμα αρχικά ως "δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή" (άρ. 9 παρ. 1 Σ.) και προσφάτως ως "δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων" (άρ. 9Α Σ.)⁴³. Τμήμα του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα ,επομένως, αποτελεί και το ιατρικό απόρρητο.

Ειδικότερα, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι επαγγελματίες του ΕΣΥ συλλέγουν τόσο απλά όσο και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα τα οποία σαν σύνολο καταχωρούνται στον ιατρικό φάκελο του ασθενούς, ο οποίος με τη σειρά του καλύπτεται από την έννοια του ιατρικού απορρήτου. Με άλλα λόγια, τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του ασθενούς, τα οποία συνδέονται στενά με την κατάσταση της υγείας του, αποτελούν ένα υποσύνολο του ιατρικού απορρήτου. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι κάθε παραβίαση του ιατρικού απορρήτου δεν σημαίνει αναγκάως και παραβίαση του ν. 2472/1997 περί επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.⁴⁴

⁴³ Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2010, σελ. 396-398.

⁴⁴ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 161.

Ωστόσο, το ιατρικό απόρρητο δεν είναι αδιάτρητο καθώς νομικοί λόγοι ενδέχεται να επιβάλλουν ή να επιτρέπουν την άρση του, ανάλογα με τα διακυβευόμενα έννομα αγαθά και συμφέροντα. Πιο συγκεκριμένα, το ιατρικό απόρρητο αίρεται και υπάρχει πρόσβαση τρίτων στα προσωπικά δεδομένα του ασθενούς κατόπιν συγκατάθεσης αυτού, η οποία θα πρέπει να είναι γραπτή, σαφής, ρητή και ειδική αναφορικά με τις συγκριμένες πληροφορίες που θα γνωστοποιηθούν και με το χρονικό διάστημα που αυτές θα είναι προσβάσιμες από τους τρίτους.⁴⁵ Πέραν τούτου, επαγγελματίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας ενδέχεται να παραβιάσουν τα ιατρικά απόρρητο για λόγους εκπλήρωσης νομικού καθήκοντος αλλά και για την προστασία υπέρτερης σημασίας εννόμων αγαθών που συνήθως ανάγονται στην προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος και της δημόσιας υγείας. Ενδεικτικά, τέτοια εκπλήρωση καθήκοντος αποτελεί η περίπτωση κατά την οποία ο ιατρός επ' ευκαιρία εκτέλεσης των γενικών του καθηκόντων λαμβάνει γνώση ότι μελετάται κακούργημα ή ότι άρχισε ήδη η εκτέλεσή του και μάλιστα σε χρόνο τέτοιο, ώστε να μπορεί ακόμα να προληφθεί η ολοκλήρωση του, οπότε και επιτρέπεται η αναφορά του στις αρμόδιες δικαστικές ή αστυνομικές αρχές.⁴⁶

Άλλες περιπτώσεις εκ του νόμου υποχρέωσης διάσπασης του ιατρικού απορρήτου αποτελούν η υποχρέωση αναγγελίας των θανάτων και των γεννήσεων, η αναγγελία της διάγνωσης αφροδίσιων νοσημάτων, η πραγματογνωμοσύνη ιατρού ενώπιον των δικαστικών αρχών εφόσον μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατή η εξεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας, καθώς και οι έλεγχοι από Δημόσιες Αρχές. Περαιτέρω και σύμφωνα με το άρ. 13 παρ. 4 και 5 του ΚΙΔ αίρεται η υποχρέωση τήρησης του ιατρικού απορρήτου λόγω ιδιωτικού ή δικαιολογημένου συμφέροντος⁴⁷, δημοσίου συμφέροντος⁴⁸ και για το συμφέρον του ίδιου του ιατρού⁴⁹. Τέλος, λόγους άρσης της υποχρέωσης διαφύλαξης

⁴⁵ Άρ. 2 περ. στ' και άρ. 7 παρ. 2α' Ν. 2472/1997.

⁴⁶ Άρ. 13 παρ. 3 Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας.

⁴⁷ πχ όταν οικιακή βοηθός πάσχει από μεταδοτικό νόσημα και έρχεται σε στενή επαφή με τα τέκνα της οικογένειας.

⁴⁸ πχ όταν κοινοποιούνται ιατρικές πληροφορίες στα ασφαλιστικά ταμεία προς ενημέρωσή τους με απώτερο σκοπό την καλύτερη δυνατή διαχείριση των πόρων τους.

⁴⁹ πχ όταν ο ιατρός κατηγορείται για ευθανασία και παρουσιάζει στοιχεία σχετικά με την κατάσταση υγείας του εκλιπόντος.

του ιατρικού απορρήτου συνιστούν η κατάσταση ανάγκης και η άμυνα, όπως αυτές οι έννοιες γίνονται αντιληπτές στο πλαίσιο του ποινικού δικαίου.

Περίπτωση παραβίασης του ιατρικού απορρήτου και ειδικότερα ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων που συνδέονται με την κατάσταση της υγείας των κατηγορούμενων οροθετικών γυναικών χάριν του δημοσίου συμφέροντος, πραγματεύθηκε η υπ' αριθμ. 128/2012 απόφαση της Αρχής Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΔΠΧ). Πιο συγκεκριμένα, η Αρχή επιλήφθηκε της ανωτέρω υποθέσεως κατόπιν σειράς ερωτημάτων από τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης εξ αφορμής της δημοσιοποίησης κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας της ποινικής δίωξης για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη, φωτογραφιών και των στοιχείων ταυτότητας 24 συνολικά οροθετικών γυναικών που εργάζονταν σε οίκους ανοχής της Αθήνας. Η αρχή αρνήθηκε να λάβει σαφή θέση απέναντι στις εισαγγελικές παραγγελίες δημοσιοποίησης των προαναφερθέντων στοιχείων αιτιολογώντας τη θέση της αυτή με βάση την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών, τη διάκριση των εξουσιών αλλά και το πρόσχωμα που θέτει ο νόμος 2472/1997 ως προς τον έλεγχο από μέρους της Αρχής της επεξεργασίας δεδομένων από τις δικαστικές και εισαγγελικές αρχές (άρ. 3 παρ. 2 εδάφ. β'). Η Αρχή εν συνεχεία τόνισε ότι αυτού του είδους η δημοσιοποίηση συμβάλλει στη θεραπεία μείζονος σημασίας έννομων συμφερόντων όπως η προστασία του κοινωνικού συνόλου και η πραγμάτωση της αξίωσης της Πολιτείας για την επίτευξη του κολασμού των αδικημάτων. Παρά ταύτα, η Αρχή εξέφρασε την άποψη πως η εξουσία αυτή των δικαστικών λειτουργιών δεν είναι απεριόριστη, διατυπώνοντας έτσι κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να διέπουν αυτή την ομολογουμένως σκληρή παραβίαση του ιατρικού απορρήτου. Η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 9Α Σ., του νόμου 2472/1997 καθώς και η αξιοποίηση της αρχής της αναλογικότητας κατά την στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων καθίσταται αναγκαίο κατά την Αρχή να λαμβάνουν χώρα για το σχηματισμό της κρίσης αναφορικά με την δημοσιοποίηση ποινικών διώξεων, οι οποίες μάλιστα περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Τέλος, κατά παρότρυνση της Αρχής, η εισαγγελική

παραγγελία που θα διατάσσει τη λήψη τέτοιων μέτρων θα πρέπει να είναι επαρκώς και ειδικώς αιτιολογημένη και να εξειδικεύει το σκοπό που επιβάλλει μια τέτοια επιλογή, να προβλέπει επακριβώς τον τρόπο και το χρονικό διάστημα της δημοσιοποίησης των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων αλλά και να παρέχεται η δυνατότητα στο κατηγορούμενο εντός σύντομης προθεσμίας να αντικρούσει την επίμαχη εισαγγελική διάταξη.

θ) η σοβαρή απείθεια

Ως σοβαρή απείθεια λογίζεται η απόλυτη άρνηση του υπαλλήλου σε εκτέλεση διαταγής ανωτέρου του, που αναφέρεται σε υπηρεσιακό καθήκον. Πρόκειται για ηθελημένη ανυπακοή και μη αποδοχή εκτέλεσης νόμιμης διαταγής ή εντολής, υπουργικής απόφασης, κανονισμού ή εγκυκλίου⁵⁰. Ο επιθετικός προσδιορισμός "σοβαρή" μπορεί να έχει είτε αξιολογική χροιά ως προς το είδος της εντολής είτε να αναφέρεται στην επαναλαμβανόμενη και εμμονική άρνηση του υπαλλήλου.

Αναφορικά με τους ιατρούς του Ε.Σ.Υ. θα πρέπει να λεχθούν τα ακόλουθα. Σοβαρή τους απείθεια κατά τον Υ.Κ. θα πρέπει να γίνεται δεκτή μόνο όσον αφορά ενέργειες διαδικαστικές, διαχειριστικές ή ήσσονος εν γένει σημασίας συγκριτικά με τον σκληρό πυρήνα του λειτουργημάτων τους. Για την ακρίβεια, και σύμφωνα με τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας ο ιατρός κατά την άσκηση του επαγγέλματός του οφείλει να διαθέτει πλήρη επαγγελματική ελευθερία και τις τεχνικές και ηθικές προϋποθέσεις που του επιτρέπουν να δρα με κάθε ανεξαρτησία. Η ελευθερία του ιατρού απορρέει από τη συνταγματικά κατοχυρωμένη επαγγελματική του ελευθερία (άρ. 22 Σ.) Βάσει του άρθ. 22 παρ. 4 Σ. απαγορεύεται οποιασδήποτε μορφής αναγκαστικής εργασίας, συνεπώς ούτε ο ιατρός μπορεί να εξαναγκαστεί. Εξάλλου, ο ιατρός απολαμβάνει της λεγόμενης θεραπευτικής ελευθερίας. Υπό τον όρο αυτό νοείται η

⁵⁰ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 59 , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

ελευθερία του ιατρού να επιλέγει κατά την διακριτική του ευχέρεια τη μέθοδο που θα ακολουθήσει στη διαγνωστική και θεραπευτική διαδικασία. Ο ιατρός έχει την ελευθερία επιλογής ιατρικής μεθόδου, εφόσον κρίνει ότι υπερτερεί σημαντικά έναντι άλλης για το συγκεκριμένο ασθενή, με βάση τους σύγχρονους κανόνες της ιατρικής επιστήμης, όπως αυτοί διαμορφώνονται σε κάθε συγκεκριμένο ιατρικό περιστατικό.⁵¹

Από την άλλη πλευρά και όσον αφορά στο μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ, η διάταξη περί σοβαρής απείθειας βρίσκει απόλυτη εφαρμογή καθώς ο επικουρικός κατά βάση ρόλος που διαδραματίζουν σε σχέση με τα καθήκοντα του ιατρικού προσωπικού, επιβάλλει την πιστή εκτέλεση των νόμιμων εντολών και οδηγιών τόσο προς όφελος της υγείας των ασθενών που χρήζουν ιατρικής περίθαλψης όσο και προς όφελος της εύρυθμης και οργανωμένης λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας.

Νομολογιακό παράδειγμα σοβαρής απείθειας Νοσηλευτή Δημόσιου Νοσοκομείου αποτελεί η ΣτΕ 328/2005: *"Επειδή το Δικαστήριο, εκτιμώντας τα στοιχεία του φακέλου, κρίνει ότι με την άρνησή του να εκτελέσει υπηρεσία στο... Τμήμα του Νοσοκομείου "Άγιος Σάββας", στο οποίο μετακινήθηκε για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της υπηρεσίας ο προσφεύγων και με την επιμονή του να εξακολουθεί να παραμένει στους χώρους του.... Τμήματος παρά τις διαμαρτυρίες των απασχολούμενων σε αυτό και παρά την ειδική έγγραφη εντολή περί απομακρύνσεώς του από αυτό (υπ' αριθμ./1996 έγγραφο της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας, στο οποίο επισημαίνεται η μη ύπαρξη κινδύνου για την υγεία του από την ακτινοβολία), υπέπεσε αυτός πράγματι στο πειθαρχικό αδίκημα της εξαιρετικώς σοβαρής απείθειας για το οποίο τιμωρήθηκε, των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του όντων απορριπτέων ως αβάσιμων. Κρίνει επίσης το δικαστήριο ότι με την αποστολή της από/1999 επιστολής του προς το Συμβούλιο της Ευρώπης, περιέχουσας τις κατά τα προαναφερθέντα απρεπείς εκφράσεις και χαρακτηρισμούς σε βάρος της διοίκησης και της*

⁵¹ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 27-28.

δικαιοσύνης, ο προσφεύγων υπέπεσε πράγματι στο πειθαρχικό αδίκημα της χαρακτηριστικώς ανάξιας για υπάλληλο διαγωγής...."

***ι) Η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων**

Η έννοια της αδικαιολόγητης αποχής ανάγεται στην χωρίς νόμιμο έρεισμα αποχή του υπαλλήλου από τα καθήκοντά του. Τέτοιο έρεισμα είναι για παράδειγμα η λήψη άδειας οποιουδήποτε είδους, με την προϋπόθεση βέβαια επιστροφής και ανάληψης εκ νέου καθηκόντων στο προβλεπόμενο χρονικό σημείο. Νόμιμος λόγος απουσίας είναι, επίσης και οι σοβαροί λόγοι υγείας, οι οποίοι δεν επιτρέπουν στον υπάλληλο την διεκπεραίωση των καθηκόντων του, αρκεί βέβαια να αποδεικνύονται προσηκόντως.

Ειδικότερα, αδικαιολόγητη αποχή συντρέχει όταν ο υπάλληλος υπερβαίνει τη λήξη του χρόνου ορισμένης υπηρεσιακής μεταβολής (πχ απόσπαση στο εξωτερικό πρβλ. ΣτΕ 1639/1995), έστω και αν ο υπάλληλος εξακολουθεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην παλαιά θέση, παρά βεβαίως τις αντίθετες εντολές της αρχής του ή προσφέρει μεν υπηρεσίες στη νέα προς απόσπαση θέση, χωρίς όμως να έχει ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία ή χωρίς τουλάχιστον να έχει τη συγκατάθεση της υπηρεσίας στην οποία ανήκει (πρβλ ΣτΕ 2740/1985, 1214/1996). Έτσι αδικαιολόγητη είναι η απουσία γιατρού του ΙΚΑ, ο οποίος καίτοι απεσπάσθη σε άλλο υποκατάστημα, αρνήθηκε να παρουσιαστεί εκεί αλλά ούτε και στο υποκατάστημα που υπηρετούσε, όπου ανέλαβε και πάλι υπηρεσία, αφού ανεκκλήθη η περί αποσπάσεως απόφαση με νεώτερη απόφαση του υποκαταστήματος του ΙΚΑ (ΣτΕ 1339/1997). Αδικαιολόγητη είναι επίσης η απουσία του διωκόμενου υπαλλήλου, όταν αυτός όφειλε να αναμείνει την αποδοχή της παραιτήσεώς του εξακολουθώντας να εκτελεί τα καθήκοντά του. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, σοβαρά προβλήματα υγείας στενών συγγενών να δικαιολογήσουν την αποχή από τα καθήκοντα, με την προϋπόθεση όμως να αποδεικνύεται ότι ο διωκόμενος είχε την αποκλειστική φροντίδα αντιμετώπισης προβλημάτων υγείας βαρέως ασθενούντων

συγγενών, ώστε να καθίσταται συγγνωστή η απουσία από την υπηρεσία (ΣτΕ 1063/2000).^{52,53}

⁵² Ναυπλιώτης Γεώργιος, Πειθαρχικό δίκαιο-Συστηματική κατ' άρθρο ερμηνεία του ισχύοντος υπαλληλικού (πειθαρχικού) κώδικα ν. 2683/99 άρθρα 106-147, Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ., Αθήνα 2003, σελ 109-113.

⁵³ **ΣτΕ 4047/2013 :** "9. Επειδή από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτει ότι τουλάχιστον από τις... έως και τις.... ο προσφεύγων απουσίαζε συνεχώς από το ΚΥ-ΓΝ ..., όπου ανήκε ως ιατρός παθολόγος του ΕΣΥ. Η απουσία αυτή του προσφεύγοντος εξ ουδενός στοιχείου του φακέλου της υποθέσεως δικαιολογείται. Ειδικότερα, αναποδείκτως ο προσφεύγων προβάλλει α) ότι ήταν αναγκασμένος να απουσιάζει, προκειμένου να παραστεί ως μάρτυρας, σε ποινικές δίκες που αφορούσαν θανάτους ασθενών και β) ότι η καθημερινή εργασία του στα "Δίκτυα Ηλεκτρονικής Υγείας" δεν απαιτούσε τη φυσική του παρουσία... Συνεπώς, ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδοθέν σε αυτόν, κατ' άρθρον 63 παρ.1 περ.ζ' του Ν 2071/1992, σε συνδυασμό με το άρθρο 107 παρ. 1 περ. δ' του Υπαλληλικού Κώδικα πειθαρχικό παράπτωμα της αδικαιολόγητης αποχής από την εκτέλεση των καθηκόντων, για το οποίο προσήκουσα παρίσταται η επιβληθείσα ποινή της οριστικής παύσης."

ΣτΕ 2394/2013: "5. Επειδή, η καθ' ης η προσφυγή, κατά το διάστημα από ...2005 έως ...2007 (οπότε τέθηκε σε αργία), τελούσε εν αναμονή εκδόσεως αποφάσεων του Υπουργείου Υγείας περί εγκρίσεως αιτήσεων της για απασχόληση εκτός θέσης. Κατά το διάστημα αυτό συνέχισε να εργάζεται ως επιστημονικός συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών... Με τις επί τρία συναπτά έτη ανανεούμενες άδειες απασχόλησής της εκτός θέσης (2002-2005) της παρασχέθηκε, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της ανωτέρω δράσης στην προσωπική της ζωή και για το λόγο αυτό διατηρούσε δικαιολογημένη προσδοκία εκδόσεως νέας εγκριτικής πράξης.... Ενόψει αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι η απουσία της καθ' ης η προσφυγή ιατρού από ην υπηρεσία της είναι δικαιολογημένη και δεν συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα."

ΣτΕ 2427/2005: "6. Επειδή όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η προσφεύγουσα απουσίαζε από την εκτέλεση των υπηρεσιακών καθηκόντων της, μεταξύ άλλων, στις 26, 27, 28, 29 και 30.11.2001, από 8.4 έως 12.4.2002, από 16.8 έως 10.9.2002 και στις 30.9.2002, 3, 4, 16, 23 και 31.10.2002. Η απουσία αυτή για περισσότερες από τριάντα (30) ημέρες σε χρονικό διάστημα ενός (1) έτους αρκεί, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, για να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα της διατάξεως του εδαφίου στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 109 του Υπαλληλικού Κώδικα, εφ' όσον η απουσία αυτή δεν καλύπτεται από οιαδήποτε χορηγηθείσα άδεια (βλ. ΣτΕ 373/2001). Το γεγονός και μόνον της επιστημονικής κατάρτισεως, της εργατικότητας και της οικογενειακής καταστάσεως της προσφεύγουσας δεν αίρουν την πειθαρχική ευθύνη της. Περαιτέρω δεν καθιστούν δικαιολογημένη την αποχή της προσφεύγουσας από τα καθήκοντά της κατά τις προεκτεθείσες ημερομηνίες τα προβλήματα υγείας της πριν από το έτος 2000, συνεπεία των οποίων υπέστη χειρουργική επέμβαση (αφαίρεση ευμεγέθους ινομύωματος διακολπικώς, σύμφωνα με από 12.6.2000 βεβαίωση γιατρού του Νοσοκομείου Γ. Γεννηματάς/Κέντρο Υγείας Λαυρίου), καθώς και τα προβλήματα υγείας της στην συνέχεια (: μητρορραγίες)... 7. Επειδή τα ανωτέρω δικαιολογούν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, επαρκώς κατά νόμο την επιβολή της πειθαρχικής ποινής της οριστικής παύσεως, σύμφωνα με το άρθρο 109 παράγραφος 2 εδάφια στ' και θ' του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999). Ως εκ τούτου, νομίμως επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα για τα παραπτώματα αυτά η πειθαρχική αυτή ποινή και πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι λόγοι της προσφυγής με τους οποίους υποστηρίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν υπέπεσε στα αποδοθέντα σε αυτήν πειθαρχικά παραπτώματα και ότι, συνεπώς, μη νομίμως της επιβλήθηκε η ποινή της οριστικής παύσεως."

ια) Η παραβίαση των υποχρεώσεων του άρθρου 27⁵⁴ του παρόντος, καθώς και η αδικαιολόγητη προτίμηση νεότερων υποθέσεων με παραμέληση παλαιότερων.

Η εν λόγω διάταξη συνάπτεται άμεσα και εξειδικεύει την προαναφερθείσα περίπτωση της παράβασης της αρχής της αμεροληψίας. Ωστόσο, δεν συμβιβάζεται απόλυτα με τα καθήκοντα των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ.. Ο ιατρός, συγκεκριμένα, και σύμφωνα με τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας οφείλει να δρα κατά συνείδηση η οποία διαμορφώνεται από το ακαδημαϊκό και εμπειρικό του υπόβαθρο. Ως εκ τούτου ο ιατρός έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς την αξιολόγηση των περιστατικών που καλείται να διαχειριστεί, ώστε κομβικό κριτήριο να μην αποτελεί η χρονολογική σειρά με την οποία καλείται να επέμβει σε έκαστο ασθενή, αλλά η σοβαρότητα και η κρισιμότητα της κατάστασης της υγείας του τελευταίου. Το ίδιο ισχύει και για το υπόλοιπο, επικουρικής δρών, προσωπικό το οποίο οφείλει να πειθαρχεί πρωτίστως στις ιατρικές εντολές και οδηγίες, με γνώμονα πάντα το συμφέρον και την αποτελεσματικότερη αποκατάσταση της υγείας των ασθενών.

***ιβ)** Η άρνηση παροχής πληροφόρησης στους πολίτες και τις αρχές

Η παρούσα περίπτωση έχει συνταγματικό έρεισμα και πιο συγκεκριμένα το άρ. 5Α παρ.1 Σ.⁵⁵ (ελευθερία του πληροφορείσθαι). Το εν λόγω δικαίωμα μάλιστα και η αντίστοιχη υποχρέωση των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ. λαμβάνει ιδιαίτερη ένταση όταν η

⁵⁴ "1. Ο υπάλληλος οφείλει να συμπεριφέρεται εντός και εκτός της υπηρεσίας κατά τρόπο ώστε να καθίσταται άξιος της κοινής εμπιστοσύνης. 2. Ο υπάλληλος οφείλει κατά την άσκηση των καθηκόντων του να συμπεριφέρεται με ευπρέπεια στους διοικούμενους και να τους εξυπηρετεί κατά τη διεκπεραίωση των υποθέσεων τους. 3. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο υπάλληλος δεν επιτρέπεται να κάνει διακρίσεις σε όφελος ή σε βάρος των πολιτών, εξαιτίας των πολιτικών, των φιλοσοφικών ή των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων."

⁵⁵ Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.

πληροφορία αποτελείται από ιατρικά δεδομένα του ασθενούς. Η υποχρέωση πληροφόρησης συνάπτεται άμεσα με την υποχρέωση και το αντίστοιχο δικαίωμα ενημέρωσης των πολιτών. Η υποχρέωση ενημέρωσης (και συνακόλουθα η παροχή συναίνεσης) πηγάζει από την αρχή της καλής πίστης και αποτελεί το προαπαιτούμενο για την ενδεδειγμένη ιατρική πράξη. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της Βιολογίας και της Ιατρικής (Σύμβαση Οβιέδο 1997), η οποία ενσωματώθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το Ν 2619/1998, επέμβαση σε θέματα υγείας μπορεί να υπάρξει μόνο αφού το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δώσει την ελεύθερη συναίνεσή του, κατόπιν προηγούμενης σχετικής ενημέρωσής του. Το πρόσωπο αυτό θα ενημερώνεται εκ των προτέρων κατάλληλα ως προς το σκοπό και τη φύση της επέμβασης, καθώς και ως προς τα επακόλουθα και τους κινδύνους που αυτή συνεπάγεται. Το ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί ελεύθερα και οποτεδήποτε να ανακαλέσει τη συναίνεσή του. Εξ άλλου, για τους νοσοκομειακούς ασθενείς προϋπήρχε το άρθρο 47, Ν 2071/1992 με τίτλο "*Εκσυγχρονισμός και οργάνωση συστήματος υγείας*", το οποίο προέβλεπε την υποχρέωση ενημέρωσης ορίζοντας ότι "*ο ασθενής δικαιούται να ζητήσει να πληροφορηθεί ό, τι αφορά στην κατάστασή του*". Το συμφέρον του ασθενούς είναι καθοριστικό και εξαρτάται από την πληρότητα και την ακρίβεια των πληροφοριών που του παρέχονται. Η ενημέρωση του ασθενούς πρέπει να επιτρέπει να σχηματίσει πλήρη εικόνα των ιατρικών, των κοινωνικών και των οικονομικών παραμέτρων της κατάστασής του και να λαμβάνει αποφάσεις ο ίδιος ή να μετέχει στη λήψη αποφάσεων που είναι δυνατόν να προδικάσουν τη μετέπειτα ζωή του.⁵⁶

Αναφορικά με το υπόλοιπο προσωπικό του Ε.Σ.Υ. θα πρέπει να γίνει η εξής διάκριση. Το επικουρικό (πχ νοσηλευτικό) προσωπικό εφόσον δρα υπό τις εντολές των προϊστάμενων ιατρών δεν είναι καταρχήν επιφορτισμένο με την αρμοδιότητα πληροφόρησης του ασθενούς, εκτός, βέβαια, αν του έχει δοθεί η αντίστοιχη εντολή ή κάτι τέτοιο προβλέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό εργασίας. Από την άλλη πλευρά, το μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ. που αναλαμβάνει

⁵⁶ Ε. Πέτρου, Β. Καραλή, Α. Ντάνος, Π. Παντελίδης, Το νομικό πλαίσιο της ιατρικής ευθύνης Συγκριτική διάσταση Ελλάδας και Ελβετίας, ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2015, σελ 87.

αποκλειστικώς την αποκατάσταση της υγείας των πολιτών (πχ φυσικοθεραπευτές, ψυχολόγοι), είναι σαφές πως οι ίδιοι είναι επιφορτισμένοι με το καθήκον πληροφόρησης των ασθενών τους.

Επίσης, κανονισμοί επιμέρους Δημοσίων Υπηρεσιών προβλέπουν την πρόσβασή τους σε ιατρικές πληροφορίες. Ειδικότερα, τέτοιες υπηρεσίες αποτελούν η Ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη, του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας, του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών του Υπουργείου Μεταφορών και η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Μάλιστα σε αυτές τις περιπτώσεις αίρεται το ιατρικό απόρρητο χάριν εκπληρώσεως νομικού καθήκοντος του θεράποντος ιατρού ή του νοσοκομείου, ταυτόχρονα όμως το ελεγκτικό προσωπικό δεσμεύεται από την υποχρέωση επαγγελματικής εχεμύθειας.⁵⁷ Το ίδιο, άλλωστε, συμβαίνει και με τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, οι οποίοι πρέπει να είναι ενήμεροι για τα προβλήματα υγείας των ασφαλισμένων τους για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων τους.

**ιγ) Η προδήλως αδικαιολόγητη μη εξυπηρέτηση των πολιτών και η υπαίτια μη έγκαιρη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.*

Το περιεχόμενο της παρούσας διάταξης εξειδικεύεται, ιδιαίτερα για την περίπτωση των ιατρών και των μαιών, τόσο στη διάταξη του άρθρου 441 του ΠΚ όσο και στο άρθρο 9 του ΚΙΔ. Συνεπώς και λόγω της ειδικότητας που παρουσιάζουν οι διατάξεις αυτές για το ιατρικό προσωπικό αποκλείουν τη εφαρμογή της περίπτωσης (ιγ) από το προσωπικό αυτό του Ε.Σ.Υ., ενώ η εφαρμογή του στο υπόλοιπο μη

⁵⁷ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 171.

ιατρικό προσωπικό γίνεται υπό το ερμηνευτικό πρίσμα των προαναφερθεισών διατάξεων.

Πιο συγκεκριμένα, και κατά το άρθρο 9 του ΚΙΔ ο ιατρός δεν μπορεί να αρνείται την προσφορά των υπηρεσιών του για λόγους άσχετους προς την επιστημονική του επάρκεια, εκτός αν συντρέχει ειδικός λόγος που να δικαιολογεί αυτή του τη στάση. Τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι η αποδεδειγμένη ασθένεια του ιατρού ή ο θάνατος του ασθενούς πριν την ειδοποίηση του ιατρού.

Η ίδια παράβαση τυποποιείται για τους ιατρούς και τις μαίες από το άρθρο 441 ΠΚ κατά το οποίο : *"Γιατροί και μαίες, που χωρίς δικαιολογημένο κώλυμα αρνούνται την επιτέλεση των έργων τους ή που αναφορικά με αυτήν γίνονται υπαίτιοι οποιασδήποτε αμέλειας από την οποία μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άλλον τιμωρούνται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι τριών μηνών αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη."* Ποινικώς κολαζόμενη συμπεριφορά είναι η χωρίς νόμιμο λόγο άρνηση διάθεσης των γνώσεων και της συμβολής τους για την αντιμετώπιση ενός ή περισσότερων περιστατικών. Το αν προκλήθηκε βλάβη της υγείας ένεκα της συμπεριφοράς αυτής είναι ριζικώς διαφορετικό ζήτημα το οποίο τιμωρείται από άλλες διατάξεις, όπως αυτή της σωματικής βλάβης από αμέλεια (άρ. 314 ΠΚ) ή της ανθρωποκτονίας από αμέλεια (άρ. 302 ΠΚ). Στην περίπτωση δηλαδή του αρ. 441 η επίμεμπτη συμπεριφορά δεν έχει ως αποτέλεσμα τη χειροτέρευση της υγείας του ασθενούς⁵⁸. Μάλιστα, κατά τη νομολογία του Αρείου Πάγου (ΑΠ 169/1979) ο χαρακτηρισμός του περιστατικού ως επείγοντος ή μη δεν επηρεάζει την ευθύνη που υπέχει ιατρός, αλλά ούτε και η στιγμή της ημέρας κατά την οποία προσήλθε ο ασθενής στην ιατρική μονάδα⁵⁹.

Έτσι, ενώ στο μέρος της πειθαρχικής ευθύνης των ιατρών του Ε.Σ.Υ εφαρμόζεται ο ΚΙΔ (η παράβαση του οποίου αποτελεί ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με τον νόμο περί της ευθύνης των ιατρών του

⁵⁸ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 106.

⁵⁹ Α. Χαραλαμπίδης- Ι. Γιαννίδης, Ποινικός Κώδικας και Νομολογία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2009, σελ 1882.

Ε.Σ.Υ.) ως ειδικότερος νόμος του Υ.Κ., στο ποινικό μέρος εφαρμόζεται η διάταξη του άρ. 441 ΠΚ. Κατ' αποτέλεσμα, στο μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ εφαρμόζεται η γενική διάταξη του ΥΚ στην περίπτωση της μη δικαιολογημένης άρνησης παροχής των γνώσεων και των υπηρεσιών τους.

ιδ) *Η χρησιμοποίηση της δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας ή πληροφοριών που κατέχει ο υπάλληλος λόγω της υπηρεσίας ή της θέσης του, για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ίδιου ή τρίτων προσώπων.*

Κατά την περίπτωση αυτή πειθαρχικού παραπτώματος, ο νομοθέτης προσπαθεί να αναχαιτίσει ενέργειες των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ, οι οποίες συνδέονται με την εκμετάλλευση της θέσης που κατέχουν. Πιο συγκεκριμένα, το προσωπικό αυτό στα πλαίσια εκτέλεσης των καθηκόντων τους αλλά και όταν τα καθήκοντα αυτά ασκούνται από υφισταμένους τους, έχουν ευρεία πρόσβαση σε φακέλους και αρχεία που σε μεγάλο μέρος τους, μάλιστα, ενδέχεται να αποτελούνται από ευαίσθητα ιατρικά δεδομένα, τα οποία βέβαια - όπως και τα απλά-προστατεύονται από το ιατρικό απόρρητο. Στην παρούσα, όμως, περίπτωση το ζήτημα που αντιμετωπίζεται δεν είναι η δημοσιοποίηση ή η διοχέτευση σε τρίτους μη έχοντας δικαίωμα γνώσης των στοιχείων αυτών, αλλά η αξιοποίηση τους προς όφελος είτε του ίδιου του υπαλλήλου είτε προς όφελος τρίτου. Οι πληροφορίες αυτές, μάλιστα, πρέπει να συνδέονται με την εκτέλεση των καθηκόντων του υπαλλήλου και να λαμβάνονται γνώση επ' ευκαιρία της άσκησης τους.

ιε) *Η αδικαιολόγητη άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση*

Η άρνηση μπορεί να εκδηλώνεται είτε ρητώς είτε σιωπηρώς. Εάν η άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση, οφείλεται σε αντικειμενική αδυναμία του υπαλλήλου να προσέλθει προς εξέταση (καιρικές

συνθήκες, οδικές- θαλάσσιες συνθήκες) ή σε υποκειμενική, δηλαδή να αφορά σε κάποιο κώλυμα που συντρέχει στο πρόσωπό του ή σε μέλος της οικογένειάς του, η άρνηση είναι δικαιολογημένη και δεν στοιχειοθετείται το πειθαρχικό παράπτωμα. Ομοίως δεν στοιχειοθετείται άρνηση , όταν για πρώτη φορά, ο υπάλληλος δεν προσέρχεται σε εξέταση. Απαιτείται να έχει κληθεί επανειλημμένως προς εξέταση και να έχει αρνηθεί.

Παράδειγμα του εν λόγω παραπτώματος εισάγει η ΣτΕ 2427/2005: "... Επίσης η μη ικανοποίηση από τη Διοίκηση των αιτήσεων, με τις οποίες ζητήθηκε από την προσφεύγουσα, για τους αναφερθέντες λόγους υγείας, να μετατεθεί από τη θέση της στο Κέντρο Υγείας..., σε άλλη πλησιέστερη προς την κατοικία της, δεν επέτρεπε σε αυτή, κατά το νόμο, να απουσιάζει από την εκτέλεση των καθηκόντων της. Επιπρόσθετα, η προσφεύγουσα αρνήθηκε να εξεταστεί από την αρμόδια Υγειονομική Επιτροπή κατά τις συνεδριάσεις της, αν και είχε κλητευθεί. Η τελευταία άρνηση είναι αδικαιολόγητη, η δε προσφεύγουσα δεν προβάλλει ειδικούς ισχυρισμούς περί του αντιθέτου. Επομένως, εφόσον η προσφεύγουσα, όπως άλλωστε δεν αμφισβητεί και η ίδια, κλήθηκε δύο φορές να προσέλθει για εξέταση ενώπιον της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής, στην οποία και αρνήθηκε να προσέλθει κατά τις προαναφερθείσες ημερομηνίες, χωρίς να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ή να προβάλλεται με την προσκόμιση σχετικών αποδεικτικών στοιχείων από την ίδια ότι η μη εμφάνιση της οφείλετο σε λόγους ανωτέρας βίας, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα υπέπεσε και στο πειθαρχικό παράπτωμα της εμμονής σε άρνηση προσελεύσεως για εξέταση από Υγειονομική Επιτροπή το οποίο της αποδόθηκε..."

ιστ) Η άμεση ή μέσω τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί επιτροπή, μέλος της οποίας είναι ο υπάλληλος ή όταν η επιτροπή αυτή υπάγεται στην αρχή στην οποία ο υπάλληλος υπηρετεί.

Σκοπός της συγκεκριμένης διάταξης είναι η διαφύλαξη του κύρους των διαγωνιστικών διαδικασιών κάθε είδους που προκηρύσσονται από τις αρμόδιες επιτροπές των νοσοκομειακών μονάδων. Συγκεκριμένα, το προσωπικό του Ε.Σ.Υ. απαγορεύεται να συμμετέχει αυτοπροσώπως ή μη σε διαγωνιστική διαδικασία στην περίπτωση που είναι μέλος της αρμόδιας για τη διενέργεια του διαγωνισμού επιτροπής ή η επιτροπή αυτή υπάγεται στην Υπηρεσία όπου ασκεί τα καθήκοντα του το προσωπικό αυτό. Η επιλογή αυτή του νομοθέτη είναι εύλογη καθώς με αυτόν τον τρόπο θωρακίζει τις βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη διενέργεια ενός δημόσιου διαγωνισμού, δηλαδή την αρχή του πραγματικού και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθώς και της αρχής της διαφάνειας και της αμεροληψίας της διαδικασίας.⁶⁰ Ενδεχόμενη υπόνοια παραβίασης των αρχών αυτών, άλλωστε, οδηγεί στην απόλυτη ακυρότητα του διαγωνισμού είτε της συναφθείσας σύμβασης. Συνεπώς, ο νομοθέτης αναγνωρίζοντας τεκμήριο επηρεασμού της δημοπρασίας εφόσον μέλος της επιτροπής αποτελεί ταυτόχρονα και συμμετέχοντα στη διαγωνιστική διαδικασία εισάγει και το αντίστοιχο πειθαρχικό παράπτωμα για την αποφυγή χειραγώγησης μιας διαδικασίας που είναι να αναγκάιο να συντελείται υπό όρους ελεύθερου ανταγωνισμού.

ιζ) Η κακόβουλη άσκηση κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής που γίνεται δημοσίως, γραπτώς ή προφορικώς, με σκόπιμη χρήση εν γνώσει εκδήλως ανακριβών στοιχείων ή με χαρακτηριστικά απρεπείς εκφράσεις.

Κάθε δημόσιος υπάλληλος και λειτουργός έχει απρόσκοπτο το δικαίωμα να ασκεί κριτική στις προϊστάμενες αρχές, δικαίωμα που εδράζεται στο Σύνταγμα κα ειδικότερα στο άρ. 14 αυτού όπου κατοχυρώνεται η ελευθερία έκφρασης. Ωστόσο, όπως σε κάθε δικαίωμα και ελευθερία συνταγματικώς κατοχυρωμένη, απορρίπτεται από την έννομη τάξη η καταχρηστική άσκησή τους. Έτσι, εν προκειμένω,

⁶⁰ Αν. Ι. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, σελ 762-763, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008.

το ιατρικό ή μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ είναι σε θέση κατ' αρχήν να ασκεί κριτική στους χειρισμούς των ιεραρχικά ανωτέρω τους, όπως της Διοικούσας Αρχής της οικείας ιατρικής μονάδας ή του νοσοκομείου αλλά και του αρμόδιου Υπουργείου, με απώτερο σκοπό βέβαια την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την αρτιότερη δυνατή περίθαλψη των πολιτών που επιζητούν την αποκατάσταση της υγείας τους. Η κριτική αυτή, ωστόσο, θα πρέπει να είναι θεμιτή και να μην αξιοποιούνται δολίως ψευδή ή λανθασμένως ερμηνευμένα στοιχεία τα οποία ενδεχομένως να θίγουν το κύρος των Δημόσιων φορέων υγείας και να κλονίζουν την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στην παροχή υπηρεσιών υψίστης σημασίας για το κοινωνικό σύνολο. Επίσης, η κριτική δεν πρέπει να προσεγγίζει τα όρια της ύβρεως, καθώς επιφυλάσσονται οι αντίστοιχες ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις.

**ιη) Η άρνηση σύμπραξης, συνεργασίας, χορήγησης στοιχείων ή εγγράφων κατά τη διεξαγωγή έρευνας, επιθεώρησης ή ελέγχου από Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και τα ιδιαίτερα Σώματα και Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου.*

βλ. περίπτωση (ιβ)

ιθ) Η αδικαιολόγητα μη έγκαιρη σύνταξη ή η σύνταξη μεροληπτικής έκθεσης αξιολόγησης ή η σύνταξη έκθεσης με κρίσεις ή χαρακτηρισμούς που δεν εξειδικεύονται με αναφορά συγκεκριμένων στοιχείων.

Ως προς το ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ., αρμόδιο όργανο αξιολόγησής τους είναι το Συμβούλιο Αξιολόγησης, το οποίο απαρτίζεται από τους ειδικευμένους μονίμους ιατρούς του ΕΣΥ του Νοσοκομείου και των Κέντρων Υγείας του, από το βαθμό του αξιολογούμενου και άνω⁶¹. Επομένως, οι συμμετέχοντες στο όργανο αυτό είναι και οι επηρεαζόμενοι με κυρώσεις από την παρούσα διάταξη. Ο νόμος προβλέπει συγκεκριμένα χρονικά όρια ολοκλήρωσης των διαδικασιών

⁶¹ Ν. 3754/2009, Άρ. 4

αξιολόγησης⁶², παρέλκυση των οποίων συνιστά παράβαση της εν λόγω πειθαρχικής διάταξης, όπως άλλωστε και η παράβαση των αρχών της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της αλήθειας και της πλήρους και εμπεριστατωμένης αιτιολόγησης των διατυπωθέντων κρίσεων.

Ως προς το λοιπό μη ιατρικό προσωπικό υπεύθυνοι για την αξιολόγηση του ανθρώπινο δυναμικού είναι ο Διευθυντής και ο προϊστάμενος εκάστου Τμήματος. Για την ακρίβεια, μάλιστα, ο Διευθυντής έχει την ιδιότητα του ιατρού και αξιολογεί, ως Α' βαθμολογητής, το ιατρικό και το λοιπό προσωπικό του τμήματος, που ανήκει στην ιατρική υπηρεσία. Αντίθετα, ο Προϊστάμενος του Τμήματος, ο οποίος επιλέγεται από το μη ιατρικό προσωπικό βάσει κυρίως αρχαιότητας, έχει ευθύνη αξιολόγησης του προσωπικού που τού αντιστοιχεί και διοικεί.⁶³ Η περαιτέρω διαδικασία αξιολόγησης του προσωπικού αυτού, οι προθεσμίες ολοκλήρωσης των κρίσεων και οι αρχές που πρέπει να τηρούνται ρυθμίζονται από τις διατάξεις του ΥΚ.

***κ) Η άρνηση ή παρέλκυση εκτέλεσης υπηρεσίας**

Ενόψει της φύσης της υπηρεσίας και των καθηκόντων που οφείλουν να εκτελούν οι επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ., η περίπτωση αυτή αποτελεί ουσιαστικά επανάληψη της περίπτωσης (ιγ), όπου και παραπέμπουμε.

κα) Η χρησιμοποίηση τρίτων προσώπων για την απόκτηση υπηρεσιακής εύνοιας ή την πρόκληση ή ματαίωση εντολής της υπηρεσίας.

⁶² "Αξιολογήσεις γίνονται δύο φορές το χρόνο. Οι εισηγητές λαμβάνουν μέχρι 31 Ιανουαρίου κάθε έτους τους φακέλους των ιατρών, που είναι υποψήφιοι για αξιολόγηση. Μέσα σε έναν μήνα από τη λήψη των φακέλων οι εισηγητές καταθέτουν την εισήγηση τους στη Γραμματεία του Τομέα. Οι εισηγητές λαμβάνουν για δεύτερη φορά στο ίδιο έτος τους φακέλους των ενδιαφερόμενων ιατρών μέχρι 31 Ιουλίου και ακολουθείται η ίδια διαδικασία που περιγράφεται ανωτέρω."

⁶³ Μ. Χριστοπούλου, Κ. Καράκωστας, Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΝΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ, PERIOPERATIVE NURSING (2015), VOLUME 4, ISSUE 1.

Πυρήνα της διάταξης αυτής αποτελεί η αρχή της αξιοκρατίας, την οποία ο νομοθέτης προσπαθεί να θωρακίσει έναντι αθέμιτων ενεργειών που αποσκοπούν στην επιρροή των κρίσεων των αρμόδιων οργάνων αξιολόγησης. Οι τρίτοι μπορεί να είναι πρόσωπα είτε που υπηρετούν στην ίδια υπηρεσία είτε όχι, και δρουν κατόπιν εντολών- οδηγιών των υπό αξιολόγηση επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ., προκειμένου οι τελευταίοι να τύχουν ευνοϊκής υπηρεσιακής μεταχείρισης, η οποία μπορεί να σχετίζεται με την ανέλιξή τους εντός της υπηρεσίας, με την ελάττωση των καθηκόντων τους ή με την ανάληψη καθηκόντων ευνοϊκών προς αυτούς.

κβ) *Η σύναψη στενών κοινωνικών σχέσεων με πρόσωπα, με αφορμή το χειρισμό θεμάτων αρμοδιότητας του υπαλλήλου από την αντιμετώπιση των οποίων εξαρτώνται ουσιώδη συμφέροντα των προσώπων αυτών.*

Το πειθαρχικό παράπτωμα την εν λόγω περίπτωσης αναφέρεται στον τυχόν επηρεασμό του υπαλλήλου κατά την εξέταση ορισμένης υπόθεσης από την ανάπτυξη σχέσεων με τους άμεσα εμπλεκόμενους πολίτες. Η διάταξη αυτή ενώ εφαρμόζεται στο διοικητικό προσωπικό των δημόσιων υπηρεσιών, δεν μπορεί να εφαρμοστεί στους επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ. λόγω της φύσης των καθηκόντων και των υποχρεώσεών τους. Πιο συγκεκριμένα, τόσο το ιατρικό και το μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ. καλούνται να αποκαταστήσουν την υγεία των πολιτών και να αντιμετωπίσουν επείγοντα και σοβαρά περιστατικά ανεπηρέαστοι από τις ενδεχομένως ιδιαίτερες προσωπικές σχέσεις με τους ασθενείς τους. Αλλά ακόμα και η ενδεχόμενη στενότερη παρακολούθηση ορισμένων προσώπων του στενού τους κύκλου χωρίς ταυτόχρονη παραμέληση των λοιπών περιστατικών, θεωρείται θεμιτή και εντός των αρμοδιοτήτων τους.

κγ) *Η φθορά λόγω ασυνήθιστης χρήσης, η εγκατάλειψη ή η παράνομη χρήση πράγματος το οποίο ανήκει στην υπηρεσία.*

Οι δημόσιες υπηρεσίες και ειδικότερα τα δημόσια νοσοκομεία και κέντρα υγείας είναι εξοπλισμένα με υλικοτεχνικές υποδομές, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτέλεση του σημαντικού έργου της βελτίωσης κα αποκατάστασης της υγείας των πολιτών εκ μέρους των επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ.. Αντικείμενα από ηλεκτρονικές συσκευές υψηλής τεχνολογίας έως τη γραφική ύλη παρέχονται συνήθως με επιβάρυνση το κρατικού προϋπολογισμού και ως εκ τούτου ανήκουν στο κράτος. Παρέχονται, βέβαια, στη διάθεση του ανθρώπινου δυναμικού των φορέων υγείας για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση του υψίστης σημασίας για το κοινωνικό σύνολο υπηρεσίας τους. Ως εκ τούτου, η χρήση τους θα πρέπει να γίνεται αποκλειστικώς σύμφωνα με τον προορισμό τους και με βάση τις οδηγίες του κατασκευαστή, εκτελουμένων πάντοτε των απαραίτητων εργασιών συντήρησης. Αυτή η ευθύνη, άλλωστε, βαρύνει τους ιατρούς και τους επικουρικούς αυτών χρήστες του εξοπλισμού, ενώ κάθε αστοχία ή δυσλειτουργικότητα θα πρέπει να αναφέρεται άμεσα στα αρμόδια όργανα της υπηρεσίας.

κδ) *Η παράλειψη από τα πειθαρχικά όργανα δίωξης και τιμωρίας πειθαρχικού παραπτώματος, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 110⁶⁴ του παρόντος.*

Σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν. 2519/1997 σε κάθε νοσοκομείο του Ε.Σ.Υ. πειθαρχική δικαιοδοσία, πέρα από το αρμόδιο συμβούλιο του οικείου ιατρικού συλλόγου, έχει το Τριμελές Πειθαρχικό Συμβούλιο ιατρικού προσωπικού το οποίο συντίθεται από α) το Διευθυντή της Ιατρικής Υπηρεσίας ως πρόεδρο, β) το Διευθυντή του Τομέα στον οποίο υπάγεται το Τμήμα, στο οποίο ανήκει ο γιατρός και γ) τον πρόεδρο της

⁶⁴"2. Κατ' εξαίρεση, για παραπτώματα που θα επέσυραν την ποινή της έγγραφης επίπληξης, η δίωξη απόκειται στη διακριτική εξουσία των πειθαρχικών οργάνων, τα οποία λαμβάνουν υπόψη αφ' ενός το συμφέρον της υπηρεσίας και αφ' ετέρου τις συνθήκες διάπραξής τους και την υπηρεσιακή γενικώς διαγωγή του υπαλλήλου. Αν το πειθαρχικό όργανο αποφασίσει να μην ασκήσει δίωξη, υποχρεούται να ενημερώσει, με αιτιολογημένη έκθεσή του, τον αμέσως ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο. Αντίγραφο της έκθεσης χορηγείται στον υπάλληλο και τίθεται στο προσωπικό του μητρώο. Το αντίγραφο αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για δυσμενή κρίση του υπαλλήλου."

Επιστημονικής Επιτροπής του Νοσοκομείου. Το πειθαρχικό αυτό όργανο ασκεί την δικαιοδοσία του είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν παραπομπής από οποιονδήποτε ιεραρχικά προϊστάμενο.⁶⁵ Επομένως, παράλειψη από μέρους των μελών του οργάνου αυτού να ασκήσουν τη δικαιοδοσία τους αυτή, ενώ τέτοια ενέργεια επιβάλλεται από τον νόμο και τις περιστάσεις που έχουν ανακύψει, υποπίπτουν στον εν λόγω παράπτωμα.

Όσον αφορά στο μη ιατρικό προσωπικό του Ε.Σ.Υ , εφαρμόζονται οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και πιο συγκεκριμένα το άρ. 116 αυτού και πειθαρχική δικαιοδοσία κατέχουν τα κάτωθι όργανα :

- α) οι πειθαρχικώς προϊστάμενοί τους,
- β) το διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου για τους υπαλλήλους του νομικού προσώπου,
- γ) το πειθαρχικό συμβούλιο του οικείου φορέα,
- δ) το πειθαρχικό συμβούλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για τις περιπτώσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 117 του παρόντος,
- ε) το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο,
- στ) ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης,
- ζ) το διοικητικό εφετείο και
- η) το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Ενδεχόμενη, συνεπώς, παράλειψή τους να ασκήσουν την απαιτούμενη δίωξη κατά του προσωπικού που τελεί υπό την πειθαρχική τους δικαιοδοσία, στοιχειοθετεί την τέλεση του ως άνω παραπτώματος.

κε) Η άσκηση εργασίας ή έργου με αμοιβή χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας.

⁶⁵ Α.Δ. Αλεξιάδης, Η Πειθαρχική Εξουσία των γιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 10-02-2000.

Η παρούσα διάταξη, όσον αφορά στους ιατρούς του Ε.Σ.Υ., εξειδικεύεται από τη διάταξη το άρ. 77 Ν.2071/1992, όπου προβλέπονται τα αποδιδόμενα στους ιατρούς του κλάδου αυτού πειθαρχικά παραπτώματα και ειδικότερα από την περίπτωση (α) κατά την οποία είναι πειθαρχικώς κολαστέα " η άσκηση ελεύθερου ή άλλου επαγγέλματος από τους ιατρούς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης ή η κατοχή άλλης θέσης κατά παράβαση των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 63⁶⁶ του νόμου αυτού. Επίσης η άσκηση άλλου επαγγέλματος από τους ιατρούς μερικής απασχόλησης ή τους ιατρούς συμβούλους, εκτός από τα επιτρεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 63 του παρόντος νόμου." Το περιεχόμενό της και οι συναφείς απαγορεύσεις θα αναλυθούν εκτενώς στο επόμενο κεφάλαιο, που είναι αφιερωμένο ακριβώς στις ειδικές περιπτώσεις του ως άνω νόμου.

Στο υπόλοιπο προσωπικό του ΕΣΥ εφαρμόζεται απόλυτα η ως άνω διάταξη, η οποία επιτρέπει μεν την εκτέλεση επ' αμοιβή άλλων έργων και εργασιών, με απαρέγκλιτη προϋπόθεση όμως την παροχή προηγούμενης άδειας από την υπηρεσία. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι η προστασία του κύρους της Δημόσιας Υπηρεσίας και η αποτελεσματικότητα αυτής, αποτρέποντας εξαρτήσεις στο προσωπικό που τη στελεχώνει, που φαλκιδεύουν την αποτελεσματικότητα ως προς την επιτέλεση των καθηκόντων τους, γεγονός που αποτελεί και βασικό κριτήριο για τη χορήγηση της σχετικής άδειας. Η εργασία αυτή βέβαια θα πρέπει να είναι σύμφυτη με την επιστημονική κατάρτιση του υπαλλήλου, να μη λαμβάνει χώρα κατά την άσκηση των καθηκόντων της δημόσιας υπηρεσίας ούτε να αποτελεί πρόσχωμα στην εκτέλεσή τους, ενώ δε θα πρέπει να λαμβάνει τον χαρακτήρα εμπορικής πράξης. Τέλος το άρ. 31 παρ. 2 του ΥΚ καθορίζει τους όρους εγκυρότητας της άδειας που είναι απαραίτητη για την εκτέλεση του παράλληλου έργου ή της εργασίας από τον υπάλληλο και πιο συγκεκριμένα αναφέρει πως " Η

⁶⁶ "Οι παραπάνω μόνιμοι ιατροί είτε υπηρετούν σε οργανικές θέσεις είτε σε προσωποπαγείς θέσεις απαγορεύεται να ασκούν τη ιατρική ή την οδοντιατρική ως ελεύθερο επάγγελμα ή οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα εκτός από αυτά που έχουν σχέση με συγγραφική, καλλιτεχνική, ή διδακτική δραστηριότητα, και να κατέχουν οποιαδήποτε άλλη δημόσια ή ιδιωτική θέση πλην εκείνων, που προβλέπονται κατ' εξαίρεση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου."

άδεια χορηγείται για συγκεκριμένο έργο ή εργασία μετά από σύμφωνη αιτιολογημένη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου και μπορεί να ανακαλείται με τον ίδιο τρόπο. Η άδεια στους υπαλλήλους του Δημοσίου χορηγείται από τον οικείο υπουργό και στους υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης και αν δεν υπάρχει τέτοιο όργανο, από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου διοίκησης."

Νομολογιακά παραδείγματα επαγγελματιών του Ε.Σ.Υ μη ιατρών αποτελούν τα εξής:

ΣτΕ 2910/2004: "...Επειδή με βάση τα προαναφερθέντα το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα, υπέπεσε μεν στο πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται από τη διάταξη του άρ. 107 παρ.1 εδ. κε (άσκηση εργασίας με αμοιβή χωρίς προηγούμενη άδεια) διότι, κατά παράβαση της ανωτέρω εκτεθείσης διατάξεως του άρθρου 31 του ίδιου κώδικα ασκούσε, εκτός ωρών εργασίας, το ελεύθερο επάγγελμα του φυσικοθεραπευτή χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας, ότι με την αίτηση που υπέβαλε για την χορήγησή της μετά τη συμπλήρωση της διετούς δοκιμαστικής της υπηρεσίας δεν ανέφερε ότι λειτουργούσε ήδη το εργαστήριο φυσικοθεραπείας και ότι εξακολούθησε αναμένοντας την απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου να το λειτουργεί. Περαιτέρω, όμως το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσφεύγουσα έχει λευκό πειθαρχικό μητρώο και η υπηρεσιακή της εικόνα είναι πολύ καλή, κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί σε αυτή, κατά μεταρρύθμιση της αποφάσεως του υπηρεσιακού συμβουλίου, η πειθαρχική ποινή του προστίμου των αποδοχών ενός και ημίσεως μηνός....."⁶⁷

⁶⁷ Περαιτέρω γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για το ζήτημα αυτό:

170/2008: " Η εκτός ωραρίου υπηρεσίας διατήρηση και λειτουργία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας από μόνιμη υπάλληλο του ΙΚΑ, έστω και αν η δραστηριότητα αυτή ασκείται υπό μορφή ελεύθερου επαγγέλματος, εμπίπτει, καταρχήν, στο ρυθμιστικό πλαίσιο του άρθρου 31 του ΥΚ και προϋποθέτει για την έκδοση της σχετικής άδειας την υποβολή ορισμένου αιτήματος με το οποίο θα προσδιορίζεται επακριβώς ο χρόνος της ημερήσιας εξωυπηρεσιακής απασχόλησής της. Η άδεια δεν χορηγείται εάν, κατά την ουσιαστική κρίση του οικείου Υπ. Συμβουλίου, η εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα είναι όμοια ή παρόμοια ή εν πάσει περιπτώσει σχετίζεται με εκείνη που αποτελεί αντικείμενο των υπηρεσιακών καθηκόντων της υπαλλήλου και εξ αυτού του λόγου δημιουργείται σύγχυση μεταξύ δημοσίου λειτουργήματος και ιδιωτικής δραστηριότητας."

κστ) η απλή απείθεια

Η περίπτωση αυτή αποτελεί ελαφρότερη μορφή της προαναφερόμενης "σοβαρής απείθειας" απέναντι σε εντολές, οδηγίες ή εγκυκλίους που προέρχονται από τις προϊστάμενες αρχές στις οποίες υπάγονται οι επαγγελματίες του Ε.Σ.Υ. Ωστόσο, η άρνηση που απαιτείται για την στοιχειοθέτηση της παρούσας περίπτωσης πειθαρχικού παραπτώματος αρκεί να είναι απλή και να μην λαμβάνει τον χαρακτήρα εμμονικής άρνησης, να μη δημιουργεί σοβαρά κωλύματα στη λειτουργία τη υπηρεσίας, ενώ και το καθήκον ή η υποχρέωση που ανατέθηκε στον υπάλληλο μπορεί να πραγματοποιηθεί ευχερώς και με ταυτόσημο επίπεδο αποτελεσματικότητας από συνάδελφό του.

κζ) η μη τήρηση του ωραρίου από τον υπάλληλο και η παράλειψη του προϊσταμένου να ελέγχει την τήρησή του.

Οι ιατροί του Δημοσίου ως δημόσιοι λειτουργοί αλλά και το μη ιατρικό προσωπικό του Τομέα αυτού ως δημόσιοι υπάλληλοι έχουν την υποχρέωση να εκτελούν τα καθήκοντά τους σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας τους αλλά και την

190/2007: " Από τις διατάξεις του ΥΚ δεν προκύπτει απαγόρευση της κατ' εξαίρεση άσκησης του ιδιωτικού έργου της ταρίχευσης σορών από ιατροδικαστές, αυτονοήτως εκτός του χώρου της υπηρεσίας τους, Το σχετικό αίτημα, πάντως, θα πρέπει να είναι σαφές και ορισμένο, να προσδιορίζεται δηλαδή με ακρίβεια το σύνολο των παραμέτρων της συγκεκριμένης απασχολήσεως, κατ' εκτίμηση και αναφορά των οποίων και μόνον είναι δυνατή η νόμιμη έκδοση αιτιολογημένης σύμφωνης γνώμης του υπηρεσιακού συμβουλίου."

391/2010: " Η άσκηση από δημόσιο υπάλληλο ιδιωτικού έργου παροχής υπηρεσιών ψυχολόγου σε ιδιωτικό γραφείο που θα διατηρεί εκτός ωραρίου υπηρεσίας, δεν συνιστά κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας από αυτόν, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι η προσφορά των υπηρεσιών τούτου δεν θα λαμβάνει χώρα εντός των πλαισίων της λειτουργίας εμπορικής εταιρείας και εν γένει οργανωμένης επιχείρησης."

επιστημονική τους κατάρτιση. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής οδηγεί δίχως άλλο σε δυσλειτουργία της υπηρεσίας αλλά και σε αναποτελεσματική περίθαλψη των ασθενούντων προσώπων θίγοντας έτσι το κύρος τόσο της υπηρεσίας όσο και των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

***κη) η αμέλεια ή ατελής εκπλήρωση του υπηρεσιακού καθήκοντος**

Ως αμελής συμπεριφορά εκ μέρους του ιατρικού, αρχικά, προσωπικού θεωρείται η παράβαση κανόνων που διέπουν το ιατρικό λειτούργημα και την άσκηση της ιατρικής επιστήμης η οποία συντελείται εξαιτίας μη επίδειξης της πρέπουσας επιμέλειας και σύνεσης κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Κριτήριο, μάλιστα, για τον καθορισμό της συμπεριφοράς ως αμελούς και για την επιμέτρηση της επιμέλειας, αποτελεί η επιμέλεια που θα επιδείκνυε ο μέσος συνετός ιατρός της ίδιας ειδικότητας και όχι γενικά η στάση του μέσου συνετού κοινωνού. Από την άλλη πλευρά, ως ατελής εκτέλεση των καθηκόντων θεωρείται η τέλεση παραλείψεων εκ μέρους του ιατρού, ο οποίος θα έπρεπε να δράσει πιο ολοκληρωμένα και συγκροτημένα και δεν το έπραξε. Συνήθως μία τέτοια συμπεριφορά δεν οδηγεί με βεβαιότητα σε σοβαρή βλάβη της υγείας του ασθενούς, αλλά δημιουργεί συνθήκες διακινδύνευσης αυτής. Παράδειγμα αποτελεί η μη λήψη των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας και υγείας του ασθενούς καθώς και η ελλιπής μετεγχειρητική νοσηλεία του ασθενούς για την ταχύτερη αποκατάστασή του. Αναλογικά, άλλωστε, εφαρμόζεται η διάταξη αυτή και στο υπόλοιπο προσωπικό του Ε.Σ.Υ. λόγω της συνάφειας των εκατέρωθεν καθηκόντων.

Από τη νομολογία⁶⁸ του ΣτΕ, αλλά και από τη φύση του πειθαρχικού αυτού παραπτώματος, διαπιστώνει κανείς ότι το αποτέλεσμα της

⁶⁸ **ΣτΕ 329/2012:** " Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η, ιατρός του Ε.Σ.Υ., ήδη Διευθύντρια του..... Τμήματος του Γενικού Νοσοκομείου,κηρύχθηκε, με την από απόφαση του Κεντρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών του ΕΣΥ, κατά πλειοψηφία αθώα για το αποδοθέν σε αυτή πειθαρχικό παράπτωμα της αμελούς και ατελούς εκπλήρωσης καθήκοντος και, ειδικότερα, ότι στις2000 χορήγησε ενδοφλεβίως, ως αντίδοτο της παρακεταμόλης, το φάρμακο σε υπερβολική ποσότητα στον επτάχρονο, ο οποίος είχε

επιδεικνυόμενης αμέλειας στις περισσότερες περιπτώσεις θα άγει και στην ποινική δίωξη του επαγγελματία υγείας, γεγονός που θα δεσμεύει την πειθαρχική δίκη τουλάχιστον ως προς τα πραγματικά περιστατικά. Βέβαια, το διοικητικό Δικαστήριο εξετάζοντας τις συνθήκες τέλεσης, τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν, το βαθμό της αμέλειας, το αποτέλεσμα αυτής, καθώς και την εν γένει συμπεριφορά του

εισαχθεί στην Παιδιατρική Κλινική του Νοσοκομείου επειδή είχε πιεί το περιεχόμενο ενός φιαλιδίου του αναλγητικού φαρμάκου, με αποτέλεσμα ο εν λόγω ασθενής να αποβιώσει στις2000 στη ΜΕΘ του Νοσοκομείου Παίδων, στο οποίο είχε μεταφερθεί στις2000 από το ως άνω Νοσοκομείο. Για την ίδια δε ως άνω πράξη εκδόθηκε σε βάρος της εν λόγω ιατρού η υπ αριθμ.2006 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου με την οποία η ήδη προσφεύγουσα ιατρός κηρύχθηκε ένοχη για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια και της επιβλήθηκε η ποινή της φυλάκισης (12) μηνών με τριετή αναστολή..... Ακολούθως, το Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών του ΕΣΥ επανέλαβε την πειθαρχική διαδικασία και με την από2009 προσβαλλόμενη απόφασή του, αφού δέχθηκε ότι τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία είχε δεχθεί η προαναφερθείσα απόφαση του Τριμελούς Εφετείου, συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του αποδιδόμενου στην προσφεύγουσα πειθαρχικού παραπτώματος της αμελούς και ατελούς εκπλήρωσης καθήκοντος, έκρινε αυτήν ομόφωνα ένοχη για το εν λόγω παράπτωμα, ενώ, περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες έλαβαν χώρα τα ως άνω πραγματικά περιστατικά, τη βαρύτητα του παραπτώματος και την υπηρεσιακή συμπεριφορά της ήδη προσφεύγουσας, όπως αυτή προέκυπτε από τα υπηρεσιακά έγγραφα, της επέβαλε κατά πλειοψηφία την ποινή της προσωρινής παύσης για ένα έτος.... Επειδή, κατ' εκτίμηση όλων των στοιχείων του φακέλου της υποθέσεως, μεταξύ των οποίων ιδιαιτέρως της προμνησθείσας αμετάκλητης ποινικής απόφασης, η οποία είναι δεσμευτική για το δικαστήριο, αφού στηρίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχθηκε και η πειθαρχική δίωξη κατά της προσφεύγουσας, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα υπέπεσε στο πειθαρχικό παράπτωμα της ατελούς εκπλήρωσης του καθήκοντός της...."

ΔΕΦΑΘ 2178/2012: ".... Ειδικότερα για τον προσφεύγοντα κατά τη χρονική περίοδο 2003-2004 και με την ιδιότητά του ως μέλους της Υγειονομικής Επιτροπής του αποδόθηκε ότι : α) δέχτηκε και ενέκρινε ιατρικές γνωματεύσεις, εκδοθείσες από τον Παθολόγο, προεδρεύοντα στην ΑΥΕ, ορισμένες των οποίων αναγράφουν παθήσεις άλλης ειδικότητας διαφόρου της Παθολογίας, β) δέχτηκε και ενέκρινε Ιατρικές Γνωματεύσεις εκδοθείσες (κατά τρόπο αναιτιολόγητο) από τον ψυχίατρο αναγράφουσες ως πάθηση "επιληπτικές κρίσεις" αρμοδιότητας ειδικότητας Νευρολόγου και γ) δέχτηκε και ενέκρινε Ιατρικές Γνωματεύσεις με αόριστη ένδειξη "αναφερόμενες κρίσεις επιληψίας". Όμως, ο προσφεύγων χωρίς να έχει ο ίδιος την ιδιότητα του ψυχιάτρου ή του νευρολόγου, παρόλα αυτά δεχόταν να εγκρίνει γνωμάτευση τέτοιου αντικειμένου, εντελώς διαφόρου αυτού της μικροβιολογίας. Εξάλλου, από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει αφενός μεν ότι ελάχιστες γνωματεύσεις με "επιληψία" ενέκρινε, καθόσον από τις 16 γνωματεύσεις του. κατά το με ένδειξη επιληψία, η Επιτροπή ενέκρινε και τις 16, αφετέρου δε ότι σπανίως εγκρίνονταν οι γνωματεύσεις με "αναφερόμενες κρίσεις επιληψίας", καθόσον από τις 7 γνωματεύσεις του με ένδειξη "αναφερόμενες κρίσεις επιληψίας" η Επιτροπή ενέκρινε τις 3. Δεν διαπιστώθηκε δε καμία παραπομπή σε δημόσιο νοσοκομείο προκειμένου να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη της αναφερόμενης νόσου. Κατόπιν αυτών με την προσβαλλόμενη απόφαση επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα η πειθαρχική ποινή του προστίμου, ίσου με αποδοχές ενός μηνός για το πειθαρχικό παράπτωμα της αμέλειας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του....".

πειθαρχικώς υπολόγου, έχει την ευχέρεια να επιβάλλει την προσήκουσα κατά την κρίση του πειθαρχική ποινή.

κθ) η άρνηση συνεργασίας με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) και η μη εφαρμογή των διατάξεων περί απλούστευσης των διαδικασιών και καταπολέμησης της γραφειοκρατίας.

Η παρούσα διάταξη έχει ταχθεί από τον Έλληνα νομοθέτη με στόχο την πάταξη της γραφειοκρατίας, την ταχύτερη διεκπεραίωση των υποθέσεων και την ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Ωστόσο, η επιταγή συμμόρφωσης που εμπεριέχει απευθύνεται κατά κύριο λόγο στο διοικητικό προσωπικό των νοσοκομείων και των κέντρων υγείας και δεν σχετίζεται άμεσα με τον πυρήνα και τη φύση των καθηκόντων του ιατρικού και μη προσωπικού του Ε.Σ.Υ. Κατόπιν τούτου γίνεται σαφές πως ούτε αναλογικά μπορεί να εφαρμοστεί στους επαγγελματίες αυτούς, καθώς αφορά αποκλειστικά την υπηρεσιακή οργάνωση και την διοικητική συνεργασία με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, πράγμα που καθιστά ασυμβίβαστες τις συναφείς αρμοδιότητες με το καθήκον παροχής υπηρεσιών υγείας κάθε είδους, με τη στενή τους έννοια.

λ) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 130⁶⁹ του παρόντος νόμου.

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή τυποποιείται ως πειθαρχικό παράπτωμα (πέρα από την ποινική διάσταση) η άρνηση του καθήκοντος εμφάνισης προς μαρτυρία, αλλά και κατάθεσης στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας. Κατά ρητή μάλιστα πρόβλεψη, τυγχάνουν αναλογικής εφαρμογής οι συναφείς διατάξεις περί μαρτύρων του ΚΠΔ⁷⁰.

⁶⁹ "2. Η μη εμφάνιση ή η άρνηση κατάθεσης του μάρτυρα χωρίς εύλογη αιτία αποτελεί πλημμέλημα και αν είναι υπάλληλος και πειθαρχικό παράπτωμα. Εύλογη αιτία θεωρείται και η συγγένεια του διωκόμενου με το μάρτυρα σε ευθεία γραμμή ή έως και το δεύτερο βαθμό σε πλάγια γραμμή."

⁷⁰ Αρ. 130 παρ. 1 ΥΚ "Οι μάρτυρες εξετάζονται ενόρκως σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας".

Ειδικότερα τα καθήκον μαρτυρίας αναλύεται σε τέσσερα επιμέρους καθήκοντα, δηλαδή το καθήκον εμφάνισης, το καθήκον όρκισης, το καθήκον κατάθεσης και το καθήκον αλήθειας. Σπουδαιότερο εξ αυτών αποτελεί το καθήκον του μάρτυρα να καταθέσει οτιδήποτε γνωρίζει σχετικά με την κρινόμενη υπόθεση. Σύμφωνα με το άρθρο 209 ΚΠΔ, αν κάποιος καλείται νόμιμα για μαρτυρία δεν μπορεί να την αρνηθεί, εκτός από τις εξαιρέσεις, που ρητά αναγράφονται στο νόμο. Κατ' εξαίρεση για την προστασία και διασφάλιση ορισμένων επαγγελματιών ο ΚΠΔ θεσπίζει γενική απαγόρευση εξέτασής τους ως μαρτύρων τόσο στην προδικασία όσο και στην κύρια διαδικασία. Καθιερώνεται δηλαδή το επαγγελματικό απόρρητο για τα πρόσωπα αυτά λόγω της ιδιότητας και του επαγγέλματος που ασκούν. Μεταξύ των προσώπων αυτών και σύμφωνα με το άρ. 212 ΚΠΔ είναι οι γιατροί, φαρμακοποιοί και οι βοηθοί τους, καθώς και οι μαίες σχετικά με όσα εμπιστευτικά πληροφορήθηκαν κατά την άσκηση του επαγγέλματός, εκτός όπου ειδικός νόμος τους υποχρεώνει να τα αναγγείλουν στην αρχή. Στην έννοια των ιατρών περιλαμβάνονται όχι μόνο αυτοί, που έχουν άδεια εξασκήσεως ιατρικού επαγγέλματος, αλλά και όλοι όσοι έχουν ως έργο την περίθαλψη της ανθρώπινης υγείας, επίσης οι οδοντίατροι και οι ειδικευόμενοι ιατροί.

Βοηθοί αυτών των προσώπων θεωρούνται οι νοσοκόμοι, οι φοιτητές, εφόσον χρησιμοποιήθηκαν ως βοηθοί ή εφόσον έλαβαν γνώση του ιδιωτικού απορρήτου στην κλινική ή κατά την ακαδημαϊκή διδασκαλία, όπως και όσοι βοήθησαν τους ιατρούς ή τους φαρμακοποιούς. Όπως γίνεται σαφές, η διάταξη του άρ. 212 ΚΠΔ προκρίνει την αξία του ιατρικού απορρήτου και ειδικότερα της εμπιστοσύνης του κοινού στο ιατρικό λειτούργημα και ακολουθεί η αξία που έχει για την έννομη τάξη η ανακάλυψη της ουσιαστικής αλήθειας, η οποία προκρίνεται από το άρ. 209 ΚΠΔ. Μια τέτοια στάθμιση όμως των εννόμων αγαθών δικαιολογείται μόνο σαν εξαίρεση κατά την κύρια πειθαρχική διαδικασία, όπου κύριος σκοπός είναι η ανακάλυψη της ουσιαστικής αλήθειας όπως και στην ποινική δίκη. Η ως άνω εξαίρεση βέβαια δεν ισχύει όπου ειδικός νόμος το προβλέπει επιβάλλοντας στο ιατρικό και βοηθητικό προσωπικό να αναγγείλει στοιχεία του ιατρικού απορρήτου στις αρχές. Τέτοιο καθήκον εξαίρεσης από την εχεμύθεια καθιερώνει

για παράδειγμα η απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Α1/6122 της 16-07/19.09.86 με αντικείμενο την υποχρεωτική δήλωση κρουσμάτων Συνδρόμου Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (AIDS). Η απόφαση αυτή προβλέπει την υποχρεωτική δήλωση κάθε κρούσματος AIDS από τον ιατρό, που κάνει τη διάγνωση στον αρμόδιο προϊστάμενο ιατρό της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου, αλλά με την αυστηρή κάλυψη της διάγνωσης από το ιατρικό απόρρητο.⁷¹

Τέτοιοι περιορισμοί ως προς το αντικείμενο της μαρτυρίας είναι εύλογο να ισχύουν σε μία ποινική ή πειθαρχική διαδικασία όπου σε κύριο αντικείμενο ανάγονται οι ιατρικές πληροφορίες και η κατάσταση της υγείας ορισμένου ή ορισμένων ασθενών. Αντίθετα, κάτι τέτοιο δεν ισχύει σε περιπτώσεις μαρτυρίας σε υποθέσεις συναδέλφων ιατρών ή λοιπού ιατρικού ή παρα-ιατρικού προσωπικού όπου διερευνάται η τέλεση ή μη κάποιου πειθαρχικού παραπτώματος και αφορά σε πράξεις ή παραλείψεις τους ως προς την ορθή εκτέλεση των καθηκόντων τους και των εκ του νόμου επιβαλλομένων υποχρεώσεων.

λα) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 144 του παρόντος νόμου⁷².

Η τελεσίδικη πειθαρχική απόφαση εκτελείται υποχρεωτικώς, εκτός εάν έχει χορηγηθεί δικαστική αναστολή εκτέλεσης της πειθαρχικής απόφασης. Η εκτέλεση γίνεται από την οικεία Υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ενώ σε κάθε περίπτωση απαιτείται η έκδοση διαπιστωτικής πράξης ή ατομικής διοικητικής πράξης⁷³, η οποία

⁷¹ Κωνσταντινίδης Α., Η απόδειξη στην ποινική δίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΘΗΝΑ- ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012, σελ. 96-97 και

Καρρά Ν., Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 4η Έκδοση 2011 σ. 452.

⁷² "1. Η τελεσίδικη πειθαρχική απόφαση εκτελείται υποχρεωτικώς. Η εκτέλεση γίνεται από την οικεία υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Παραλείψη εκτέλεσης της ποινής αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα."

⁷³ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 59 , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

θα ενσωματώνει το πειθαρχικό αποτέλεσμα π.χ. πράξη οριστικής απόλυσης, πράξη υποβιβασμού, πράξη στέρησης αποδοχών κλπ. Ακριβώς αυτή η παράλειψη εφαρμογής της απόφασης συνιστά το πειθαρχικό παράπτωμα ης εν λόγω περίπτωσης.

λβ) το ειδικό πειθαρχικό παράπτωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου τρίτου του παρόντος νόμου

Καταργηθείσα διάταξη δυνάμει του άρ.12 παρ.4 του Ν. 4325/2015.

***λγ) η κατάθεση, η χρήση, η συμπερίληψη και η διατήρηση στον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο υπαλλήλου, πλαστού, νοθευμένου ή παραποιημένου πιστοποιητικού ή τίτλου ή βεβαιώσεως⁷⁴**

⁷⁴ **ΣτΕ 2166/2011:** "2. Επειδή, με την κρινόμενη προσφυγή ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως του Κεντρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών Ε.Σ.Υ., η οποία ελήφθη κατά τη συνεδρίαση της 29.1.2008 και με την οποία επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα, ιατρό κλάδου Ε.Σ.Υ., Διευθυντή, κατά το χρονικό σημείο επιβολής της ποινής, Καρδιοχειρουργικής του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών «Ιπποκράτειο», η πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης για το πειθαρχικό αδίκημα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς για υπάλληλο συμπεριφοράς. Ειδικότερα αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι η αναξιοπρεπής συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνίσταται στο ότι η επαγγελματική του σταδιοδρομία στηρίζεται σε τίτλο (ιατρική ειδικότητα), που αποκτήθηκε δολίως, ήτοι, βάσει πλαστού πιστοποιητικού, συνεχίζει δε μέχρι σήμερα ο προσφεύγων να ανέχεται και να κάνει χρήση της ειδικότητάς του αυτής, που αποκτήθηκε με δόλιες ενέργειές του.... Ειδικότερα, σύμφωνα με σχετική έκθεση (αρ. πρωτ. ΕΜΠ 398/1-11-2007), κατόπιν διενέργειας Ε.Δ.Ε. από τους Επιθεωρητές Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.) ..., και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, ο προσφεύγων ιατρός κατήρτισε ο ίδιος ή μέσω τρίτου πλαστά έγγραφα των οποίων έκανε και εξακολουθεί να κάνει χρήση. Σύμφωνα με την ως άνω έκθεση, τα πλαστά έγγραφα αναφέρονται στα πιστοποιητικά με ημερομηνία 10.10.1981, χωρίς αριθμό πρωτοκόλλου της εκδούσας υπηρεσίας, που φέρουν τη σφραγίδα του ελληνικού προξενείου με τα στοιχεία ΑΒΕ 24178-ΔΜ 18/18.11.1981 και ΑΒΕ 24179-ΔΜ 18/18.11.1981, αντίστοιχα, του καθηγητή ..., με τα οποία πιστοποιείται η άσκηση ειδικότητας του προσφεύγοντος στο Νοσοκομείο του Λονδίνου National Heart Hospital κατά τις περιόδους 10.8.1977 έως 10.8.1978 και 12.9.1979 έως 12.9.1981 και φέρουν υπογραφή του προαναφερόμενου καθηγητή, Διευθυντή της Θωρακοχειρουργικής του ανωτέρω Νοσοκομείου, η οποία δεν είναι γνήσια, όπως δηλώνει ο ίδιος εγγράφως με κατηγορηματικό τρόπο. Όσον αφορά το περιεχόμενο των ανωτέρω εγγράφων, θεωρήθηκε ότι δεν έχει επιβεβαιωθεί και, επομένως, υπήρχαν βάσιμες υπόνοιες ότι μπορεί να είναι ολικά ή μερικά ψευδές. Τα ανωτέρω πιστοποιητικά, αναγνωρισμένα πλέον και από το Κ.Ε.Σ.Ι.Π. (νυν Κ.Ε.Σ.Υ.) με την υπ' αριθ. 59/16.9.1983 απόφασή του, οδήγησαν εν τέλει στη χορήγηση του τίτλου ιατρικής ειδικότητας και την εν συνεχεία κατάληψη της θέσης Διευθυντή από τον προσφεύγοντα ιατρό κατά την κρίση της 4.7.2003, όπως αναφέρεται στα οικεία πρακτικά κρίσεως (αρ. πρακτικού 4/4.7.2003). Επίσης, σύμφωνα με την ανωτέρω έκθεση, σε

Με τη διάταξη αυτή αντιμετωπίζεται το ζήτημα της αξιοποίησης παραπονημένων ή πλαστών πτυχίων και τίτλων προκειμένου να επιτευχθεί ο διορισμός σε δημόσια θέση ή η βαθμολογική και κατ' επέκταση μισθολογική ανέλιξη του υπαλλήλου ή η επίτευξη της μετάταξης αυτού. Η χρήση πλαστού ή παραπονημένου τίτλου μπορεί

μεταγενέστερες βεβαιώσεις που προστέθηκαν στο βιογραφικό σημείωμα του ιατρού που αφορούν την υπηρεσία του και χρησιμοποιήθηκαν κατά την σταδιοδρομία του περιλαμβάνεται και επιστολή που φέρεται ότι έχει υπογραφεί από τον ... με ημερομηνία 30.8.1991 και αφορά ολιγοήμερο επιστημονικό σεμινάριο, για την οποία υπάρχει απάντηση της προσωπικής βοηθού του ανωτέρω γιατρού ότι δεν είναι γνήσια, η υπογραφή δεν είναι ακριβής, το στυλ του γράμματος και το επιστολόχαρτο δεν είναι αυτό που χρησιμοποιείται από τον ίδιο..... 14. Επειδή, το Δικαστήριο διαμόρφωσε πλήρη δικανική πεποίθηση ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδιδόμενο σ' αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα της χρήσης πλαστού εγγράφου, εφόσον τα κρίσιμα έγγραφα αποτελούν βεβαιώσεις από μη δημόσια αρχή και ο φερόμενος ως εκδότης αυτών Καθηγητής ... δήλωσε σε επιστολή του της 11ης Δεκεμβρίου 2006 ότι τα έγγραφα αυτά δεν είναι αυθεντικά, ότι δεν τα συνέταξε εκείνος ούτε τα έχει υπογράψει με το χέρι του. Εξάλλου η κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα υπάλληλος του Προξενείου του Λονδίνου ..., η οποία φέρεται ότι επικύρωσε το γνήσιο της υπογραφής του *National Heart Hospital*, με το από 12 Μαΐου 2009 τηλεαντιγράφημά της, που απέστειλε προς το Δικαστήριο μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών, δήλωσε ότι η φερόμενη επικύρωση του «*National Heart Hospital*» στα έγγραφα με αριθ. ΑΒΕ... και ... δεν έγινε από εκείνη. Εξάλλου τα ως άνω έγγραφα δεν φέρουν αριθμό πρωτοκόλλου αλλά μόνο ημερομηνία συντάξεως (10 Οκτωβρίου 1981) και το περιεχόμενό τους καθώς και η υπογραφή που έχει τεθεί σ' αυτά διαψεύδεται από τον ίδιο τον φερόμενο ως εκδότη τους και φερόμενο ως υπογράφωντα αυτά Καθηγητή Επιπλέον στην σφραγίδα επικύρωσης του γνησίου της υπογραφής από το Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στο Λονδίνο με ημερομηνία 18 Νοεμβρίου 1981 αναγράφεται ότι «Το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος εν Λονδίνω επικυροί το γνήσιον της υπογραφής του *National Heart Hospital*» χωρίς να γίνεται ειδικότερη αναφορά στη γνησιότητα των υπογραφών των φυσικών προσώπων, των οποίων οι υπογραφές περιέχονται στα έγγραφα αυτά (του διοικητικού υπευθύνου του ως άνω Νοσοκομείου ... και του Καθηγητή και Διευθυντή της Θωρακοχειρουργικής ...). Συνεπώς ενόψει των ανωτέρω δεδομένων, κατά την κρίση του δικαστηρίου, δεν απαιτείται να διεξαχθεί γραφολογική πραγματογνωμοσύνη περί της γνησιότητας των επιδίκων πιστοποιητικών και ως εκ τούτου είναι απορριπτικό σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος.15. Επειδή, ενόψει των προεκτεθέντων, κατ' εκτίμηση όλων των στοιχείων του φακέλου της υποθέσεως το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδιδόμενο σ' αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα της χρήσης πλαστού εγγράφου (άρθρο 77 παρ. 1 περ. 6' και 5 του ν. 2071/1992), η δε επιβληθείσα σε αυτόν πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης και του προστίμου των 2.500 ευρώ είναι η προσήκουσα."

ΣτΕ 1189/2012: "9. Επειδή, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στις προηγούμενες σκέψεις και μετά από εκτίμηση του συνόλου των στοιχείων του φακέλου, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα, όπως άλλωστε συνομολογεί και η ίδια με την υπό κρίση προσφυγή, υπέβαλε στην υπηρεσία της, προκειμένου να επιτύχει μετάταξή της, μη γνήσιο πτυχίο, το οποίο κατέθεσε επίσης και ως δικαιολογητικό προκειμένου να αποκτήσει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ψυχολόγου, καθώς και ότι από τη μετάταξή της και μέχρι την αποκάλυψη της παράνομης ενέργειας και συμπεριφοράς της άσκησε καθήκοντα ψυχολόγου χωρίς να διαθέτει τα απαραίτητα προς τούτο τυπικά προσόντα. Η επιλήψιμη αυτή συμπεριφορά της προσφεύγουσας στοιχειοθετεί το πειθαρχικό αδίκημα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς συμπεριφοράς εντός και εκτός υπηρεσίας....".

χρονικά να γίνει πριν το διορισμό και επ' ευκαιρία της προκήρυξης αυτού είτε μετά τον διορισμό με απώτερο στόχο την ανέλιξη σε υψηλότερες βαθμίδες. Το αδίκημα αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως "υπαλλακτικώς μικτό" καθώς μπορεί να στοιχειοθετηθεί με περισσότερους τρόπους (κατάθεση, χρήση, συμπερίληψη, διατήρηση). Βέβαια η αρχική κατάθεση του παραπονημένου τίτλου επαρκεί για την πειθαρχική λογοδοσία του υπαλλήλου και καθιστά μάλιστα το πειθαρχικό αδίκημα διαρκές, εφόσον βάσει αυτού συντελέσθη ο διορισμός.

Η στάση του δικαστηρίου απέναντι σε τέτοιες ενέργειες είναι η αρμόζουσα, διατάσσοντας την οριστική παύση του διωκόμενου από την υπηρεσία, καθώς η έλλειψη των απαιτούμενων προσόντων και η ψευδής πιστοποίηση τους ως αληθινών, όχι μόνο αποδεικνύει τη βούληση εξαπάτησης των Δημόσιων Αρχών, αλλά ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο άοριστο αριθμό προσώπων, από τυχόν χορηγούμενες ανεπαρκείς ή λαθεμένες ιατρικές υπηρεσίες. Αξιοπρόσεκτη, μάλιστα, είναι και η συνεργασία των επί μέρους υπηρεσιών, των οποίων οι βεβαιώσεις πλαστογραφήθηκαν ή αλλοιώθηκαν, είτε αλλοδαπών είτε ημεδαπών, με τις δικαστικές αρχές, η αποτελεσματικότητα των οποίων οδηγεί σε αμεσότερη απονομή δικαιοσύνης, χωρίς τη διάταξη περαιτέρω πραγματογνωμοσύνης, διαδικασία που δίχως αμφιβολία παρατείνει τη δικαστική διαδικασία.

**Οι περιπτώσεις αυτές πειθαρχικών παραπτωμάτων αναφέρονται σε παράβαση υποχρεώσεων των ιατρών οι οποίες ταυτόχρονα επιβάλλονται και από τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας. Ωστόσο, ως γενικό πειθαρχικό δίκαιο του προσωπικού του ΕΣΥ αναλύθηκαν στο παρόν κεφάλαιο. Ο ΚΙΔ ως ειδική πηγή υποχρεώσεων που πρέπει να τηρούνται από τους ιατρούς και η παράβαση των οποίων οδηγεί σε πειθαρχική δίωξή τους, αναλύεται υπό το ειδικό καθεστώς που εισάγει ο ν. 2170/1992 ειδικά για το ιατρικό προσωπικό.*

2. ΤΑ ΕΙΔΙΚΩΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΣΥ

Πέρα από τα παραπτώματα που απαριθμούνται αποκλειστικώς στο πλαίσιο του Υπαλληλικού Κώδικα και εφαρμόζονται είτε ευθέως είτε κατ' αναλογία στους ιατρούς του ΕΣΥ με την ιδιότητα τους ως δημόσιων λειτουργών, το άρ. 77 του Ν. 2071/1992 περί *"Εκσυγχρονισμού και Οργάνωσης του Συστήματος Υγείας"* προβλέπει επιπροσθέτως επτά (7) πειθαρχικώς κολάσιμες περιπτώσεις, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά στη δράση των ιατρών του ΕΣΥ. Στο ίδιο άρθρο αναφέρονται και οι πειθαρχικές κυρώσεις που μπορούν να επιβληθούν σε περίπτωση καταλογισμού ενός πειθαρχικού αδικήματος σε βάρος των ως άνω λειτουργών, οι οποίες μάλιστα εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση πειθαρχικού αδικήματος των ιατρών του ΕΣΥ, είτε δηλαδή το αδίκημα προβλέπεται στις γενικές διατάξεις του ΥΚ είτε στις ειδικές διατάξεις του παρόντος νομοθετήματος. Τούτο δε ισχύει με την αξιοποίηση της αρχής της ειδικότητας μεταξύ των δύο νομοθετημάτων που εισάγουν κυρωτικές ρυθμίσεις για τους ιατρούς- δημόσιους λειτουργούς.

2.1 Τυπολογία των πειθαρχικών παραπτωμάτων σύμφωνα με τον ν. 2071/1992.

α) *Η άσκηση ελεύθερου ή άλλου επαγγέλματος από τους ιατρούς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης ή η κατοχή άλλης θέσης κατά παράβαση των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 63⁷⁵ του νόμου αυτού. Επίσης η άσκηση άλλου επαγγέλματος από τους ιατρούς μερικής απασχόλησης ή τους ιατρούς συμβούλους, εκτός από τα επιτρεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 63 του παρόντος νόμου.*

⁷⁵ " Οι παραπάνω μόνιμοι ιατροί είτε υπηρετούν σε οργανικές θέσεις είτε σε προσωποπαγείς θέσεις απαγορεύεται να ασκούν την ιατρική ή την οδοντιατρική ως ελεύθερο επάγγελμα ή οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα εκτός από αυτά που έχουν σχέση με την συγγραφική, καλλιτεχνική ή διδακτική δραστηριότητα, και να κατέχουν οποιαδήποτε άλλη δημόσια ή ιδιωτική θέση, πλην εκείνων που προβλέπονται κατ' εξαίρεση με τις διατάξεις το παρόντος νόμου."

Αρχικώς, οι θέσεις που μπορούν να κατέχουν οι ιατροί του ΕΣΥ σε δημόσια νοσοκομεία και κέντρα υγείας διακρίνονται σε αυτές της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, στις μερικής απασχόλησης και στις θέσεις συμβουλευτικών καθηκόντων.

Οι ιατροί πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης απαγορεύεται ρητά να ασκούν την ιατρική ή την οδοντιατρική ως ελεύθερο επάγγελμα ή κάθε άλλο επάγγελμα καθώς και να κατέχουν άλλη θέση είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Εξαίρεση από τα προαναφερθέντα αποτελεί η απασχόληση με καλλιτεχνικό, συγγραφικό ή διδακτικό περιεχόμενο. Ειδικότερα, και ως προς την απασχόληση με διδακτικό αντικείμενο, πρέπει να αναφερθεί το ασυμβίβαστο της κατοχής θέσης ιατρού εντός του ΕΣΥ με την κατοχή θέσης ιατρού μέλους ΔΕΠ σε τμήματα ιατρικής, οδοντιατρικής και νοσηλευτικής. Μάλιστα, ο ιατρός μέλος ΔΕΠ καλείται εντός προθεσμίας δώδεκα μηνών από τη στιγμή διορισμού του εντός ΕΣΥ να επιλέξει τη θέση που επιθυμεί, σε διαφορετική περίπτωση τεκμαίρεται η παραίτηση του από το τελευταίο. Αντίστοιχα, οι ιατροί που ήδη βρίσκονται εντός του ΕΣΥ και καταλαμβάνουν εκ των υστέρων θέση μέλους ΔΕΠ σε ανάλογα τμήματα θεωρείται ότι αυτόματα παραιτούνται από τη θέση που ήδη κατέχουν, χωρίς να τίθεται η προαναφερθείσα προθεσμία.⁷⁶ Το ίδιο, άλλωστε, ισχύει και για τους πανεπιστημιακούς ιατρούς, όπως θα εκτεθεί κατωτέρω στην αντίστοιχη νομολογία.

Περαιτέρω, αναφορικά με τους ιατρούς του ΕΣΥ μερικής απασχόλησης, επί θητεία, οι περιορισμοί και οι απαγορεύσεις που τίθενται από τον νόμο αμβλύνονται σημαντικά. Πιο συγκεκριμένα, δεν είναι σε θέση μόνο να δραστηριοποιούνται στον καλλιτεχνικό, διδακτικό και συγγραφικό τομέα, αλλά να ασκούν την ιατρική και ιδιωτικά με διατήρηση ιατρείου ή οδοντιατρείου.⁷⁷ Το ίδιο καθεστώς πρέπει να γίνει δεκτό αναλογικά και για τους ιατρούς- συμβούλους οι οποίοι προσλαμβάνονται με την σύναψη ειδικών συμβάσεων και μετά από έγκρισή τους από το αρμόδιο Υπουργό Υγείας, καθώς η φύση της εργασιακής τους σχέσης σε καμία περίπτωση δεν προσιδιάζει με το

⁷⁶ Παρ. 8,9,10 του άρ. 63 Ν. 2071/1992.

⁷⁷ παρ 5 του άρ. 63 Ν. 2071/1992.

χαρακτήρα της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των μονίμων ιατρών του ΕΣΥ.

Τέλος, σε όλες τις παραπάνω περιγραφόμενες εργασιακές σχέσεις των ιατρών με τους δημόσιους φορείς υγείας ισχύει επιπλέον η απαγόρευση ιδιοκτησίας ιδιωτικής κλινικής ή φαρμακευτικής επιχείρησης ή συμμετοχής σε κάθε είδους εταιρεία που έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών υγείας ή την πώληση φαρμάκων.

Σχετική Νομολογία:

Αναφορικά με τους Πανεπιστημιακούς Ιατρούς. ΣτΕ 1678/2002 :

"Ιατροί πανεπιστημιακοί απασχολούμενοι σε νοσοκομεία του ΕΣΥ με την εγκατάσταση πανεπιστημιακών εργαστηρίων, κλινικών και ειδικών μονάδων στα νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. κατ' άρθρο 13 του Ν. 1397/93, ελήφθη κρατική μέριμνα όχι μόνον για την άσκηση διδακτικού και ερευνητικού έργου εντός των νοσοκομείων αυτών από μέλη του ΔΕΠ των ΑΕΙ, προς περαιτέρω ανάπτυξη και προαγωγή της επιστήμης, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά και για την προάσπιση της υγείας των πολιτών, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 21 Συντάγματος, στο πλαίσιο της εφαρμογής της συνταγματικής αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου. Ειδικότερα, οι εγκαθιστάμενες στα νοσοκομεία του ΕΣΥ πανεπιστημιακές κλινικές που στελεχώνονται με πανεπιστημιακούς γιατρούς, έχουν ως μονάδες νοσοκομειακής περίθαλψης, λειτουργική αποστολή που δεν διαφοροποιείται από εκείνη των λοιπών μονάδων των ιδίων νοσοκομείων, οι οποίες στελεχώνονται, με το ιατρικό προσωπικό του ΕΣΥ σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.1397/83. Όλες οι μονάδες του ΕΣΥ έχουν λειτουργική αποστολή που συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών υγείας ισότιμα σε κάθε πολίτη η επιταγή αυτή αποτελεί έκφραση της αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου, η οποία ρητώς πλέον κατοχυρώνεται στην παρ. 1 του άρθρου 25 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρησή του. Συνεπώς, την ίδια λειτουργική αποστολή έχουν και οι πανεπιστημιακές κλινικές που εγκαθίστανται στα νοσοκομεία, του ΕΣΥ, παράλληλα με τη διδακτική και ερευνητική αποστολή τους. Αυτός ο νόμιμος όρος για την πρόσβαση των ΑΕΙ και των ιδίων των πανεπιστημιακών ιατρών στα νοσοκομεία του ΕΣΥ είναι συνταγματικά θεμιτός και δεν αντιβαίνει στο άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος, εν όψει και της ευρείας εξουσίας που παρέχεται στον κοινό νομοθέτη,

δυνάμει της παρ. 3 του άρθρου 21 του Συντάγματος και της αρχής του Κοινωνικού Κράτους δικαίου, για την θέσπιση κανόνων δικαίου με σκοπό την προάσπιση της υγείας των πολιτών από τις διατάξεις του Ν. 1397/83 συνάγεται ότι ο νομοθέτης έκρινε ότι, προκειμένου να επιτελούν απρόσκοπτα οι μονάδες περίθαλψης του Ε.Σ.Υ. την λειτουργική αποστολή τους, πρέπει όλοι οι ιατροί που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στις μονάδες αυτές, να είναι προσηλωμένοι στο λειτούργημά τους και κυρίως, να είναι απαλλαγμένοι από εξαρτήσεις, τις οποίες συνεπάγεται η παράλληλη εκ μέρους τους άσκηση ελεύθερου ιατρικού επαγγέλματος, είτε ατομικώς, είτε με τη συμμετοχή τους καθ' οιονδήποτε τρόπο σε ιδιωτικές κλινικές και άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις του Κλάδου Υγείας, δεδομένου ότι οι εξαρτήσεις αυτές υπονομεύουν και απειλούν με εκφυλισμό το ΕΣΥ. Για το λόγο αυτό, οι μεν απαγορεύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 24 ίσχυσαν για το προσωπικό του Κλάδου ιατρών ΕΣΥ από τη δημοσίευση του Ν. 1397/83 (7-10-83), η δε δυνατότητα των πανεπιστημιακών ιατρών να ασκούν την ιατρική ως ελεύθερο επάγγελμα, παράλληλα με την παροχή των υπηρεσιών τους στις πανεπιστημιακές κλινικές που εγκαθίστανται στα νοσοκομεία του ΕΣΥ, προβλέφθηκε ως προσωρινή, ήτοι μέχρι την ενεργοποίηση της σχετικής απαγορευτικής διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 39 με την έκδοση του Π.Δ. της παρ. 3 του άρθρου 44/ και η δυνατότητα όμως αυτή των πανεπιστημιακών ιατρών ήρθη με το άρθρο 11 του Ν. 2889/2001, δεδομένου ότι δεν προηγήθηκε έκδοση του Π.Δ. της παρ. 3 του άρθρου 44 του Ν. 1397/83, και ως εκ τούτου, κατέστη πλέον γενική η απαγόρευση ασκήσεως της ιατρικής ελευθέρου επαγγέλματος, παράλληλα με την απασχόληση στις μονάδες περίθαλψης του ΕΣΥ από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι ρυθμίσεις της παρ. 4 του άρθρου 11 του Ν. 2889/2001 θεσπίσθηκαν με κριτήρια αντικειμενικά και αποσκοπούν στην υψηλότερη λειτουργική αποδοτικότητα των πανεπιστημιακών κλινικών, εργαστηρίων και ειδικών μονάδων, ως μονάδων νοσοκομειακής περίθαλψης του Ε.Σ.Υ., ήτοι αποσκοπούν στην θεραπεία δημοσίου συμφέροντος που συνίσταται στην προάσπιση της υγείας των πολιτών στο πλαίσιο της εφαρμογής της συνταγματικής αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου. Συνεπώς, το άρθρο 11 παρ. 4 του Ν. 2889/2001 δεν παραβιάζει τα άρθρα 5 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος..... Εξ άλλου με την θέσπιση των απαγορευτικών διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 11 του Ν. 2889/2001 δεν παραβιάσθηκε η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, εφ' ενός μεν γιατί η μακρόχρονη διατήρηση ενός ευνοϊκού για ορισμένη κατηγορία προσώπου νομοθετικού καθεστώτος,

δεν αποτελεί κατά το Σύνταγμα πρόσχωμα για την μεταβολή του και δεν οδηγεί τη δράση του νομοθέτη σε παράλυση, αφ' ετέρου δε διότι η δυνατότητα των πανεπιστημιακών ιατρών να ασκούν την Ιατρική ως ελεύθερο επάγγελμα, παράλληλα με την παροχή των υπηρεσιών τους στις εγκατεστημένες στα νοσοκομεία του ΕΣΥ πανεπιστημιακές κλινικές, είχε ειδικά προβλεφθεί ως προσωρινή από μακρού χρόνου και με τις διατάξεις του Ν. 1397/83 και συνεπώς, οι επαγγελματικές σχέσεις των πανεπιστημιακών κλινικών με ιδιωτικές κλινικές και επιχειρήσεις του κλάδου Υγείας αναπτύχθηκαν εν επιγνώσει αυτού του στοιχείου της προσωρινότητας. Τέλος οι απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 11 του Ν. 2889/2001 δεν αντιβαίνουν ούτε στην έννοια της αξίας του ανθρώπου..... οι πανεπιστημιακοί ιατροί που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στις εγκατεστημένες στα νοσοκομεία του ΕΣΥ πανεπιστημιακές κλινικές, δεν τελούν, ως προς την άσκηση κλινικού και εργαστηριακού έργου, υπό όμοιες συνθήκες με άλλους ιατρούς, πανεπιστημιακούς ή μη πανεπιστημιακούς, πλην αυτών του κλάδου ιατρών ΕΣΥ"

Με την απόφαση αυτή κατοχυρώνεται και δικαστικά η επιλογή του νομοθέτη να θέσει τις ίδιες εργασιακές απαγορεύσεις και να εισάγει τα σχετικά ασυμβίβαστα που διέπουν τους ιατρούς του ΕΣΥ και στους πανεπιστημιακούς ιατρούς, οι οποίοι ασκούν τα καθήκοντά τους σε πανεπιστημιακές κλινικές ενταγμένες σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας του δημόσιου συστήματος. Η επιλογή αυτή αναμφισβήτητα είναι δικαιολογημένη, καθώς δεν υπάρχει κάποιος δικαιολογητικός λόγος που να επιτρέπει τη διατήρηση του παλαιότερου καθεστώτος, της δυνατότητας δηλαδή παράλληλης άσκησης της ιατρικής ως ελεύθερου επαγγέλματος. Άλλωστε, η *ratio* της νομοθετικής απαγόρευσης ως προς τους ιατρούς του ΕΣΥ είναι η μη εξάρτησή τους από τις ιδιωτικές τους υποχρεώσεις και η πλήρης αφοσίωση στο δημόσιο λειτούργημα που επιτελούν. Εφόσον και οι πανεπιστημιακοί ιατροί υπηρετούν υπό τις ίδιες συνθήκες και στους ίδιους φορείς υγείας, η επέκταση και σε αυτούς των σχετικών απαγορεύσεων είναι αναπόφευκτη. Πόσο, μάλλον, αν αναλογιστεί κανείς ότι η κατηγορία αυτή ιατρών πέρα από τα καθήκοντα που σχετίζονται με την αποκατάσταση της υγείας των πολιτών, επωμίζονται επιπρόσθετα με διδακτικά και ερευνητικά καθήκοντα, γεγονός που δικαιολογεί έτι περισσότερο την επιλογή του νομοθέτη και τη συναφή δικαστική κρίση.

Αναφορικά με τους ιατρούς του ΕΣΥ⁷⁸:

Από τη μελέτη των συναφών αποφάσεων του ΣτΕ καταδεικνύεται δίχως άλλο η έντονη απαξία που αποδίδεται στο αναφερθέν πειθαρχικό παράπτωμα καθώς και η προσπάθεια από μέρους της Πολιτείας να διαφυλάξει το κύρος και την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των φορέων παροχής υγείας που εντάσσονται στο Εθνικό Σύστημα. Το Δικαστήριο, εφόσον σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση για την τέλεση του παραπτώματος, επιβάλλει ως επί το πλείστον την ποινή της οριστικής παύσης εξαντλώντας κατ' αυτό τον τρόπο την αυστηρότητά του και επιδεικνύοντας έτσι τη βούληση απομάκρυνσης των λειτουργών

⁷⁸ **ΣτΕ 2127/2012:** "7. Επειδή, από το σχετικό ανακριτικό πόρισμα, που υπογράφουν οι επιθεωρητές..., σε συνδυασμό με τις ένορκες καταθέσεις μαρτύρων, προκύπτουν τα ακόλουθα: α) ο.... ασθενής..... κατέθεσε ενόρκως ότι, λόγω της ασθένειάς του, ήλθε σε επαφή με τον προσφεύγοντα, από το έτος 1993 μέχρι το έτος 2013. Του προτάθηκε "από τον ίδιο τον..." να τον επισκέπτεται στα κατά καιρούς ιδιωτικά του ιατρεία έναντι αμοιβής. "Και όπως διαπίστωσα, πλην εμού, πλήθος ασθενών, με την αιτιολογία της διαφύλαξης του ονόματός τους" επισκεπτόταν τα ιδιωτικά του ιατρεία, στα οποία γίνονταν αιμοληψίες, δίδονταν οδηγίες και χορηγούνταν φάρμακα, έναντι αμοιβής...9. Επειδή, ο προσφεύγων προσβάλλει με το δικόγραφο της προσφυγής του και αναπτύσσει με το προαναφερθέν υπόμνημά του, ότι η εναντίον του κατηγορία καταπίπτει, διότι α) το εύρος του διαμερίσματος όπου διέμενε ο ίδιος με την οικογένειά του δεν θα μπορούσε, σε καμία περίπτωση, να χρησιμοποιηθεί και ως ιδιωτικό ιατρείο, β) η τυχόν λειτουργία ιδιωτικού ιατρείου στην οικεία του θα έθετε σε κίνδυνο την υγεία των ανήλικων παιδιών του, λόγω του είδους της πάθησης των ασθενών, γ) οι περισσότερες από τις εναντίον του μαρτυρικές καταθέσεις προέρχονται από άτομα μειωμένης αξιοπιστίας, λόγω, ιδίως, των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων που τους έχει προκαλέσει η ασθένειά τους. Κατά την κρίση του δικαστηρίου, οι ισχυρισμοί αυτοί είναι απορριπτέοι διότι, όπως προκύπτει από το ανακριτικό υλικό, οι ιατρικές πράξεις στις οποίες προέβαινε ο προσφεύγων (συνήθως αιμοληψία και χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής) δεν απαιτούν, κατά την κοινή πείρα, ειδικά διαμορφωμένο χώρο με ευρείες διαστάσεις, περαιτέρω δε, ο προσφεύγων, προφανώς διέθετε τις ειδικές γνώσεις, ώστε, κατά την εξέταση και την εν γένει επαφή με τους ασθενείς του, να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η υγεία του ίδιου και των οικείων του....10. Επειδή, με τα ανωτέρω δεδομένα, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του πειθαρχικού φακέλου και, ιδίως, τις εκατέρωθεν μαρτυρικές καταθέσεις, κρίνει ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδιδόμενο σε αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα της άσκησης ιατρικού έργου ιδιωτικώς, προσήκουσα δε ποινή είναι αυτή της οριστικής παύσης."

ΣτΕ 1718/2014: "11. Επειδή το Δικαστήριο, συνεκτιμώντας τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως, καθώς και τους ισχυρισμούς το προσφεύγοντος, κρίνει ότι αυτός υπέπεσε στο αποδοθέν πειθαρχικό παράπτωμα της άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος από ιατρό του ΕΣΥ πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 77 παρ. 1 περ. α' του Ν 2071/1992. Ειδικότερα από τα ανωτέρω λεπτομερώς εκτιθέμενα στην από2005 έκθεση της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων προκύπτει ότι ο προσφεύγων ασκούσε το ελεύθερο επάγγελμα του ιατρού σε ιδιόκτητο χώρο του (διαμέρισμα 1ου ορόφου πολυκατοικίας), όπου διατηρούσε ιδιωτικό ιατρείο πλήρως οργανωμένο, με αίθουσα αναμονής, ιδιαίτερο δωμάτιο με γραφείο, κρεβάτι ασθενούς και μηχανήματα εξέτασης, επαγγελματικές κάρτες στην αίθουσα αναμονής και στο γραφείο του και μεταλλικές πινακίδες με τα στοιχεία του στην είσοδο της πολυκατοικίας και στην είσοδο του διαμερίσματος..... Επομένως, είναι απορριπτέοι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος ότι δεν χρησιμοποιούσε το ανωτέρω διαμέρισμα ως ιατρείο, αλλά ως χώρο μελέτης και ως χώρο αποθηκείσεως του ιατρικού του εξοπλισμού..."

εκείνων που ενδέχεται να διαβρώσουν την ομαλή λειτουργία παροχής των υψίστης σημασίας υπηρεσιών υγείας και κατ' επέκταση την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτές. Το Δικαστήριο, άλλωστε, προκειμένου να καταλήξει σε αυτή την εξαιρετικά επώδυνη πειθαρχική ποινή διερευνά κατά κύριο λόγο την υποδομή και την οργάνωση που έχει αναπτύξει ο ιατρός για την παροχή των παράνομων ιδιωτικών υπηρεσιών, η κατάφαση των οποίων καταδεικνύει τόσο το δόλο του όσο και τη συστηματικότητα της παράνομης δράσης.

β) Η δωροληψία και ιδίως η λήψη αμοιβής και η αποδοχή οποιασδήποτε άλλης περιουσιακής παροχής για την προσφορά οποιασδήποτε ιατρικής υπηρεσίας.

Οι ιατροί του ΕΣΥ, με οποιαδήποτε εργασιακή σχέση και αν συνδέονται με τον αρμόδιο φορέα υγείας στον οποίο υπηρετούν, οφείλουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους ασθενείς χωρίς την απαίτηση ή την αποδοχή οποιουδήποτε ανταλλάγματος, καθώς οι αποδοχές για τα έργα τους παρέχονται ήδη από τον κρατικό προϋπολογισμό, είναι ανάλογες με το βαθμό και τα χρόνια υπηρεσίας τους και καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Πέραν τούτου, είναι προφανές ότι η αποδοχή μιας περαιτέρω αμοιβής επ' ευκαιρία άσκησης των καθηκόντων τους εντός του δημοσίου λειτουργήματος τους είναι παράνομη και ποινικώς και πειθαρχικώς κολαστέα, γεγονός που δεν ισχύει ευλόγως κατά την άσκηση της ιατρικής στα πλαίσια του ελεύθερου επαγγέλματος, και όπου αυτό επιτρέπεται. Κατ' αποτέλεσμα, και όσον αφορά στους ιατρούς του ΕΣΥ μερικής απασχόλησης η αξίωση ή η αποδοχή οποιουδήποτε περιουσιακού ωφελήματος κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους εντός του Δημοσίου Συστήματος είναι αποδοκιμαστέα από την έννομη τάξη, πράγμα που δεν ισχύει κατά την άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος από τους ίδιους στο πλαίσιο της επιτρεπόμενης παροχής των υπηρεσιών τους ιδιωτικά.

Η παρούσα περίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος, επομένως, έχει ταχθεί για την προστασία του κύρους της δημόσιας υπηρεσίας, για την καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς και χρηματισμού των ιατρών δημόσιων λειτουργών καθώς και για την αποτελεσματικότερη

εκπλήρωση ή και μόνη την εκπλήρωση των εκ του νόμου τιθέμενων καθηκόντων και υποχρεώσεών τους. Μάλιστα, στη διαπίστωση αυτή συναινεί και το γεγονός της ευθείας παραπομπής του νόμου (λόγω διατύπωσης) στο αντίστοιχο ποινικό αδίκημα της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψία), το οποίο εντάσσεται στο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα που πραγματεύεται τα εγκλήματα περί την υπηρεσία (άρ. 235 ΠΚ)⁷⁹.

Πιο συγκεκριμένα, και για την στοιχειοθέτηση του ως άνω ποινικού και πειθαρχικού αδικήματος αρκεί διαζευκτικά η απαίτηση ωφελήματος ή η αποδοχή αυτού ή η αποδοχή έστω της υπόσχεσης για την παροχή του. Δηλαδή, αρκεί και μια από τις παραπάνω ενέργειες για την τέλεση του αδικήματος (ΑΠ 1010/2005- υπαλλακτικώς μικτό έγκλημα)⁸⁰. Έτσι στην πρώτη περίπτωση της απαίτησης ωφελήματος, η απαίτηση αυτή δεν είναι αναγκαίο να γίνει και δεκτή από τον ασθενή, αλλά αρκεί και μόνο το γεγονός της επικοινωνίας και της πλήρους αντίληψης αυτής, είτε έλαβε χώρα λεκτικά είτε είναι συναγόμενη από τις περιστάσεις. Σχετικά με την αποδοχή των ωφελημάτων ή της υπόσχεσης αυτών, αρκεί να λεχθεί ότι δεν χρειάζεται να λάβει χώρα εμπράκτως η κατοχή των δώρων αλλά αρκεί η αποδοχή της υπόσχεσης, με την οποία ολοκληρώνεται η συμφωνία των μερών. Συνεπώς, η απαίτηση και η λήψη των ωφελημάτων αποτελούν αυτοτελή αδικήματα που μπορούν να λάβουν χώρα με τη μεσολάβηση εύλογου χρονικού διαστήματος, γεγονός που ασκεί επιρροή στα ζητήματα παραγραφής.⁸¹

Περαιτέρω, απαιτείται να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της απαίτησης- αποδοχής των ωφελημάτων από μέρους του ιατρού και της παροχής οποιασδήποτε ιατρικής υπηρεσίας, η οποία θα πρέπει να

⁷⁹ «1. Υπάλληλος, ο οποίος, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υπόσχεση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. 2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ ή αν ο δράστης έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου του Υπουργείου Οικονομικών επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.»

⁵ Α. Χαραλαμπίδης- Ι. Γιαννίδης, Ποινικός Κώδικας και Νομολογία, Π.Ν. Σάκουλας, Αθήνα 2009, σελ 873.

⁶ Κ. Βαθιώτης, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013, Κομοτηνή.

περιλαμβάνεται στον κύκλο της αρμοδιότητάς του και να ανάγεται στα καθήκοντά του. Μάλιστα, οι ιατρικές υπηρεσίες ενδέχεται είτε να είναι ολοκληρωμένες και να απαιτείται εκ των υστέρων η ωφέλεια, είτε να ακολουθείται η αντίστροφη πορεία, αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να ενυπάρχει η στενή σύνδεση των στοιχείων αυτών.

Νομολογιακά παραδείγματα:

Το πειθαρχικό παράπτωμα της δωροληψίας των ιατρών του ΕΣΥ αποτελεί ίσως από τα συνηθέστερα παραπτώματα των λειτουργών αυτών που συχνά βλέπουν το φως της δημοσιότητας, γεγονός που επιρρώνεται από το πλήθος των ποινικών αποφάσεων⁸² αλλά και των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων⁸³.

⁸² **ΑΠ 42/1974:** Αιτιολογημένη καταδίκη για δωροληψία ιατρού δημοσίου υπαλλήλου ο οποίος έλαβε χρηματικό δώρο από ασφαλισμένο ασθενή για να διενεργήσει εγχείριση.

ΑΠ 52/1974: Ορθή και αιτιολογημένοι καταδίκη για δωροληψία κατ' εξακολούθηση ιατρών δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι έλαβαν χρηματικά δώρα για να διενεργήσουν χειρουργικές επεμβάσεις.

ΑΠ 1774/1997: Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για παθητική δωροδοκία του πρώτου των αναιρεσειόντων, ο οποίος, ως επιμελητής και μέλος της επιστημονικής ομάδας της καρδιοχειρουργικής κλινικής νοσοκομείου ενταγμένου στο ΕΣΥ, απαίτησε και έλαβε, με τη συνδρομή της συγκατηγορουμένης του, από καρδιοπαθή νοσηλευόμενο στο νοσοκομείο και χρήζοντα άμεσης χειρουργικής επέμβασης, ποσό 1.500.000 δρχ., προκειμένου να πετύχει τον χαρακτηρισμό του περιστατικού ω επείγοντος και να προγραμματίσει την εγχείρηση του ασθενούς κατά παράκαμψη της λίστας αναμονής.

ΑΠ 15/2002: Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για παράβαση του άρ. 235 ΠΚ του κατηγορουμένου ιατρού νοσοκομείου, ο οποίος ζήτησε και έλαβε από ασθενή πρόσθετη αμοιβή που δεν εδικαιούτο.

ΑΠ 1601/2002: Αιτιολογημένη καταδίκη για παθητική δωροδοκία του κατηγορουμένου, διευθυντού μαιευτικής κλινικής Γενικού Νοσοκομείου, ο οποίος απαίτησε και έλαβε ποσό 50.000 δρχ. για τη χορήγηση ιατρικής θεβαίωσης (πιστοποιητικού εγκυμοσύνης) σε έγκυο.

ΑΠ 1052/2003: Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για δωροδοκία της αναιρεσειούσας, αγροτικής ιατρού, η οποία ζήτησε και έλαβε το ποσό των 5.000 δρχ. για να εξετάσει ασθενή, αφού δεν απαιτείτο για την πληρότητα της αιτιολογίας η αναφορά του σημείου του ιατρείου όπου έγινε η παράδοση των χρημάτων και η εξέταση του ασθενούς.

ΑΠ 1732/2015: Ιατρός εντεταγμένος στο ΕΣΥ είναι, κατά το άρθρο 24 παρ. 2 του νόμου 1397/1983, μόνιμος δημόσιος υπάλληλος. Παθητική δωροδοκία (δωροληψία) ιατρού, στοιχειοθετείται και διά της α) απαιτήσεως δώρων ή ανταλλαγμάτων, που δεν δικαιούται, για μελλοντική ενέργεια και β) ενέργεια αναγομένη στα καθήκοντά του, όπως αυτά διαγράφονται ή προκύπτουν από τον νόμο ή τους υπηρεσιακούς κανονισμούς ή τις διαταγές ή τις οδηγίες των

προϊσταμένων του ή την υπηρεσιακή σχέση ή την φύση της υπηρεσίας. Αρκεί η απαίτηση των δώρων ή ανταλλαγμάτων και δεν απαιτείται και καταβολή αυτών. Καταδίκη για δωροδοκία ιατρού εντεταγμένου στο ΕΣΥ που απαίτησε από ασθενή, χρηματική αμοιβή για την πραγματοποίηση χειρουργικής επέμβασης, αναγομένη στα καθήκοντά του. Δεν ασκεί έννομη επιρροή το γεγονός ότι ο ιατρός πραγματοποίησε την χειρουργική επέμβαση και δεν έλαβε την αμοιβή που απαίτησε, λόγω απροθυμίας του ασθενούς να την προσφέρει αλλά και λόγω της πληροφόρησής του για υφιστάμενο κίνδυνο επ' αυτοφώρου συλλήψεώς του. Απόρριψη του εκ του άρθρου 510 παρ 1 στοιχ. Ε του ΚΠΔ, λόγου αναιρέσεως για την ευθεία και εκ πλαγίου παραβίαση του άρθρου 235 του ΠΚ, κατά της καταδικαστικής αποφάσεως εις βάρος του ιατρού.

⁹ ΣτΕ 1602/2012: "5. Ο προσφεύγων.... Γενικός Παθολόγος στο Κέντρο Υγείας.. συνελήφθη από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας στις.....2007 και ώρα..... εντός του Κέντρου Υγείας.... επ' αυτοφώρω για παράβαση του άρθρου 235 ("παθητική δωροδοκία") του Ποινικού Κώδικα και παραπέμφθηκε στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Ειδικότερα ο ως άνω ιατρός παρέλαβε προσημειωθέν χαρτονόμισμα με το ανωτέρω χρηματικό ποσό και συνελήφθη. Με την.../2007 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 15 μηνών για τη συγκεκριμένη συμπεριφορά και ειδικότερα διότι, ".... όντας ιατρός γενικός παθολόγος στο Κέντρο Υγείας.... απαίτησε από τον εγκαλούντα.... το χρηματικό ποσό των (20) ευρώ, προκειμένου να προβεί σε συνταγογράφηση φαρμάκων στο συνταγολόγιό του". Κατόπιν άσκησης εφέσεως ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε (10) μήνες φυλάκισης με τριετή αναστολή για την πράξη της παθητικής δωροδοκίας. Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη..... 8. Επειδή το Συμβούλιο της Επικρατείας δεσμεύεται να δεχθεί την ύπαρξη των ως άνω περιστατικών όπως αυτά διαπιστώθηκαν στην ποινική απόφαση.... 9. Επειδή, το Δικαστήριο κρίνει ότι προσήκουσα είναι η προσωρινή παύση δύο ετών... Η πειθαρχική αυτή κύρωση επιβάλλεται ενόψει της μέχρι τον χρόνο τελέσεως του συγκεκριμένου πειθαρχικού παραπτώματος αμέμεπτου υπηρεσιακής συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της αρχής της αναλογικότητας..."

ΣτΕ 1572/2010: " 3. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής : Με την από 5.6.2006 πράξη του, το Διοικητικό Συμβούλιο του Γενικού Νοσοκομείου (Γ.Ν.) Θεσσαλονίκης «Γ. Π.», αποφάσισε την άσκηση πειθαρχικής δίωξης κατά του ήδη προσφεύγοντος και τον παρέπεμψε ενώπιον του Κεντρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (Κ.Π.Σ.) Ιατρών Ε.Σ.Υ. διότι « . . . υπάρχουν βάσιμες και επαρκείς ενδείξεις ότι στη Θεσσαλονίκη, ειδικότερα δε στο χώρο του Νοσοκομείου □Γ. Π.□, στις 21.6.2006, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζήτησε και έλαβε για τον εαυτό του από την κα Β. Τ. το ποσό των ογδόντα ευρώ (80,00□), για να χορηγήσει μία ιατρική γνωμάτευση (για δικαστική χρήση) που αφορούσε την κόρη της Σ. Τ., η οποία είχε νοσηλευτεί στο παρελθόν στο Νοσοκομείο, οι πράξεις του δε αυτές στοιχειοθετούν τα πειθαρχικά αδικήματα της δωροληψίας και της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς και ανάξιας για υπάλληλο διαγωγής εντός της Υπηρεσίας, τα οποία προβλέπονται και τιμωρούνται, αντίστοιχα, από τις διατάξεις του άρθρου 77 παραγρ. 1 εδαφ. β' του Ν. 2071/1992, όπως τροποποιημένο ισχύει σήμερα, και του άρθρου 109 παραγρ. 2 εδαφ. δ' του Υπαλληλικού Κώδικα, σε συνδυασμό με το άρθρο 77 παραγρ. 1 του Ν. 2071/1992»..... 7. Επειδή, σύμφωνα με το γράμμα της παρατεθείσας ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 77 παρ. 5 του ν. 2071/1992, ο ιατρός του Ε.Σ.Υ. που υποπίπτει στο πειθαρχικό αδίκημα της δωροληψίας τιμωρείται «υποχρεωτικώς» με την ποινή της οριστικής παύσεως και σωρευτικώς με ποινή προστίμου από 800.000 μέχρι 4.000.000 δραχμές...11. Επειδή, ο προσφεύγων, με την υπ' αριθμ. 3021/2007 απόφαση του Β'□ Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης καταδικάστηκε σε δεύτερο βαθμό αμετακλήτως (βλ. την υπ' αριθμ. 277/23.2.2009 βεβαίωση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου και την από 20.2.2009 βεβαίωση του Εφετείου Θεσσαλονίκης προς τον Εισηγητή της υποθέσεως) ένεκα παθητικής δωροδοκίας για νόμιμες πράξεις (αρ. 235 Π.Κ.) για τους εξής λόγους : «Στη Θεσσαλονίκη, την 21.6.2006, α) υπάλληλος όντας, κατά την έννοια του άρθρου 13 Π.Κ., κατά παράβαση των καθηκόντων του, ζήτησε και έλαβε άμεσα για τον εαυτό του ωφελήματα οποιασδήποτε φύσεως προκειμένου να προβεί σε ενέργεια που ανάγεται στα καθήκοντά του και

ειδικότερα, όντας γιατρός, με το βαθμό του αναπληρωτή διευθυντή της παιδοψυχιατρικής κλινικής του Νοσοκομείου «Γ. Π.», ζήτησε και έλαβε για τον εαυτό του από την Τ. Β. ογδόντα (80) ευρώ, για να χορηγήσει μια ιατρική γνωμάτευση (για δικαστική χρήση) που αφορούσε την κόρη της Τ. Σ., σύμφωνα με την οποία βεβαίωνε ότι αυτή είχε νοσηλευθεί στο παρελθόν στο νοσοκομείο, ενώ σύμφωνα με τον κανονισμό Ε.Σ.Υ. και του νοσοκομείου, οι ασθενείς κλείνουν ραντεβού στα τακτικά εξωτερικά ιατρεία ή στα απογευματινά ιατρεία, με οικονομική τους επιβάρυνση, η οποία καταβάλλεται στην γραμματεία και εκδίδεται απόδειξη, β) εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 380 Π.Κ., με σκοπό να

αποκομίσει ο ίδιος παράνομο περιουσιακό όφελος εξανάγκασε άλλον, με απειλή, σε πράξη από την οποία επήλθε ζημία στην περιουσία του εξαναγκαζόμενου, και συγκεκριμένα, με την απειλή ότι η γνωμάτευση που ζητούσε η ίδια ως άνω παθούσα και η κόρη της, δεν επρόκειτο να της χορηγηθεί πριν τον Αύγουστο του 2006 (και συνεπώς εμπρόθεσμα για δικαστική χρήση), την εξανάγκασε να του καταβάλει 80 ευρώ, που εισέπραξε και καρπώθηκε παράνομα προσωπικά ο ίδιος, για να της χορηγήσει την γνωμάτευση, με αποτέλεσμα να επέλθει ζημία στην περιουσία της Τ. Β..12. Επειδή, κατ' εκτίμηση όλων των στοιχείων του φακέλου της υποθέσεως, μεταξύ των οποίων ιδιαιτέρως της προμνησθείσας αμετάκλητης ποινικής απόφασης, το Δικαστήριο κρίνει, ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο παράπτωμα της δωροληψίας, εν όψει δε του βαθμού της υπαιτιότητάς του και των συνθηκών τελέσεως του επιδίκου πειθαρχικού αδικήματος παρίσταται προσήκουσα η επιβληθείσα σε αυτόν πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσεως."

ΣΤΕ 3971/2010: "... Σύμφωνα με το πόρισμα αυτό ο προσφεύγων ζήτησε από την καταγγέλλουσα, η οποία εισήχθη στο εν λόγω Νοσοκομείο για να γεννήσει, ως αμοιβή, το ποσό των 600 ευρώ, το οποίο και έλαβε από τη συγγενή της καταγγέλλουσας, παρουσία της δημοσιογράφου που κατέγραφε το γεγονός αυτό, και συμπερασματικά, ο προσφεύγων διέπραξε το αποδιδόμενο σε αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα. Κατόπιν τούτου, με το υπ' αριθμ. 8924/6543/17.6.2005 παραπεμπτήριο έγγραφο του Διοικητή της Γ□ Δ.Υ.Π.Ε. Αττικής ο προσφεύγων παραπέμφθηκε στο Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών Ε.Σ.Υ. του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για το πειθαρχικό παράπτωμα στο οποίο φέρεται ότι υπέπεσε και συγκεκριμένα για το γεγονός ότι, σύμφωνα με το κατατεθέν οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοκασέτα) και τις μαρτυρικές καταθέσεις, οι οποίες επιβεβαιώνουν το εν λόγω υλικό, «ζήτησε από την καταγγέλλουσα IDRIS-K. Α., η οποία εισήλθε στο Γ.Ν. Νίκαιας Άγιος Παντελεήμων για να γεννήσει, αμοιβή, η οποία του καταβλήθηκε, παρουσία μαρτύρων, με τον τρόπο που περιγράφεται στις μαρτυρικές καταθέσεις και την βιντεοκασέτα τον Δεκέμβριο του έτους 2004 (άρθρο 107 Ν. 2683/99)»..... 11. Επειδή, από τις ένορκες μαρτυρικές καταθέσεις της καταγγέλλουσας, της συγγενούς της και της δημοσιογράφου, οι οποίες ελήφθησαν στο πλαίσιο της Ε.Δ.Ε. και της πειθαρχικής ανακρίσεως και τις οποίες έλαβε υπόψη το Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο κατά την εκφορά της κρίσεώς του ως προς την πειθαρχική ευθύνη του προσφεύγοντος, συνάγεται ότι τα εν λόγω πρόσωπα, αν και ρωτήθηκαν, σε συγκεκριμένα σημεία, εάν είναι αληθή και εάν επιβεβαιώνουν τα όσα προβλήθηκαν στο επίμαχο οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοκασέτα), κατέθεσαν, ωστόσο, αυτοτελώς και ασυνδέτως προς το περιεχόμενο του εν λόγω οπτικοακουστικού υλικού (βιντεοκασέτας) για την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών που συνθέτουν το πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο διώχθηκε πειθαρχικά ο προσφεύγων. Επομένως, οι ένορκες αυτές μαρτυρικές καταθέσεις δεν αποτέλεσαν ούτε αποτελούν παράνομα αποδεικτικά μέσα, συνδεδεμένα προς το ανεπίτρεπτο, κατά τα άρθρα 19 παρ. 3 του Συντάγματος και 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοκασέτα). Συνεπώς, τα όσα περί του αντιθέτου προβάλλονται είναι απορριπτέα ως αβάσιμα....18. Επειδή, το Δικαστήριο, εκτιμώντας όλα τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως, ιδίως δε τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων Α. Ι., Ε. Κ. και Α. Φ., που ελήφθησαν στο πλαίσιο της Ε.Δ.Ε. και της πειθαρχικής ανακρίσεως και μη λαμβάνοντας υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο το επίμαχο οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοκασέτα), δέχεται ότι ο προσφεύγων, Αναπληρωτής Διευθυντής του Μ. Τμήματος του Γενικού Ν. Ν. «Άγιος Παντελεήμων», έλαβε την 17.12.2004, ημερομηνία κατά την οποία η καταγγέλλουσα Α. Ι., εισήλθε στο εν λόγω Νοσοκομείο για να γεννήσει, από την Ε. Κ., συγγενή της καταγγέλλουσας, ως αμοιβή για την πραγματοποίηση του τοκετού το ποσό των 600 ευρώ, παρουσία της δημοσιογράφου του ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού «Alter», Α. Φακά. Συγκεκριμένα, πρώτα έλαβε το ποσό των 100 ευρώ, προκειμένου να το δώσει στον αναισθησιολόγο για να ξεκινήσει το χειρουργείο, και μετά από μισή περίπου ώρα έλαβε το υπόλοιπο

Κατ' αρχάς, η πειθαρχική διαδικασία παρουσιάζει αυτοτέλεια και ανεξαρτησία έναντι της ποινικής, παραδοχή που αποτελεί γενική αρχή του πειθαρχικού δικαίου. Έτσι, η έναρξη της ποινικής δίκης, αλλά και γενικότερα της ποινικής διαδικασίας, δεν κωλύουν την πρόοδο της πειθαρχικής "δίκης" και διαδικασίας. Δηλαδή, το πειθαρχικό όργανο-συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να αναμένει το αποτέλεσμα της ποινικής δίκης, αναστέλλοντας την πειθαρχική διαδικασία, για να κρίνει περαιτέρω με τη σειρά του, το πειθαρχικό παράπτωμα. Ωστόσο, το πειθαρχικό όργανο έχει διακριτική ευχέρεια είτε με απόφασή του είτε κατόπιν αιτήσεως του διωκόμενου να αναστείλει την πειθαρχική διαδικασία και μόνο για εξαιρετικούς λόγους.

Σε περίπτωση, όμως, προϋπάρχουσας αμετάκλητης ποινικής απόφασης ή απαλλακτικού βουλεύματος, το πειθαρχικό όργανο ή το δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει προσβληθεί η πειθαρχική απόφαση δεσμεύεται μόνο ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος⁸⁴. Από τη νομολογία του ΣτΕ φαίνεται εναργώς η εξάρτηση του ανώτατου διοικητικού Δικαστηρίου από την απόφαση που έχει εκδοθεί εκ μέρους του ποινικού. Γεγονός, πρόδηλο, καθώς ενδεχόμενη ύπαρξη αντιφατικών αποφάσεων δημιουργεί ανακολουθίες και καταδεικνύει νομική ασυνέπεια, που δεν συμβιβάζονται με την παρούσα έννομη τάξη.

ποσό των 500 ευρώ για την παροχή δηλαδή στην καταγγέλλουσα συγκεκριμένης ιατρικής υπηρεσίας όπως δέχθηκε το Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών ΕΣΥ με την προσβαλλόμενη απόφασή του. 19. Επειδή, ενόψει των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδιδόμενο σ' αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα της δωροληψίας (άρθρο 77 παρ. 1 περ. β' και 5 του ν. 2071/1992), η δε επιβληθείσα σε αυτόν πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης και του προστίμου των 10.000 ευρώ είναι η προσήκουσα."

¹⁰ άρ. 114 παρ. 3 Ν. 3528/2007.

γ) Η συνεργασία με ιατρούς, που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, ή και με ιδιωτικές κλινικές, καθώς και η παράβαση των διατάξεων του άρθρου 63 παρ. 3 πλην της συνεργασίας για αποκλειστικώς επιστημονικούς λόγους.

Η παρούσα περίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος αποτελεί ουσιαστικά υποπερίπτωση της υπό (α) διάταξης η οποία απαγορεύει στους ιατρούς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης του ΕΣΥ την ενάσκηση της ιατρικής ως ελεύθερο επάγγελμα στον ιδιωτικό χώρο. Τόσο, δηλαδή, η ατομική όσο και η κατόπιν συνεργασίας απασχόληση στην παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης της υγείας μπορούν να οδηγήσουν στην υπονόμηση της δημόσιας υπηρεσίας που παρέχουν οι ιατροί- δημόσιοι λειτουργοί, γεγονός που δικαιολογεί την ισχύ των εν λόγω διατάξεων. Βέβαια και σε αυτή την περίπτωση δικαιολογούνται η συγγραφική, καλλιτεχνική και διδακτική δραστηριότητα ενώ ανάλογα θα πρέπει να εφαρμοστεί και το ελαστικότερο νομοθετικό καθεστώς που διέπει τους ιατρούς του ΕΣΥ μερικής απασχόλησης και τους ιατρούς- συμβούλους.

Ωστόσο, η παρούσα διάταξη εισάγει περαιτέρω εξαίρεση και επιτρέπει τη συνεργασία των ιατρών του ΕΣΥ πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης με ιατρούς που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ή με ιδιωτικές κλινικές για "επιστημονικούς λόγους". Η εξαίρεση αυτή όσο θεμιτή μπορεί να ομοιάζει εκ πρώτης όψεως εξαιτίας της επιστημονικής συνεργασίας που μπορεί να διασφαλίσει, έχοντας με αποτέλεσμα την αρτιότερη αντιμετώπιση ορισμένων πολύπλοκων και δύσκολα αντιμετωπιζόμενων ιατρικών προβλημάτων, ελλοχεύει κινδύνους. Πιο συγκεκριμένα, η εξαίρεση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε κατάχρησή της από τους ιατρούς καθώς η κρίση για το πότε η συνεργασία είναι εμφανώς επιστημονική και πότε όχι αποτελεί τεχνικό ζήτημα για το οποίο απαιτούνται ειδικές γνώσεις αλλά ενδέχεται να εμπεριέχει και το στοιχείο της υποκειμενικότητας. Στον αντίποδα, το προαναφερθέν ζήτημα μπορεί να ισοσκελιστεί, επιτρέποντας τη θεμιτή συνεργασία προς όφελος της επιστήμης από δύο τουλάχιστον εγγυήσεις: αφενός μεν από το γεγονός πως τα πειθαρχικά συμβούλια που έχουν δικαιοδοσία επί των ιατρών του ΕΣΥ απαρτίζονται και αυτά κατά κύριο λόγο από ιατρούς (ενταγμένους στα ανώτερα βαθμολογικά κλιμάκια και με εκτεταμένη εμπειρία), οι οποίοι είναι οι πλέον κατάλληλοι να διαβλέπουν και να αντιλαμβάνονται το σκοπό μιας τέτοιας συνεργασίας, σε συνάρτηση πάντα με το ιατρικό συμβάν που καλούνται να αντιμετωπίσουν, και αφετέρου από την αξιολογική κρίση

περί της σπανιότητας και της πολυπλοκότητας της κατάστασης του ασθενούς. Έτσι, όσο πιο δύσκολη παρουσιάζεται η προσέγγιση και η αντιμετώπιση ενός περιστατικού, τόσο πιο δικαιολογημένη κρίνεται και η επιστημονική συνεργασία μεταξύ ετεροαπασχολούμενων ιατρών.

δ) Η παράβαση των κανόνων ιατρικής δεοντολογίας

Η θεώρηση των κανόνων δεοντολογίας ως νόμιμη βάση της ευθύνης του ιατρού σημαίνει ότι η συμπεριφορά του ιατρού είναι παράνομη, όχι μόνο όταν αντιβαίνει σε συγκεκριμένο κανόνα δικαίου, αλλά και όταν προσκρούει στο γενικότερο πνεύμα της έννομης τάξης –καλής πίστης– από το οποίο παράγονται και το οποίο συγκεκριμενοποιούν οι κανόνες δεοντολογίας, που επιβάλλει να μην εξέρχεται κάποιος με τις πράξεις του από τα όρια που ορίζονται κάθε φορά από τα συναλλακτικά ήθη και την καλή πίστη, όρια των οποίων η καταστρατήγηση θεμελιώνει κάθε είδους αστική ευθύνη. Οι κανόνες της δεοντολογίας, που αποτελούν το χαρακτηριστικό γνώρισμα της αυτορρυθμιζόμενης ευθύνης του ιατρού, έχουν θετικές συνέπειες ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Κατ' αρχάς, έχοντας ως προϋπόθεση την *a priori* αποδοχή και κατά συνέπεια την εικαζόμενη συναίνεση εκ μέρους των κοινωνιών του δικαίου, στους οποίους κυρίως αφορά, των όρων αλλά και των κυρώσεων που συνεπάγεται η μη τήρηση και εφαρμογή τους, γεγονός που σημαίνει κοινωνικά ευρεία αποδοχή, εγκαθιδρύουν ένα υποσύστημα απόλυτα εναρμονισμένο με το περί δικαίου αίσθημα. Δεύτερον, εξυπηρετούν με τρόπο ιδανικό την αρχή της πρόληψης ακόμη και της προφύλαξης, που είναι ένα στάδιο πριν από την πρόληψη, καθ' όσον οι εν δυνάμει παραβάτες βαδίζουν στο δρόμο τον οποίο οι ίδιοι έχουν προηγουμένως χαράξει, γεγονός που τους προφυλάσσει από νομικά παραστρατήματα.⁸⁵

Η παρούσα διάταξη εισάγει ως βάση της πειθαρχικής ευθύνης των ιατρών του ΕΣΥ, τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, όπως αυτός ισχύει κατόπιν της ψήφισης του νόμου 3418/2005, στον οποίο και περιλαμβάνεται. Ο προϊσχύων κανονισμός ανταποκρινόταν σε ένα παρωχημένο πλαίσιο άσκησης της ιατρικής, τόσο από τεχνολογική όσο και από κοινωνική άποψη, καθώς είχε γίνει σε μία εποχή όπου τόσο η άσκηση της ιατρικής όσο και η γενικότερη επιστημονική εξέλιξη,

⁸⁵ Ε. Πέτρου, Β. Καραλή, Α. Ντάνος, Π. Παντελίδης, Το νομικό πλαίσιο της ιατρικής ευθύνης Συγκριτική διάσταση Ελλάδας και Ελβετίας, ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2015, σελ 86.

διέφεραν σημαντικά σε σχέση με τη σημερινή τους μορφή. Τα δεδομένα αφενός, της ανόδου του μορφωτικού και βιοτικού επιπέδου της ελληνικής κοινωνίας και αφετέρου της τεχνολογικής προόδου και του τρόπου άσκησης της ιατρικής τις τελευταίες δεκαετίες επέβαλαν τον υιοθέτηση ενός σύγχρονου κειμένου.⁸⁶ Ένα κείμενο, οι κανόνες του οποίου δεν συνιστούν απλώς ένα ευχολόγιο ούτε εισάγουν κανόνες περί ηθικής. Αντίθετα, πρόκειται για θετικά διατυπωμένους κανόνες, νομικά δεσμευτικούς, οι οποίοι διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό το δίκαιο της ιατρικής ευθύνης. Πέρα από την πειθαρχική τους διάσταση, καθιστούν ευχερέστερη την εφαρμογή των γενικών κανόνων της αστικής ευθύνης καθώς επιβάλλοντας τη συμπεριφορά του μέσου συνετού ιατρού, σηματοδοτούν την αμέλεια όταν υπάρχει απόκλιση από αυτή τη συμπεριφορά, ενώ η παράβασή τους ως γενικών κανόνων επιμελούς συμπεριφοράς μπορεί να θεμελιώνει και το παράνομο. Τέλος, προφανής είναι η συμβολή τους στην ποινική λειτουργία και αξίωση της πολιτείας για κολασμό του δράστη-ιατρού, καθώς οι διατάξεις αυτές αποτελούν ερμηνευτικό οδηγό για την εφαρμογή των ποινικών νόμων.⁸⁷

Πιο συγκεκριμένα, μάλιστα, και με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 36 του ΚΙΔ, αφενός διακηρύσσεται η υποχρεωτικότητα των κανόνων δεοντολογίας, και αφετέρου προσδιορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασής τους. Η διάταξη προβλέπει ρητώς ότι κάθε παράβαση των οικείων διατάξεων τιμωρείται πειθαρχικά. Από την συγκεκριμένη διατύπωση προκύπτουν τρεις επιμέρους αρχές κατά τις οποίες α) όλες ανεξαιρέτως οι ρυθμίσεις του Κώδικα είναι υποχρεωτικές, β) σε περίπτωση παράβασης οποιασδήποτε διάταξης προβλέπονται κυρώσεις για τους παραβάτες και γ) οι προβλεπόμενες κυρώσεις είναι πειθαρχικής φύσης.

Οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των ιατρών, η παράβαση των οποίων σημαίνει αυτόματα και την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος, σε αδρές γραμμές, είναι οι εξής:

Άρθρο 2: Η άσκηση του ιατρικού λειτουργήματος εντίμως και αξιοπρεπώς και η διατήρηση επαγγελματικής συμπεριφοράς που να προάγει το κύρος και την αξιοπιστία του ιατρικού σώματος τόσο εντός

⁸⁶ Ι.Κ. Καράκωστα, ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ-Χαρακτηριστικά γνωρίσματα και νομική διάσταση κανόνων ιατρικής δεοντολογίας, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, Ιανουάριος 2008, σελ.14

⁸⁷ Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 10.

όσο και εκτός της υπηρεσίας του. Περαιτέρω, η υποχρέωση άσκησης των καθηκόντων σύμφωνα με τα πορίσματα και τους κανόνες τις ιατρικής επιστήμης απέναντι σε όλους του πολίτες χωρίς κανενός είδους διακρίσεις. Σεβασμός της ανθρώπινης ζωής και σε κάθε περίπτωση η αξιοπρεπής μεταχείριση των ασθενών, δράση με ελεύθερη συνείδηση καθώς και αναζήτηση βοήθειας ή συμβουλής από συναδέλφους του σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας του για παροχή των υπηρεσιών του.

Άρθρο 3: Άσκηση των καθηκόντων με ηθική και επιστημονική ανεξαρτησία και τήρηση του νομικού πλαισίου ως προς την εφαρμογή πειραματικών μεθόδων διάγνωσης ή θεραπείας.

Άρθρο 4: Προαγωγή της ισότητας των πολιτών ως προς την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, αгаσθή συνεργασία με τους συναδέλφους και το λοιπό επικουρικό προσωπικό καθώς και εν γένει δράση με απώτερο στόχο την εξασφάλιση της ποιότητας, της ασφάλειας και της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

Άρθρο 5: Η προβλεπόμενη κατά τους τύπους σύνταξη ιατρικών γνωματεύσεων και πιστοποιητικών, η έκδοσή τους έπειτα από πραγματική ιατρική εξέταση του αιτούντος, καθώς και η αλήθεια των αναφερόμενων σε αυτά.

Άρθρο 6: Η συμμόρφωση με τις διατάξεις περί κωλυμάτων και ασυμβιβάστων με την ιατρική ιδιότητα. Εφόσον ο ιατρός ασκεί και άλλο επάγγελμα αυτό δε θα πρέπει να παρεμποδίζει την άσκηση της ιατρικής ούτε να θίγεται η αξιοπρέπειά του ως ιατρού, ενώ απαγορεύεται οποιουδήποτε είδους εξάρτηση από επιχειρήσεις παρασκευής και εμπορίας φαρμάκων και υγειονομικού υλικού.

Άρθρο 7: Τήρηση των υποχρεώσεων εντοπιότητας με εξαίρεση τις περιπτώσεις άμεσου κινδύνου της υγείας ή άσκησης των καθηκόντων για κοινωνικούς, φιλανθρωπικούς ή επιστημονικούς λόγους.

Άρθρο 8: Η επίδειξη του ανάλογου σεβασμού απέναντι στον ασθενή καθώς και εμπέδωση της σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ αυτού και του ιατρού.

Άρθρο 9: Πρώτιστο μέλημα του ιατρού αποτελεί η αποκατάσταση της υγείας του ασθενούς και ειδικά των επειγόντων περιστατικών τα οποία πρέπει να αντιμετωπίζονται ανεξάρτητα από την ειδικότητα του ιατρού.

Διακοπή των παρεχόμενων υπηρεσιών για προσωπικούς ή επιστημονικούς λόγους συγχωρείται μόνο όταν ελλείπει το στοιχείο του κατεπείγοντος και εφόσον ορισθεί αναπληρωτής ιατρός.

Άρθρο 10: Συνεχής εκπαίδευση, παρακολούθηση των επιστημονικών εξελίξεων και πνεύμα επαγγελματικής συνεργασίας.

Άρθρο 11: Προσήκουσα και πλήρης ενημέρωση των ασθενών ή των οικείων τους (όπου επιτρέπεται) για την κατάσταση της υγείας τους καθώς και για τις ιατρικές πράξεις που απαιτούνται για την βελτίωση ή αποκατάσταση της υγείας.

Άρθρο 12: Σεβασμός της προηγούμενης συναίνεσης του ασθενούς που είναι απαραίτητη για την εκτέλεση οποιασδήποτε ιατρικής πράξης ή των νόμιμων αντιπροσώπων αυτού εφόσον ο ασθενής δεν είναι σε θέση να συναινέσει.

Άρθρο 13: Η τήρηση του ιατρικού απορρήτου των ασθενών, με τις επιτρεπόμενες εξαιρέσεις και υπό αυστηρές προϋποθέσεις.

Άρθρο 14: Η τήρηση κατά προσήκοντα τρόπο ιατρικού αρχείου.

Άρθρο 15: Η επίλυση της σύγκρουσης καθηκόντων με βάση το επιστημονικό υπόβαθρο και το σεβασμό της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας.

Άρθρο 17: Ο σεβασμός των κανόνων που διέπουν τη δυνατότητα διαφήμισης του ιατρού και της παρουσίας του στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Άρθρο 18: Η τήρηση των κανόνων που ρυθμίζουν την παρουσία των ιατρών στο διαδίκτυο.

Άρθρο 19: Η πρότερη οικονομική μεταχείριση των ιδιωτών ιατρών απέναντι στους ασθενείς τους με βάση τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα που διέπει το λειτούργημά τους και η απαγόρευση απαίτησης ωφελγημάτων από του ιατρούς των δημόσιων φορέων.

Άρθρο 20: Η προτεραιότητα στην αποκατάσταση της υγείας των ασθενών και για τους ιατρούς που είναι συμβεβλημένοι με οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και η τήρηση των όρων

παροχής των υπηρεσιών τους στο πλαίσιο της μεταξύ τους συμβατικής σχέσης.

Άρθρο 21: Η διατήρηση καλών επαγγελματικών σχέσεων με τους συναδέλφους ιατρούς και το επικουρικό προσωπικό και η αποφυγή πράξεων αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος των συναδέλφων του.

Άρθρο 20: Η εκπλήρωση του κοινωνικού καθήκοντος, με δράση για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Άρθρο 23: Η υποχρέωση εκπαίδευσης άλλων ιατρών ή φοιτητών ιατρικής, καθώς και των ασθενών που πάσχουν από χρόνια νοσήματα και των οικογενειών τους.

Άρθρο 24: Η τήρηση των προϋποθέσεων διεξαγωγής ιατρικών ερευνών και εφαρμογής πειραματικών μεθόδων διάγνωσης και θεραπείας.

Άρθρο 25: Η τήρηση των προϋποθέσεων ως προς τη διενέργεια κλινικών ερευνών για νέα φάρμακα ή διαγνωστικές και θεραπευτικές μεθόδους.

Άρθρο 26: Η τήρηση των προϋποθέσεων ως προς τη διενέργεια ιατρικών ερευνών σε ανθρώπους (βιοϊατρική) για καθαρώς επιστημονικούς λόγους.

Άρθρο 27: Η γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων των μελετών στην επιστημονική κοινότητα, με αναφορά των συνεργατών του και της επιχείρησης ή εταιρείας που χρηματοδότησε ολικά ή μερικά την έρευνα.

Άρθρο 29: Η ελάφρυνση του πόνου ασθενών που βρίσκονται στο τελικό στάδιο της ζωής τους και λήψη υπόψη των επιθυμιών τους που έχουν ήδη διατυπωθεί και πριν από την ραγδαία επιδείνωση της υγείας τους.

Άρθρο 30: Η σφαιρική και πλήρης ενημέρωση των ενδιαφερομένων επί όλων των θεμάτων που ενδέχεται να ανακύψουν κατά την υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή και τήρηση του νομικού πλαισίου ως προς τις παρεμβάσεις στο έμβρυο

Άρθρο 31: Υποχρέωση συμβουλευτικής υποστήριξης της γυναίκας που επιθυμεί την διακοπή της κύησης.

Άρθρο 32: Η προώθηση των μεταμοσχεύσεων ιστών και οργάνων καθώς και η προστασία του απορρήτου της ταυτότητας του δότη και του λήπτη.

Άρθρο 33: Η προώθηση της αιμοδοσίας, καθώς και η ενημέρωση και η μέριμνα του αιμοδότη και αιμολήπτη.

Άρθρο 34: Παρεμβάσεις στο ανθρώπινο γονιδίωμα δικαιολογούνται μόνο από εξαιρετικούς λόγους.

Άρθρο 35: Τήρηση όλων των απαιτούμενων υποχρεώσεων προς τον οικείο Ιατρικό Σύλλογο.

Συναφής Νομολογία⁸⁸

⁸⁸ **ΣτΕ 1723/2006:** Το δικαστήριο επέβαλε την ποινή της οριστικής παύσης σε ιατρό του ΕΣΥ για το παράπτωμα της παράβασης των κανόνων ιατρικής δεοντολογίας, λόγω του ότι χορήγησε σε 17 περιπτώσεις ιεροδούλων αρνητικά αποτελέσματα μικροβιολογικών εξετάσεων, χωρίς προηγουμένως να έχουν αυτές υποβληθεί στις σχετικές εξετάσεις, εκθέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

ΣτΕ 536/1995: "Κατά την έννοια των διατάξεων του ΑΝ 1565/1939 και του Κανονισμού Ιατρικής Δεοντολογίας, επιβάλλεται η αποχή του ιατρού από κάθε ενέργεια, η οποία τείνει αμέσως ή εμμέσως σε εγκλημαστική δημόσια έξαρση της επαγγελματικής ικανότητας ή δράσεώς του λογιζόμενη ως αθέμιτη διαφήμιση. Επί παραβάσεως των κανόνων τούτων, αιτιολογημένα διαπιστούμενης, επιβάλλονται κατά λόγον βαρύτητας της παραβάσεως οι προβλεπόμενες ποινές...".

ΣτΕ 4170/1996: "Ο ιατρός δια της διαφημίσεως αστήρικτων απόψεων της ομοιοπαθητικής επί εξαιρετικώς σοβαρού θέματος που αφορά στη δημόσια υγεία (AIDS) απέβλεψε σε προσωπική διαφήμιση προβάλλοντας μάλιστα και τη φωτογραφία του και την ιδιότητά του ως Προέδρου Ινστιτούτου Ομοιοπαθητικής. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι νομίμως και προσηκόντως αιτιολογημένη ερειζόμενη εις τα στοιχεία του φακέλου, η δε περαιτέρω ουσιαστική κρίση του πειθαρχικού οργάνου είναι ακυρωτικώς ανέλεγκτη".

ΣτΕ 1264/2014: "6.....υποβάλατε τα δικαιολογητικά αναφέροντας ψευδώς σε βιογραφικό σημείωμα, ως προϋπηρεσία σας, μετά τη λήψη ειδικότητας, την δήθεν υπηρεσία από1985 έως 1986 στο Οφθαλμολογικό Νοσοκομείο του Πανεπιστημίου.... σε θέση οφθαλμίατρου πλήρους απασχόλησης, συνυποβάλλοντας προς τούτο τα εξής πλαστά και νοθευμένα πιστοποιητικά:Όπως προκύπτει από τη σχετική απόφασή του το εν λόγω πειθαρχικό συμβούλιο, αφού έλαβε υπ' όψιν του το σύνολο των στοιχείων του πειθαρχικού φακέλου, καθώς και το γεγονός ότι προσφεύγων σε κανένα στάδιο της έως τότε διαδικασίας δεν προσκόμισε οποιοδήποτε στοιχείο που να καταρρίπτει τις σε βάρος του καταγγελίες (όπως ιδίως ένα έγγραφο του Πανεπιστημίου), έκρινε ότι αυτός υπέπεσε, αναφορικώς με τις πράξεις της χρήσεως πλαστών και νοθευμένων πιστοποιητικών, στα πειθαρχικά παραπτώματα για τα οποία διώχθηκε, δεχόμενο περαιτέρω ότι οι πράξεις αυτές ήταν όχι στιγμιαίες, αλλά διαρκείς.... Σχετικώς με το πειθαρχικό παράπτωμα της παραβιάσεως του υπαλληλικού καθήκοντος που αποδόθηκε στον εγκαλούμενο ιατρό λόγω της άρνησής του να συμβάλει στη διερεύνηση των σε βάρος του καταγγελλθέντων κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της ένορκης διοικητικής εξέτασης, το πειθαρχικό συμβούλιο δέχθηκε ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στο αναφερθέν παράπτωμα, καθώς αν και κλητεύθηκε δύο φορές, αρνήθηκε αδικαιολόγητα να καταθέσει... 15. Περαιτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προπεριγραφείσα συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνιστά τα πειθαρχικά

Πέρα από τις περιπτώσεις όπου το Δικαστήριο εντοπίζει κατόπιν μελέτης των στοιχείων του φακέλου την παράβαση συγκεκριμένου πειθαρχικού παραπτώματος (όπως η αθέμιτη διαφήμιση του ιατρού), υπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες επικαλείται σωρευτικά περισσότερες νομικές βάσεις στις οποίες υπάγονται τα φερόμενα ενώπιόν του αποδεδειγμένα πραγματικά περιστατικά. Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν η πειθαρχικώς κολάσιμη πράξη μπορεί να υπαχθεί αφενός στις γενικές διατάξεις του ΥΚ και αφετέρου στις ειδικές διατάξεις του παρόντος νομοθετήματος και ιδιαίτερα του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις και ενόψει της πλήρους ισχύος της αρχής *ne bis in idem* και στο πειθαρχικό δίκαιο, είναι σαφές πως αν ένα πειθαρχικό παράπτωμα εδράζεται σε περισσότερες νομικές βάσεις, ο πειθαρχικώς διωκόμενος θα τιμωρηθεί με μία ποινή και δε θα γίνει επιμέτρηση των περισσότερων αυτοτελών ποινών που επιφέρουν κάθε μια από τις επιμέρους διατάξεις. Το ζήτημα του ποια από τις διατάξεις αυτές εν τέλει πρέπει να εφαρμοστεί απαντάται με προσφυγή ως επί το πλείστον στην αρχή τη ειδικότητας, κατά την οποία ως προς τους ιατρούς του ΕΣΥ επιτάσσεται η εφαρμογή του παρόντος νόμου. Βέβαια, αυτή η λύση προκρίνεται, εφόσον τίθεται ζήτημα εφαρμογής είτε του ν. 2071/1992 είτε του ΥΚ. Μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 77 του νόμου αυτού, επικάλυψη διατάξεων ενδέχεται να υπάρξει μόνον όσον αφορά στη γενική παραπομπή στον ΚΙΔ και στις περιεχόμενες σε αυτόν υποχρεώσεις και στα υπόλοιπα αποκλειστικώς απαριθμούμενα πειθαρχικά παραπτώματα. Ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να γίνει δεκτή η υπεροχή των επιμέρους διατάξεων του άρθρου 77 συγκριτικά με τους ευρύτερου περιεχομένου κανόνες δεοντολογίας αλλά και της γενικής παραπομπής σε αυτούς από μέρους του Έλληνα νομοθέτη.

ε) η άνιση μεταχείριση των αρρώστων στην παροχή ιατρικών φροντίδων ή η απρεπής συμπεριφορά προς αυτούς.

Το Σύνταγμα διακηρύσσει στο άρ. 4 αρ.1, ακολουθώντας την παράδοση όλων των Ελληνικών Συνταγμάτων, ότι "οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου" (ισονομία). Εκτός από αυτή τη γενική αρχή της ισότητας,

παραπτώματα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς συμπεριφοράς εντός υπηρεσίας και της παραβίασεως των κανόνων ιατρικής δεοντολογίας (α. προάσπιση του κύρους και της αξιοπρέπειας του ιατρού και β. αποφυγή πράξεως αθέμιτου ανταγωνισμού προς τους συναδέλφους ιατρούς) και ότι τα πειθαρχικά αυτά αδικήματα, εν όψει των συνθηκών τελέσεώς τους, δικαιολογούν από μόνα τους την ποινή της οριστικής παύσεως...".

άλλες διατάξεις του Συντάγματος κατοχυρώνουν, ειδικές πλευρές της αρχής της ισότητας όπως την ισότητα των φύλων, την ισότητα συνεισφοράς στα δημόσια βάρη, ισότητα αμοιβής για εργασία ίσης αξίας κ.ά.. Οι ειδικές αυτές διακηρύξεις της αρχής της ισότητας προηγούνται στην εφαρμογή από την γενική αρχή της ισότητας κι με μάλιστα με τρόπο αποκλειστικό. Όπου δηλαδή πρόκειται για την ισότητα των φύλων εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις των άρ. 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2 και όχι η διάταξη του άρ. 4 παρ. 1.⁸⁹

Στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνεται με το νέο και διευρυμένο άρθρο 157 ΣυνθΛΕΕ η ισότητα αμοιβών, ευκαιριών και μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών και επιτρέπεται ρητώς η λήψη μέτρων υπέρ του εκάστοτε λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου. Οι δύο αυτές αρχές διακηρύσσονται και στο άρθρο 23 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁹⁰ Η αρχή της ισότητας και των μη διακρίσεων, αφορά διαφοροποιήσεις συμπεριφοράς που προέρχονται από ανθρώπινη δραστηριότητα και ιδίως από μέτρα που λαμβάνονται από δημόσιες αρχές. Διακρίσεις κατά νομική ακριβολογία, υπάρχουν όταν διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο καθώς και όταν παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο.⁹¹

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), ισότητα στην υγεία σημαίνει ίση πρόσβαση στη διαθέσιμη φροντίδα υγείας για ίδιες ανάγκες υγείας, και ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες για όλους. Αναγνωρίζονται δύο τύποι ισότητας, η κάθετη και η οριζόντια. Η κάθετη ισότητα επιτάσσει αφενός την άνιση θεραπεία για διαφορετικές και άνισες καταστάσεις υγείας και αφετέρου τις άνισες πληρωμές για διαφορετικά και άνισα εισοδήματα. Οριζόντια ισότητα σημαίνει το δικαίωμα για ίδια θεραπεία μεταξύ ίδιων παθήσεων. Ο ορισμός της οριζόντιας ισότητας αφορά κυρίως την πλευρά της πρόσβασης και χρήσης, ενώ ο ορισμός τη κάθετης ισότητας

⁸⁹ Π.Δ. Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 2010, σελ. 1214 -1215.

⁹⁰ ό.π. σελ. 1258.

⁹¹ Π.Ι. Κανελλόπουλος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2003, σελ. 294.

εστιάζει στην πλευρά της χρηματοδότησης των υπηρεσιών υγείας. Οι δύο ορισμοί μπορούν να συγχωνευτούν στην έννοια της αναλογικής ισότητας (όμοια μεταχείριση των όμοιων και ανόμοια των ανόμοιων περιπτώσεων), η οποία αποτελεί εκδήλωση της κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Σ.⁹² Το δικαίωμα, άλλωστε, στην υγεία και η απορρέουσα αξίωση της ισότητας στην πρόσβαση τω υπηρεσιών υγείας πραγματώνονται από το κράτος, τόσο συνταγματικά (άρ. 21 παρ. 3 Σ.) όσο και σε επίπεδο νόμου με τον ιδρυτικό νόμο του ΕΣΥ, με την ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δημόσιου συστήματος υγείας σε συνδυασμό με δημόσιους ασφαλιστικούς φορείς.

Στην υπό (ε) περίπτωση ο νομοθέτης εξειδικεύει την αρχή αυτή στοιχειοθετώντας ως πειθαρχικό παράπτωμα την παραβίασή της από τους ιατρούς του ΕΣΥ. Συγκεκριμένα, οι λειτουργοί αυτοί οφείλουν και βάσει της ιατρικής Δεοντολογίας να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους πολίτες που τις έχουν ανάγκη με ελεύθερη συνείδηση και ανεξάρτητα από τη φυλετική τους καταβολή, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, τις συνθήκες διαβίωσής τους ή κάθε άλλη διάκριση. Η σχετική νομοθετική πρόβλεψη κρίθηκε προφανώς αναγκαία για την προστασία ιδίως των ασθενών που ανήκουν σε ομάδες του πληθυσμού (π.χ. αλλοδαποί, άποροι), που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως "ευπαθείς" ή "ευάλωτες", δεδομένου ότι κινδυνεύουν να μην απολαμβάνουν την ίδια ποιότητα ιατρικών υπηρεσιών σε σχέση με άλλους ασθενείς. Το ίδιο βέβαια αλλά και με έτι μεγαλύτερη ένταση και νομική επιτακτικότητα ισχύει όσον αφορά στα επείγοντα κλινικά περιστατικά που χρήζουν άμεσης ιατρικής παρέμβασης. Η ενδεχόμενη επιδείνωση και ο άμεσος κίνδυνος μη ανατρέψιμων καταστάσεων επιβάλλουν την άμεση ιατρική παρέμβαση ανεξαρτήτως ειδικότητας και διαθέσιμων υλικοτεχνικών μέσων. Εκτός αυτού, ιδιαίτερης φροντίδας χρήζουν άλλες κοινωνικές ομάδες οι οποίες πέρα από την συνήθως σοβαρή νόσο που καλούνται να αντιμετωπίσουν και την καθημερινή απειλή της υγείας τους, ενδέχεται να έλθουν αντιμέτωπες και με το κοινωνικό στίγμα. Οι ενέργειες των ιατρών σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να άγουν στον κοινωνικό αποκλεισμό τους ή στην αρνητική διακριτική τους μεταχείριση.

⁹²Εμ. Ι. Λασκαρίδης, Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 37.

Περαιτέρω, και σύμφωνα με τη δεύτερη υποπερίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος του εδαφίου, η συμπεριφορά του ιατρού απέναντι στους ασθενείς πρέπει να είναι η αρμόζουσα και να ανταποκρίνεται στις επιταγές του σεβασμού της ανθρωπίνης ζωής, αξιοπρέπειας και τιμής. Ο ιατρός οφείλει να διατηρεί σε υψηλό επίπεδο την επαγγελματική του συμπεριφορά, να αντιμετωπίζει τον ασθενή σαν υποκείμενο δικαίου και να είναι ευπρεπής κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του. Άλλωστε, η επιταγή του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου σε αντιδιαστολή με την εξουσιαστική μεταχείριση του είναι απαραβίαστη. Κατά το άρθρο 110 παρ.1 Σ. η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου δεν υπόκειται σε κανέναν περιορισμό, σε καμία εξαίρεση στο πλαίσιο ειδικών εξουσιαστικών σχέσεων, σε καμία επιφύλαξη υπέρ του νόμου και ούτε σε συνταγματική αναθεώρηση ή αναστολή της ισχύος της.⁹³ Χαρακτηριστική είναι η διατύπωση που χρησιμοποίησε το ΣτΕ στην απόφαση 40/1998 κατά την οποία "στην αξία του ανθρώπου περιλαμβάνεται πρωτίστως η ανθρωπίνη προσωπικότητα ως εσωτερικό συναίσθημα τιμής και ως κοινωνικής αναγνώρισης υπόληψης και είναι απαραβίαστη".

Στη συναφή νομολογία⁹⁴, γίνεται φανερό πως για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος της απρεπούς συμπεριφοράς προς τους πολίτες, το

⁹³ Π.Δ. Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 2010, σελ. 1348..

⁹⁴ ΔΕΦΑΘ 1120/2005: "Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Σε βάρος του προσφεύγοντος που υπηρετούσε για μεγάλο-μέχρι και το ένδικο - χρονικό διάστημα στο Κ.Υ Τζερμιάδων Λασιθίου, ως ο μόνος ειδικευμένος γιατρός παθολόγος, υπεβλήθησαν το Δ.Σ του νοσοκομείου Αγίου Νικολάου αναφορές εργαζομένων στο Κ.Υ., μεταξύ των οποίων οι αναφορές από: 25.2.2000 των γιατρών Η Μ και Ν Σ, 14.10.2000 της γιατρού Τ Μ, 15.10.99 και 8.6.2000 της νοσηλεύτριας Τ Ε, 5.1.1999 του συνταξιούχου γιατρού Γ Ε και η αναφορά του ασθενούς Φ Ε. Σύμφωνα δε με τις ανωτέρω αναφορές ο προσφεύγων στις 12.10.1999 και 14.10.1999 παρουσία άλλων προσώπων συμπεριφέρθηκε επιτακτικά και με εκφράσεις όπως :» Τσούλα» « Θα την πιάσω απ' τα μαλλιά να την πετάξω έξω» στην γιατρό Τ Μ, στις 1.6.2000 απευθυνόμενος στη νοσηλεύτρια Τ Ε, ενώπιον ασθενών, της φώναζε «την διευθύντρια θέλεις να κάνεις, δουλειά να κάνετε δουλειά...τεμπέλα», στις 2.6.2000 ενώ η ανωτέρω νοσηλεύτρια έκανε καταγραφή φαρμακευτικού υλικού στο γραφείο της, αυτός άρχισε να φωνάζει « αυτή τη δουλειά κάνουμε, να καθόμαστε τα κοπρόσκυλα» και το μεσημέρι της ίδιας μέρας σε απάντηση του διοικητικού υπαλλήλου Φ Μ, ο οποίος τον ενημέρωσε ότι θα έλθει και άλλη νοσηλεύτρια στο Κ.Υ., ο προσφεύγων, παρουσία του προσωπικού είπε «και αυτή που έχουμε δεν κάνει τίποτα άλλο, παρά κάθεται και το παίζει» κάνοντας τη χυδαία χειρονομία, στη δε 5.6.2000 παρουσία 50 ασθενών και επισκεπτών ο προσφεύγων φώναζε «νοσοκόμα, που είναι αυτή η νοσοκόμα η τεμπέλα που δεν δουλεύει και έρχεται εδώ για να το ξύνει, όλοι εδώ δεν δουλεύουν όλοι είναι κωλόπαιδα», στις δε 16.2.2000, παρενέβη παρουσία ασθενών με μη προσήκοντα συμπεριφορά στο έργο της ιατρού Η Μ αναφορικά με την ασθενή Π Μ την οποία εξήταζε η ανωτέρω γιατρός συστήνοντας την διακομιδή της στο εφημερεύον νοσοκομείο λόγω γαστρορραγίας, ο δε προσφεύγων μετά από δική του εξέταση έκρινε ότι δεν χρειαζόταν διακομιδή και την έστειλε στην οικία της με φαρμακευτική αγωγή, όσον

Δικαστήριο εξετάζει την εν γένει συμπεριφορά του διωκόμενου ιατρού καθιστώντας έτσι συγγνωστές μεμονωμένες περιπτώσεις μη αρμόζουσας συμπεριφοράς, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες τελέσθηκε το συναφές παράπτωμα. Έτσι, διαπιστώνεται ότι για το σχηματισμό της δικαστικής κρίσης λαμβάνεται υπόψη και ο φόρτος εργασίας του ιατρού και της ένεκα αυτού ψυχολογικής πίεσης προς εκτέλεση των καθηκόντων του σε μεγάλο αριθμό πολιτών, συνθήκες που εν μέρει δικαιολογούν την έξαρση του θυμικού. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο δεν απαιτεί αναγκαίως η απρεπής συμπεριφορά να απευθύνεται αμέσως στους πολίτες, αλλά αρκείται στην απόδειξη ότι κατά τη διάρκεια εκδήλωσης της ήταν παρόντες και εκείνοι. Η επιλογή αυτή εκ πρώτης όψεως μπορεί να μη συμβιβάζεται με τη γραμματική διατύπωση του εν λόγω πειθαρχικού παραπτώματος. Ωστόσο, αν αναλογιστεί κανείς το προστατευόμενο

αφορά δε τους ασθενείς στις προαναφερθείσες αναφορές αναφέρεται ότι ο προσφεύγων επανειλημμένως αρνείτο να συνταγογραφήσει φάρμακα βάσει συνταγών ειδικευμένων γιατρών των οποίων η ειδικότητα δεν υπήρχε στο Κ.Υ. αποτέλεσμα την ταλαιπωρία των ασθενών λόγω αποστάσεως από το πλησιέστερο νοσοκομείο. Ενόψει των ανωτέρω το Δ.Σ. του νοσοκομείου Αγ. Νικολάου με την 282/201/23.6.2000 απόφαση του, κάλεσε τον προσφεύγοντα σε απολογία για το πειθαρχικό παράπτωμα της απρεπούς συμπεριφοράς τόσο προς τους συνεργάτες του γιατρούς και νοσηλευτές του Κ.Υ. όσο και προς τους πολίτες..... Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα και λαμβανομένων υπόψη των ως άνω αναφερομένων στις προαναφερθείσες αναφορές πολιτών και συνεργατών του προσφεύγοντος και στο απολογητικό υπόμνημα αυτού (προσφεύγοντος) ενώπιον του Δ.Σ. του νοσοκομείου, με το οποίο δεν αρνείται τα περιστατικά σχετικά, με την γιατρό Τ Μ και τη νοσηλεύτρια Τ ενώ ως προς τη γιατρό Η δέχεται ότι επενέβη και δη εκνευρισμένος στην εξέταση υπό της ανωτέρω γιατρού της ασθενούς Π Μ, ότι στο απολογητικό υπόμνημα του ενώπιον του Κ.Π.Σ. αναφέρεται στις κακές σχέσεις του με τα ανωτέρω πρόσωπα που υπέβαλαν τις αναφορές λόγω ατελούς εκπληρώσεως εκ μέρους τους των καθηκόντων τους, ότι ο προταθείς από τον προσφεύγοντα μάρτυρας Α κατέθεσε ενώπιον της ανακρίτριας ότι ο προσφεύγων σε όσους του συμπεριφέροντο καθώς, συμπεριφέροντο καλώς, συμπεριφερότο και ο ίδιος καλώς, με εξαίρεση την νοσηλεύτρια Τρουλάκη, για την οποία πιστεύει ότι αδικήθηκε και ότι στο προαναφερθέν από 14.10.2002 πόρισμα της ανακρίτριας αναφέρεται ότι ο προσφεύγων ήταν για μεγάλο χρονικό διάστημα ο μοναδικός ειδικευμένος παθολόγος στο Κ.Υ. Τζεργιάδου και επομένως είχε μεγάλο φόρτο εργασίας και ευθύνες, κάτω δε από την πίεση της δουλειάς του και λόγω του φορτισμένου κλίματος που δημιουργήθηκε με ορισμένους συναδέλφους του γιατρούς αλλά και νοσηλευτές και υπαλλήλους, η συμπεριφορά του απέναντι τους, όπως οι ίδιοι καταθέτουν, δεν ήταν η δέουσα, το Δικαστήριο κρίνει μεν ότι ο προσφεύγων υπέπεσε στα πειθαρχικά αδικήματα της ανάρμοστης συμπεριφοράς προς τους πολίτες (άρθρο 107 παρ. 1 πέρ. ΙΒ' ν. 2683/99) και της συμπεριφοράς κατά τρόπο που δεν συνάδει προς την αξιοπρέπεια που εμπνέει το ιατρικό επάγγελμα καθώς επίσης της συμπεριφοράς άνευ προσήνειας και καλοσύνης προς το νοσηλευτικό προσωπικό της μη διατήρησης σχέσεων ευγένειας και γενναιοφροσύνης με τους συναδέλφους του και της επικρίσεως αυτών (άρθρο 1, 6, 19 και 20 Κανονισμού Ιατρικής Δεοντολογίας). Ενόψει όμως των συγκεκριμένων συνθηκών τελέσεως τους, όπως αυτές αναφέρονται στο ως άνω πόρισμα και προπαράτίθενται και του ότι, όπως επίσης αναφέρεται στο πόρισμα, η συμπεριφορά του προσφεύγοντος από της μετέπειτα αποσπάσεως το στο Νοσοκομείο Αγ. Νικολάου, όπου πλέον υπηρετεί επί ενάμισυ έτος, είναι πολύ καλή, για τα παραπάνω πειθαρχικά αδικήματα κρίνεται προσηκούσα η ποινή του προστίμου ίσου με αποδοχές 15 ημερών ρυθμιζόμενης ούτω της προσβαλλόμενης πράξεως. Επειδή, κατ' ακολουθία των ανωτέρω πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη προσφυγή...."

έννομο αγαθό, δηλαδή αφενός το κύρος της υπηρεσίας και αφετέρου την προστασία του απαραβίαστου χαρακτήρα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, γίνεται εμφανής η τελολογική ερμηνεία που αξιοποιεί το δικαστήριο για τον κολασμό του εν λόγω παραπτώματος.

στ) *Η παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού και των διατάξεων που διέπουν την οικεία υπηρεσιακή μονάδα περίθαλψης.*

Η παρούσα γενική διάταξη δεν τυποποιεί αυτοτελώς κάποιο πειθαρχικό παράπτωμα των ιατρών του ΕΣΥ, αλλά κατόπιν γενικής παραπομπής ανάγει σε πειθαρχικώς κολαστέες τις συμπεριφορές εκείνες που αντίκεινται στο σύνολο των διατάξεων του ν. 2071/1992 αλλά και στους επιμέρους κανονισμούς που διέπουν καθ' έκαστον φορέα παροχής υπηρεσιών υγείας. Οι κανονισμοί αυτοί μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή κανονιστικών διοικητικών πράξεων, εγκυκλίων νομικά δεσμευτικών, αλλά και εντολών και οδηγιών προερχόμενων από προϊστάμενες υπηρεσιακές μονάδες που ασκούν ελεγκτικές και εποπτικές αρμοδιότητες και έχουν οργανωτική και λειτουργική ευθύνη ως προς την άρτια επιτέλεση του έργου των μονάδων που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία τους. Από την άλλη πλευρά, και ενώ η πλειονότητα των διατάξεων του νόμου 2071/1992 έχει οργανωτικό χαρακτήρα, διαμορφώνοντας το γενικό πλαίσιο παροχής υπηρεσιών υγείας από τους επιμέρους (γενικούς ή εξειδικευμένους) φορείς του ΕΣΥ και προβλέποντας λεπτομερώς το νομικό πλαίσιο που διέπει την εργασιακή σχέση των ιατρών με το κράτος, εισάγει σε διάφορα σημεία του περαιτέρω υποχρεώσεις των υπηρετούντων ιατρών, παράβαση των οποίων άγει στον πειθαρχικό έλεγχο της δράσης τους.

Ενδεικτικά, το άρθρο 17 εισάγει την υποχρέωση των γενικών ιατρών των κέντρων υγείας να είναι σε 24ωρη ετοιμότητα παροχής των υπηρεσιών τους, την προγραμματισμένη και τακτική επίσκεψη των υγειονομικών σταθμών της οικείας περιφέρειας, καθώς και την κατ' οίκον επίσκεψη ασθενών οι οποίοι αντικειμενικά αδυνατούν να μεταβούν στο κέντρο υγείας. Περαιτέρω, και σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 3, οι διορισμένοι ιατροί του ΕΣΥ στο Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), υποχρεούνται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε αυτό βάσει προγράμματος είτε στο πλαίσιο του κανονικού τους

ωραρίου είτε σε εφημερίες, ενώ κατά την παρ. 7, σε περίπτωση έλλειψης ειδικώς διορισμένου σε αυτό ιατρικού προσωπικού, νοσοκομειακοί ή ειδικευόμενοι γιατροί οφείλουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους εφόσον παραστεί ανάγκη και κληθούν από τα αρμόδια όργανα. Εν συνεχεία, στο άρθρο 63 προβλέπονται τα ασυμβίβαστα με την ιδιότητα των μόνιμων ιατρών του ΕΣΥ, καθώς και οι θεσπιζόμενες εξαιρέσεις όπως αναλύθηκαν ανωτέρω, στο άρθρο 65 τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα τόσο για τον διορισμό τους σε δημόσιους φορείς όσο και για την κατάληψη ανώτερων βαθμολογικά θέσεων, ενώ στο άρθρο 71 παρ. 4 προβλέπει την υποχρεωτική έξοδο από την υπηρεσία με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους. Τέλος, επιπρόσθετες υποχρεώσεις προβλέπει η διάταξη του άρθρου 73 οι οποίες αφορούν στο ωράριο εργασίας των ιατρών, το οποίο πρέπει να τηρείται απαραεγκλίτως, καθώς σε διαφορετική περίπτωση τελείται το παράπτωμα της αδικαιολόγητης απουσίας από τη θέση. Για την ακρίβεια, οι ιατροί πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης οφείλουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους επί πέντε (5) ημέρες επί οκτώωρο, οι ιατροί μερικής απασχόλησης επί πεντάωρο, ενώ ο ιατροί σύμβουλοι υποχρεούνται να μεταβαίνουν στο φορέα παροχής υγείας που ανήκουν οποτεδήποτε και ιδιαίτερα εφόσον υπάρχει άμεση και εξαιρετική ανάγκη.

ζ) η αδικαιολόγητη απουσία ή εγκατάλειψη θέσης. Για το αδίκημα αυτό, μετά από δεύτερη υποτροπή, μπορεί να επιβληθεί η ποινή της οριστικής παύσης.

Το πειθαρχικό αυτό παράπτωμα προβλέπεται αυτολεξεί από τον ΥΚ και συγκεκριμένα στην περίπτωση (ι) του άρθρου 107 όπου και παραπέμπουμε.

2.2 Οι προβλεπόμενες πειθαρχικές ποινές.

Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 77 του ν. 2071/1992, αντικαταστάθηκε όσον αφορά στις επιβαλλόμενες ποινές, με τη διάταξη του άρθρου 39 του Ν. 2519/1997 και ορίστηκε ότι οι πειθαρχικές ποινές είναι ο εξής⁹⁵:

⁹⁵ Α.Δ. Αλεξιάδης, Η Πειθαρχική Εξουσία των Ιατρών του ΕΣΥ, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 1999, σελ 628.

α) Η έγγραφη επίπληξη,

β) το πρόστιμο μέχρι των αποδοχών δέκα μηνών,

γ) η διακοπή του δικαιώματος για υποβολή υποψηφιότητας για κατάληψη θέσης ανώτερου βαθμού από ένα (1) μέχρι πέντε (5) χρόνια. Για τη διακοπή υπολογίζεται μόνο ο χρόνος κατά τον οποίο ο τιμωρούμενος έχει τα προς προαγωγή τυπικά προσόντα,

δ) η προσωρινή παύση μέχρι δύο (2) χρόνια,

ε) η οριστική παύση και

στ) η αφαίρεση της άδειας άσκησης επαγγέλματος προσωρινά μέχρι δύο (2) χρόνια ή οριστικά.

Η διακοπή του δικαιώματος για υποβολή υποψηφιότητας για κατάληψη θέσεως ανώτερου βαθμού μπορεί να επιβληθεί για τα προβλεπόμενα στην παρ. 1 περ. (β), (γ), (δ) και (ε) του άρθρου αυτού αδικήματα, καθώς και για τα ακόλουθα: τη χρησιμοποίηση της θέσης για εξυπηρέτηση ατομικών συμφερόντων ή τρίτων, την ατελή και μη έγκαιρη εκπλήρωση των καθηκόντων τους, την αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων, την άρνηση ή την παρελκυστική καθυστέρηση παροχής υπηρεσίας, τη μη πρόποσα συμπεριφορά προς τους πολίτες, τους προϊσταμένους και τους λοιπούς υπαλλήλους, τη μη έγκαιρη κατάρτιση εκθέσεων, ως και τη σύνταξη έκθεσης ουσιαστικών προσόντων από προϊστάμενο κριτή, χωρίς την επιβαλλόμενη αμεροληψία και αντικειμενικότητα, την παράβαση της εκ των κανόνων ιατρικής δεοντολογίας επιβαλλόμενης εχεμύθειας, τη χρησιμοποίηση πληροφοριών τις οποίες έχουν από την υπηρεσία τους, για να αποκτήσουν όφελος οι ίδιοι ή τρίτοι, τη φθορά λόγω κακής χρησιμοποίησης, την εγκατάλειψη ή παράνομη χρησιμοποίηση πράγματος που ανήκει στο Δημόσιο ή ΝΠΔΔ.

Η ποινή αφαίρεσης της άδειας άσκησης επαγγέλματος μπορεί να επιβληθεί μόνο για τα αδικήματα της παρ. 1 περ (α) και (β) του άρθρου αυτού.

Στα αδικήματα της παρ. 1 περ. (α) και (β) του άρθρου αυτού, ο ιατρός τιμωρείται υποχρεωτικώς με ποινή οριστικής παύσης και σωρευτικά με ποινή προστίμου, από 5.000 έως 30.000 ευρώ για την περίπτωση (α) και το ποσό του ανταλλάγματος προσαυξημένο επί 50 φορές για την περίπτωση (β).⁹⁶

Η ποινή της οριστικής παύσης μπορεί να επιβληθεί για τα αδικήματα της παρ. 1 περ. (β), (γ) και (δ) του νόμου αυτού, για τα αδικήματα της χρησιμοποίησης θέσης για εξυπηρέτηση ατομικών συμφερόντων ή τρίτων και της ατελούς ή μη έγκαιρης εκπλήρωσης των καθηκόντων τους.

Τα πειθαρχικά όργανα είναι αρμόδια να επιβάλλουν τις εξής ποινές:

α) Το διοικητικό συμβούλιο του νοσοκομείου ΝΠΔΔ έγγραφη επίπληξη και πρόστιμο μέχρι των αποδοχών δεκαπέντε (15) ημερών.

β) Το περιφερειακό πειθαρχικό συμβούλιο τις ποινές (α), (β) και (γ) του άρθρου αυτού.

γ) Το κεντρικό πειθαρχικό συμβούλιο κάθε άλλη ποινή. Για το ιατρικό προσωπικό των κέντρων υγείας αρμόδια είναι τα πειθαρχικά όργανα του Υπαλληλικού Κώδικα.

⁹⁶ Πανταζής, Ν. (2017). Ειδικό Πειθαρχικό Δίκαιο, σελ. 111, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

2.2 Η ΣΧΕΣΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Καθώς ορισμένα από τα προαναφερθέντα πειθαρχικά αδικήματα των επαγγελματιών του ΕΣΥ αποτελούν και ποινικά αδικήματα, όταν δηλαδή η ίδια πράξη ή παράλειψη μπορεί να συνιστά την αντικειμενική υπόσταση και πειθαρχικού παραπτώματος και ορισμένου εγκλήματος, αλλά και λόγω της συχνότητας με την οποία εμφανίζονται τέτοιου είδους υποθέσεις στα εκθέματα των ποινικών αλλά και των διοικητικών Δικαστηρίων, κρίνεται σκόπιμη η περαιτέρω διερεύνηση της σχέσης και της εξάρτησης των δυο διακριτών αυτών διαδικασιών. Η θεωρητική αλλά και πρακτική σημασία της συσχέτισης αυτής εμφανίζονται ιδιαίτερα στα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης καθήκοντος (κατά τον Ποινικό Κώδικα), της δωροληψίας- παθητικής δωροδοκίας, της αναξιοπρεπούς ή απρεπούς συμπεριφοράς εντός της υπηρεσίας εφόσον η πράξη ή παράλειψη που λαμβάνει χώρα συνιστά κα ποινικό αδίκημα, όπως η εξύβριση, αλλά και της αμελούς ιατρικής συμπεριφοράς, η οποία τελεί σε αιτιώδη σχέση με την επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του ασθενούς ή ακόμα και με τον θάνατό του. Ειδικότερα, ρυθμιστική διάταξη του ζητήματος αυτού εισάγει το άρθρ. 114 του ΥΚ⁹⁷, η οποία εφαρμόζεται ευθέως για το επικουρικό προσωπικό

⁹⁷ "Άρθρο 114 Σχέση της πειθαρχικής διαδικασίας με την ποινική δίκη 1. Η πειθαρχική διαδικασία είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική ή άλλη δίκη. 2. Η ποινική δίκη δεν αναστέλλει την πειθαρχική διαδικασία. Το πειθαρχικό όργανο όμως μπορεί με απόφασή του, η οποία είναι ελευθέρως ανακλητή, να διατάζει, για εξαιρετικούς λόγους, την αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας, η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει το ένα (1) έτος. Αναστολή δεν επιτρέπεται σε περίπτωση που το πειθαρχικό παράπτωμα προκάλεσε δημόσιο σκάνδαλο ή θίγει σοβαρά το κύρος της υπηρεσίας. 3. Το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από την κρίση που περιέχεται σε αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή σε αμετάκλητο απαλλακτικό βούλευμα, μόνο ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση πειθαρχικού παραπτώματος. 4. Αν μετά την έκδοση πειθαρχικής απόφασης με την οποία απαλλάσσεται ο υπάλληλος ή επιβάλλεται ποινή κατώτερη από την οριστική παύση, εκδοθεί αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου με την οποία διαπιστώνονται πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση παραπτώματος της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του άρθρου 109 του παρόντος, η πειθαρχική διαδικασία επαναλαμβάνεται με τη διαδικασία του άρθρου 143. Επίσης επαναλαμβάνεται η πειθαρχική διαδικασία, αν μετά την έκδοση καταδικαστικής πειθαρχικής απόφασης, με την οποία επιβάλλεται οποιαδήποτε ποινή, εκδοθεί αμετάκλητη αθωωτική ποινική απόφαση ή αμετάκλητο απαλλακτικό βούλευμα για την πράξη ή την παράλειψη, για την οποία τιμωρήθηκε πειθαρχικά ο υπάλληλος. 5. Η επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας επιτρέπεται και όταν έχει εκδοθεί καταδικαστική πειθαρχική απόφαση, χωρίς να έχει λάβει υπόψη καταδικαστική ποινική απόφαση που προηγήθηκε. «6. Ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών έχει υποχρέωση να ανακοινώνει αμέσως στην προϊσταμένη αρχή του υπαλλήλου κάθε ποινική δίωξη που ασκείται κατ' αυτού. Ο Γραμματέας του Δικαστηρίου ή του δικαστικού

του ΕΣΥ και αναλογικώς, κατόπιν παραπομπής, ως προς το ιατρικό προσωπικό του ΕΣΥ και σύμφωνα με τον ν. 2170/1992, ο οποίος προβλέπει την αναλογική εφαρμογή των διαδικαστικών διατάξεων του ΥΚ και στους ιατρούς του ΕΣΥ, ελλείπουσας ειδικής διάταξης.

Γενική αρχή του πειθαρχικού δικαίου, στην προκειμένη περίπτωση, αποτελεί η αυτοτέλεια και η ανεξαρτησία της πειθαρχικής διαδικασίας⁹⁸, η οποία άρχεται με την έγερση της πειθαρχικής δίωξης, από την ποινική δίκη αλλά και από κάθε άλλη δίκη, όπως η δίκη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την αστική ευθύνη του διωκόμενου. Μάλιστα, η πειθαρχική διαδικασία μπορεί να μετεξελιχθεί σε πειθαρχική δίκη διοικητικού χαρακτήρα, εφόσον προσβληθεί δικαστικά με το κατάλληλο ένδικο βοήθημα (υπαλληλική προσφυγή) η πειθαρχική απόφαση ενώπιον του ΣτΕ ή του Διοικητικού Εφετείου.

συμβουλίου υποχρεούται να ανακοινώνει αμέσως στην ίδια αρχή τα παραπεμπτικά ή απαλλακτικά βουλεύματα σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας καθώς και τις εκδιδόμενες σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, καταδικαστικές ή αθωωτικές αποφάσεις κατά του υπαλλήλου. Σε περίπτωση εγκλεισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα, ο διευθυντής φυλακών γνωστοποιεί τούτο, χωρίς καθυστέρηση, στην προϊστάμενη αρχή του υπαλλήλου. Με την επιφύλαξη των καταδικαστικών αποφάσεων όπου η άσκηση της πειθαρχικής δίωξης είναι υποχρεωτική, τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα οφείλουν εντός είκοσι (20) ημερών μετά την ως άνω ενημέρωση τους να αποφαινούνται αιτιολογημένα για την άσκηση ή μη πειθαρχικής δίωξης σε βάρος του υπαλλήλου."

⁹⁸ **ΣτΕ 4333/2014:** " 9. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 1 του ανωτέρω ΥΚ, η πειθαρχική διαδικασία είναι, καταρχήν (υπό την επιφύλαξη των λοιπών παραγράφων του ίδιου άρθρου και άλλων διατάξεων), αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική δίκη. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 109 παρ. 2 περ. δ' του ΥΚ η χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπής ή ανάξια για υπάλληλο διαγωγή εκτός υπηρεσίας, μπορεί να επισύρει ακόμη και την πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης. Και τούτο, προκειμένου να διαφυλαχθούν τόσο η καλή λειτουργία, όσο και το κύρος της δημόσιας υπηρεσίας, από υπαλλήλους που, όπως προκύπτει από συγκεκριμένες πράξεις που τέλεσαν εκτός υπηρεσίας, δεν διαθέτουν το απαιτούμενο για υπάλληλο ήθος ή άλλα απαιτούμενα προσόντα. Συνεπώς, στην περίπτωση που τέτοια συμπεριφορά υπαλλήλου μπορεί να χαρακτηριστεί ταυτόχρονα και ποινικό αδίκημα, και μάλιστα, όταν εκτός από το κατ' έγκληση διωκόμενο αδίκημα υπάρχει και αυτεπαγγέλτως διωκόμενο, όπως εν προκειμένω (βλ. προηγούμενη σκέψη) προς προστασία της κοινωνίας εν γένει από πράξεις που ενέχουν ηθική απαξία, η άσκηση και η παύση της ποινικής δίωξης δεν εμποδίζουν, καταρχήν, την έναρξη, εξέλιξη και ολοκλήρωση της πειθαρχικής διαδικασίας. Η διακριτή, δε, δικαιοδοσία των ποινικών δικαστηρίων, για τη διάγνωση συμπεριφοράς, ως ποινικού αδικήματος, και των οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας, στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση πειθαρχικής εξουσίας, ως διοικητικής φύσης αρμοδιότητας, για τη διάγνωση της ίδιας συμπεριφοράς ως πειθαρχικού παραπτώματος, όταν αυτή, πάντως, κρίνεται πλήρως αποδεδειγμένη, υπό το δικαστικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, αλλά, αντιθέτως, ευρίσκει έρεισμα στις διατάξεις των άρθρων 26 παρ. 2 και 3, 93 παρ. 1, 94 παρ. 1, 95 παρ. 1 και 3 και 96 παρ. 1 αυτού. Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, νομίμως, από την άποψη αυτή, τα πειθαρχικά όργανα επιλήφθηκαν της υπόθεσης και ολοκλήρωσαν την πειθαρχική διαδικασία, με την επιβολή πειθαρχικής ποινής, παρά την προαναφερθείσα παύση της ποινικής δίωξης σε βάρος του προσφεύγοντος (βλ. ΣτΕ 1792/2012, σκ. 5, 110/2012, 505/2010, σκ. 22, 1454/1993, σκ. 8 κ.α.)."

Ζήτημα, ωστόσο, γεννάται και κατ' επέκταση επιβάλλεται η παρέκκλιση από τον κανόνα της αυτοτέλειας, όσον αφορά αφενός στην αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας χάριν της ποινικής και αφετέρου στην δέσμευση του πειθαρχικού οργάνου από ενδεχόμενη προϋπάρχουσα ποινική απόφαση επί του ιδίου διφυούς παραπτώματος.

Αρχικώς, οι δυο διαδικασίες μπορούν να εκτυλίσσονται παραλλήλως, καθώς το πειθαρχικώς αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο δεν υποχρεούται να αναμένει την απόφαση της ποινικής διαδικασίας. Ο πειθαρχικώς προϊστάμενος μπορεί να ενεργήσει όλες τις πράξεις της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας, ή να επιβάλλει την πειθαρχική ποινή, χωρίς να αναμένει την εξέλιξη της ποινικής δίωξης. Το ίδιο ισχύει και για το πειθαρχικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει προσφύγει ο υπάλληλος⁹⁹. Παρά ταύτα, το πειθαρχικό όργανο, είτε μονοπρόσωπο είτε εν συμβουλίω, καθώς και το αρμόδιο Διοικητικό Δικαστήριο, έχει τη διακριτική ευχέρεια να αναστείλει την πειθαρχική δίκη¹⁰⁰ είτε αυτοδικαίως είτε κατόπιν αιτήσεως του πειθαρχικώς διωκόμενου και ταυτοχρόνως κατηγορουμένου. Η θετική κρίση περί αναστολής

⁹⁹ **ΣτΕ 2166/2011:** "7. Επειδή, η άσκηση ποινικής δίωξης για πραγματικά περιστατικά υπαγόμενα στην έννοια πειθαρχικού παραπτώματος, δεν αποτελεί προϋπόθεση για την επιβολή πειθαρχικής ποινής (ΣτΕ 3902/1989). Εξ άλλου δεν απαιτείται να προηγηθεί καταδίκη με απόφαση ποινικού δικαστηρίου του πειθαρχικώς διωκόμενου προκειμένου να επιβληθεί πειθαρχική ποινή. Άλλωστε η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη (άρθρο 114 παρ. 1 και 2 του Υπαλληλικού Κώδικα), κυρίως όμως από την ποινική δίκη. Ο πειθαρχικός δικαστής, εφόσον το ποινικό δικαστήριο δεν έχει δεχθεί ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών, μπορεί, εκτιμώντας ελεύθερα τα αποδεικτικά στοιχεία, να καταλογίσει στον πειθαρχικώς διωκόμενο πειθαρχικό παράπτωμα (ΣτΕ 3825/1995 κ.α.). Συνεπώς είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος της προσφυγής με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι παράνομη, διότι το πραγματικό γεγονός επί του οποίου στηρίχθηκε, όχι απλώς δεν έχει αποδειχθεί, αλλά μέχρι σήμερα δεν υπάρχει καμία ποινική καταδίκη εις βάρος του προσφεύγοντος".

¹⁰⁰ **ΣτΕ 1264/2014:** "13. Επειδή από τις παρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 114 συνάγεται ότι η πειθαρχική διαδικασία είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική ή άλλη δίκη, η δε ποινική δίκη δεν αναστέλλει την πειθαρχική διαδικασία, ενώ το πειθαρχικό όργανο δεν έχει υποχρέωση, αλλά απλή ευχέρεια να αναστείλει προσωρινά και γα εξαιρετικούς λόγους την πειθαρχική διαδικασία. Συνεπώς, το Πειθαρχικό Συμβούλιο, στην προκειμένη υπόθεση, δεν είχε υποχρέωση να αναστείλει την πειθαρχική διαδικασία μέχρι περατώσεως της ποινικής διαδικασίας που εκκρεμούσε σε βάρος του προσφεύγοντος, αλλά μπορούσε να προχωρήσει στην εκδίκαση της πειθαρχικής υποθέσεως και στην έκδοση σχετικής οριστικής αποφάσεως, όπως και έπραξε, είναι δε απορριπτέα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα, πέραν του αλυσιτελούς της προβολής τους ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δικάζοντος επί προσφυγής. **Εξ άλλου, είναι δυνατή η επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας σε περίπτωση εκδόσεως αμετάκλητης αθωωτικής αποφάσεως ή αμετάκλητου αθωωτικού απαλλακτικού βουλεύματος...."**

διαμορφώνεται από τη συνδρομή "εξαιρετικών λόγων". Τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι το συμφέρον της υπηρεσίας, η προστασία της προσωπικότητας του διωκόμενου, καθώς και η δυσχέρεια της συλλογής στοιχείων ή της διεξαγωγής ανάκρισης, ιδίως όταν παραλλήλως έχει γίνει έναρξη της ποινικής ανάκρισης.¹⁰¹ Τέλος, η απόφαση περί αναστολής είναι ελευθέρως ανακλητή, η διάρκειά της δεν μπορεί να υπερβαίνει το έτος, λόγω ταχύτητας της διαδικασίας και της αποφυγής δημιουργίας εκκρεμοτήτων επί μακρόν, ενώ σε κάθε περίπτωση αποκλείεται η χορήγησή της όταν το παράπτωμα προκάλεσε δημόσιο σκάνδαλο ή θίγει σοβαρά το κύρος της υπηρεσίας. Τέτοιες περιπτώσεις συνιστούν παραπτώματα που συνδέονται με χρηματισμό, με συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση καθώς και εγκλήματα που αφορούν στη γενετήσια ζωή.

Στην περίπτωση προϋπάρχουσας αμετάκλητης ποινικής απόφασης ή απαλλακτικού βουλεύματος, ο πειθαρχικός δικαστής δεσμεύεται από την κρίση αυτή, σχετικά μόνο με την ύπαρξη ή την ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών που υπάγονται στην αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος.¹⁰² Σύμφωνα με τη νομολογία μάλιστα τα πραγματικά περιστατικά που άγονται ενώπιον και των δυο δικαιοδοτικών οργάνων είναι αναγκαίο να ταυτίζονται αλλά και σε περίπτωση απαλλακτικής ποινικής απόφασης θα πρέπει να βεβαιώνεται ρητά σε αυτή η ανυπαρξία των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών.¹⁰³ Το διοικητικό, δηλαδή, Δικαστήριο δεν δεσμεύεται

¹⁰¹ Πανταζής, Ν. (2015). Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 196 , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

¹⁰² **ΣτΕ 76/2015 :** "Η κατά τα ανωτέρω δέσμευση του πειθαρχικού δικαστή από την αθωωτική απόφαση συντρέχει υπό την προεκτεθείσα υπόθεση, ότι τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία διώχθηκε ποινικά αλλά αθωώθηκε ταυτίζονται πλήρως με αυτά για τα οποία του ασκήθηκε πειθαρχική δίωξη..."

ΣτΕ 1613/2012: "Επειδή, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω εκτεθέντα, τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν αμετακλήτως δεκτά από το ποινικό δικαστήριο ταυτίζονται με αυτά, στα οποία στηρίχθηκε η πειθαρχική δίωξη του προσφεύγοντος, σε ό, τι αφορά τα αδικήματα της πλαστογραφίας και της υπεξαίρεσεως ποσού 6.065.740 δρχ, και, επομένως, το Δικαστήριο δεσμεύεται να δεχθεί την ύπαρξη των γεγονότων αυτών, χωρίς να δικαιούται να προβεί σε αυτοτελή διαπίστωσή τους..."

¹⁰³ **ΣτΕ 2019/2003:** "Εξάλλου με την .../2011 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου, ο προσφεύγων κηρύχθηκε ένοχος πλαστογραφίας, επειδή κατήρτισε πλαστή υπηρεσιακή ταυτότητα για τον ιδιώτη

από την κρίση περί της υποκειμενικής υπόστασης, της ύπαρξης δόλου ή μη¹⁰⁴, ούτε από το διατακτικό της απόφασης ή από την τυχόν απαλλαγή λόγω αμφιβολιών. Έτσι, εάν η αθώωση του πειθαρχικώς διωκόμενου έλαβε χώρα δίχως την ύπαρξη αμφιβολιών λόγω ανυπαρξίας των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αποδιδόμενη πράξη ή παράλειψη, ο πειθαρχικός δικαστής δεσμεύεται και οφείλει να τερματίσει την πειθαρχική δίωξη ή να εκδώσει απαλλακτική απόφαση. Εάν, όμως, το ποινικό δικαστήριο προέβη σε απαλλαγή λόγω αμφιβολιών, χωρίς να υπάρχει βεβαιότητα ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών, ο πειθαρχικός δικαστής είναι σε θέση να εκτιμήσει ελεύθερα τα στοιχεία του φακέλου και ενδεχομένως να επιβάλλει την προσήκουσα πειθαρχική ποινή. Τέλος, σε περίπτωση καταδικαστικής απόφασης ο πειθαρχικός δικαστής δεσμεύεται ως προς την ύπαρξη των πραγματικών περιστατικών και είναι ελεύθερος μόνο ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό του πειθαρχικού παραπτώματος, στην επιλογή της κατάλληλης ποινής και στην επιμέτρησή της.¹⁰⁵

Περαιτέρω, και εφόσον εκδοθεί πειθαρχική απόφαση με την οποία ο υπάλληλος είτε απαλλάσσεται είτε του επιβάλλεται ποινή κατώτερη της οριστικής παύσης, και επακολουθήσει ποινική απόφαση με την οποία

συνεργό του με σκοπό την παραπλάνηση άλλων και αθώος για απόπειρα απάτης, λόγω αμφιβολιών, αφού δεν αποδείχθηκε κατά την ακροαματική διαδικασία, από τις καταθέσεις των μαρτύρων, αν πράγματι τους είχε ζητήσει χρήματα. Με τα δεδομένα αυτά, το δικαστήριο θεωρεί ότι τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά έχουν αποδειχθεί, συνιστούν δε κατ' ορθό νομικό χαρακτηρισμό το πειθαρχικό αδίκημα της χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπούς διαγωγής εκτός υπηρεσίας, για το οποίο κρίνεται προσήκουσα η επιβληθείσα ποινή της οριστικής παύσης. Εξάλλου με την ως άνω ποινική απόφαση δε βεβαιώνεται ρητώς η ανυπαρξία των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, ώστε να δεσμεύεται εξ αυτού η κρίση του Πειθαρχικού Συμβουλίου."

¹⁰⁴ **ΣτΕ 1390/2014:** "... Από το σκεπτικό της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η αθώωση του προσφεύγοντος εχώρησε για το λόγο ότι, κατά την κρίση του ανωτέρω δικαστηρίου, δεν αποδείχθηκε η συνδρομή των στοιχείων της υποκειμενικής υποστάσεως του ποινικού αδικήματος, δηλαδή ότι ο προσφεύγων είχε ενεργήσει με σκοπό να προσπορίσει παράνομο περιουσιακό όφελος... Ανεξαρτήτως του ότι δεν προσκομίζεται κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη, η αθώωση πάντως του προσφεύγοντος εχώρησε λόγω έλλειψης δόλου και όχι λόγω μη συνδρομής πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση τόσο του ποινικού όσο και του πειθαρχικού αδικήματος, οπότε και μόνο θα ετίθετο το ζήτημα δεσμεύσεως του πειθαρχικού δικαστή από την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, εφόσον είχε καταστεί αμετάκλητη..."

¹⁰⁵ Επ. Σπηλιωτόπουλος - Χ. Χρυσανθάκης, Βασικοί Θεσμοί Δημοσιούπαλληλικού Δικαίου, σελ. 154, Αθήνα- Κομοτηνή 2007.

διαπιστώνεται η ύπαρξη των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση παραπτώματος της περίπτωσης α' της παρ. 5 του άρθ. 109, η πειθαρχική διαδικασία επαναλαμβάνεται. Εν προκειμένω, η διάταξη αυτή αφορά στα πειθαρχικά παραπτώματα των περιπτώσεων α', γ', δ' και θ' της παρ. 1 του άρθρου 107 ΥΚ (πράξεις με τις οποίες εκδηλώνεται άρνηση αναγνώρισης του Συντάγματος ή έλλειψη αφοσίωσης στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία, παράβαση καθήκοντος κατά τον ποινικό κώδικα ή άλλους ποινικούς νόμους, η απόκτηση οικονομικού οφέλους ή ανταλλάγματος προς όφελος του ίδιου του υπαλλήλου ή τρίτου προσώπου, κατά την άσκηση των καθηκόντων ή εξ αφορμής αυτών και σοβαρή απείθεια) για τα οποία δεν μπορεί να επιβληθεί ποινή κατώτερη του υποβιβασμού.

Αντίστροφα, εάν έχει εκδοθεί πειθαρχική απόφαση που επιβάλλει οποιαδήποτε ποινή και ακολουθήσει η έκδοση αμετάκλητης ποινικής αθωωτικής απόφασης ή απαλλακτικού βουλεύματος για την ίδια πράξη ή παράλειψη που αποτέλεσε το εφαλτήριο για την έναρξη της πειθαρχικής δίωξης και ρητώς αναφέρει την μη τέλεση των αποδιδόμενων παραπτωμάτων, τότε η πειθαρχική διαδικασία επίσης λαμβάνει χώρα εκ νέου.

Τέλος, ειδική περίπτωση επανάληψης της πειθαρχικής διαδικασίας εισάγει η παρ. 5, κατά την οποία για την επανάληψη της διαδικασίας δεν απαιτείται το αμετάκλητο της ποινικής απόφασης. Ειδικότερα, εφόσον έχει εκδοθεί οριστική ή τελεσίδικη ποινική απόφαση διαρκούσης της πειθαρχικής διαδικασίας, το αρμόδιο πειθαρχικό όργανο οφείλει να λάβει υπόψη του την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου για τον σχηματισμό της κρίσης του. Σε περίπτωση, δηλαδή, που το πειθαρχικό όργανο προχώρησε στην λήψη απόφασης δίχως να λάβει υπόψη ή γνώση της ήδη υπάρχουσας ποινικής απόφασης, η διαδικασία άρχεται εκ νέου. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, και από την άσκηση της ποινικής δίωξης, ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να ενημερώνει την υπηρεσία του υπαλλήλου ή λειτουργού που φέρεται ως υπόλογος στον ποινικό νόμο, προκειμένου η τελευταία να προβεί στις προσήκουσες ενέργειες.

Συνοψίζοντας, γίνεται εύκολα κατανοητή η σημασία της δέσμευσης του πειθαρχικού οργάνου είτε διοικητικής είτε δικαστικής φύσης από τα παραδεδεγμένα πραγματικά περιστατικά που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της πλήρους δικανικής πεποίθησης του ποινικού δικαστή. Με την επιλογή αυτή του νομοθέτη αποφεύγεται η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων, ενώ παράλληλα καθίσταται ταχύτερη και αποτελεσματικότερη η πειθαρχική διαδικασία, τόσο σε επίπεδο διοικητικό όσο και δικαστικό. Αντίθετα, δε θα μπορούσε να λεχθεί το ίδιο και για τις διατάξεις που αφορούν στην αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις περί επανάληψης αυτής στην περίπτωση της εκ των υστέρων έκδοσης αντικρουόμενης ποινικής κρίσης. Ειδικότερα, ο νομοθέτης εξαντλεί την αυστηρότητά του ως προς τις προϋποθέσεις χορήγησης αναστολής της πειθαρχικής διαδικασίας και τη δικαιολογεί μόνο με τη συνδρομή εξαιρετικών λόγων. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ανώτατο όριο διάρκειας πού μπορεί να λάβει (1 έτος), καταδεικνύουν τη βούληση του νομοθέτη για την τάχιση περάτωση της πειθαρχικής διαδικασίας, επιλογή ενδεχομένως αναποτελεσματική αν συνυπολογιστεί η δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα, εφόσον η χορήγηση αναστολής είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας, τα πειθαρχικώς προϊστάμενα όργανα προχωρούν στην έκδοση της αντίστοιχης απόφασης με τον κίνδυνο της εκ των υστέρων έκδοσης ασυμβίβαστης με την κρίση τους ποινικής απόφασης, γεγονός που οδηγεί αναπότρεπτα στην επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας. Το γεγονός αυτό, εξάλλου, μπορεί να συντελέσει και στην έκδοση αποφάσεων διεκπεραιωτικά και δίχως την καταβολή της απαιτούμενης περίσκεψης, καθώς η ποινική δικαιοσύνη και η επακόλουθη δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας συνιστούν εγγυήσεις της τελικά ορθής κρίσης σε καθ' έκαστη πειθαρχική υπόθεση και δικαιολογητικούς λόγους της μη καταβολής της απαιτούμενης βασάνου ως προς την μεταχείριση του πειθαρχικού φακέλου. Ενδεχόμενη κατάχρηση τη δυνατότητας αυτής εκ μέρους των πειθαρχικών οργάνων οδηγεί σε παρέλκυση της εκκρεμότητας των πειθαρχικών υποθέσεων, ενώ η πιθανή εναλλαγή των κρίσεων τους πλήττει το κύρος και την αξιοπιστία τους, δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου εντός της έννομης τάξης, ενώ πλήττει και την προσωπικότητα

του πειθαρχικώς διωκόμενου υπαλλήλου ή λειτουργού. Κατόπιν τούτου, θεωρείται ορθότερη η "ελαστικοποίηση" των κριτηρίων χορήγησης της αναστολής της πειθαρχικής διαδικασίας προς όφελος της ποινικής, η κρίση της οποίας θα πρέπει να αποτελεί οδοδείκτη για την περαιτέρω εξέλιξη της πειθαρχικής διαδικασίας, διασφαλίζοντας έτσι την ενότητα της έννομης τάξης και την αποφυγή μακράιωνων και επαναλαμβανόμενων πειθαρχικών διαδικασιών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στέρεες βάσεις για τη θεμελίωση του τρέχοντος νομοθετικού πλαισίου, όπως αυτό προσεγγίστηκε στο σύνολο της παρούσας μελέτης, εισήχθη με τον νόμο 4057/2012, ο οποίος επιχείρησε να αντιμετωπίσει χρόνιες νοσηρότητες της Δημόσιας Διοίκησης. Με αυτό το νομοθέτημα, για πρώτη φορά στη σύγχρονη ιστορία του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου καθιερώθηκε ο σαφής και αποκλειστικός προσδιορισμός των πειθαρχικών παραπτωμάτων των δημόσιων υπαλλήλων και λειτουργών, ο οποίος αποσκοπεί στην εκ των προτέρων γνώση εκ μέρους των εκτελεστικών οργάνων της κρατικής βούλησης του πλαισίου εντός του οποίου οφείλουν να διαμορφώνουν την εν γένει συμπεριφορά τους, τόσο εντός όσο και εκτός της υπηρεσίας, ώστε να αποφεύγουν πράξεις ή παραλείψεις που είναι πειθαρχικά αποδοκιμαστέες. Παράλληλα, με την αποκλειστική αυτή απαρίθμηση, επιτυγχάνεται ο εξορθολογισμός και η αρτιότερη διατύπωσή τους, ενώ με την αναμόρφωση του καταλόγου των πειθαρχικών ποινών, που βασίζεται στην πρόβλεψη νέων αλλά και στην ευρύτερη κλιμάκωση των ήδη υπάρχουσών, επιχειρείται ο εμπλουτισμός και η αυστηριοποίηση του συστήματος των πειθαρχικών ποινών, με σκοπό τα πειθαρχικά συμβούλια να διαθέτουν μεγαλύτερα περιθώρια για την επιβολή της προσήκουσας ποινής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η επιβαλλόμενη ποινή ανταποκρίνεται στη βαρύτητα του τελεσθέντος πειθαρχικού παραπτώματος και οδηγεί σε ουσιαστική τιμωρία του παραβάτη, ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται η αποτρεπτική λειτουργία των πειθαρχικών ρυθμίσεων. Το νομοθέτημα αυτό ακολούθησαν αρκετές τροποποιήσεις, δημιουργώντας συνεχείς αναταράξεις στο σύστημα ενός νόμου το οποίο είχε διαρθρωθεί επί τη βάσει ορισμένης βούλησης και μην επιτρέποντας να λειτουργήσει στην πράξη επί ικανό χρονικό διάστημα προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Περαιτέρω, σοβαρή μεταβολή στο νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων, επέφερε ο πρόσφατος Ν. 4325/2015 που μεταρρύθμισε μεταξύ άλλων και την απαρίθμηση των πειθαρχικών παραπτωμάτων, προβλέποντας ότι δεν συνιστά ανάρμοστη συμπεριφορά η άσκηση

συνδικαλιστικής, πολιτικής ή κοινωνικής δράσης, πρόβλεψη αυτονόητη που δημιουργεί την εντύπωση ότι στη σύγχρονη κοινωνία εξακολουθούν να διώκονται υπάλληλοι για την πολιτική και συνδικαλιστική δράση τους.

Οι διατάξεις το παραπάνω νόμου, μάλιστα, σε συνδυασμό με το ειδικό δίκαιο για τους ιατρούς του Ε.Σ.Υ, συγκροτούν ένα σύστημα έτι αυστηρότερων κανόνων για τους λειτουργούς των υπηρεσιών υγείας, λόγω της θέσης τους και του σημαντικού ρόλου που καλούνται διαδραματίζουν στον ευαίσθητο τομέα της αποκατάστασης ή βελτίωσης της υγείας των πολιτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το πλέγμα των εφαρμοστέων σε αυτούς διατάξεων λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο λειτούργημα που επιτελούν ταυτόχρονα με την επιστημονική τους ιδιότητα, δρα αποτελεσματικά και θέτει τα σαφή όρια των ανεκτών συμπεριφορών από μέρους τους, ενώ η αποκλειστική πρόβλεψη των πειθαρχικών ποινών που μπορούν να τους επιβληθούν συναινεί στην ασφάλεια δικαίου και στην αναχαίτιση πειθαρχικώς κολαστέων συμπεριφορών.

Από την άλλη πλευρά, δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο και για το υπόλοιπο προσωπικό του Ε.Σ.Υ, δηλαδή για τις ειδικότητες των νοσηλευτών, ψυχολόγων, ακτινοθεραπευτών κ.ά. που παρέχουν τις υπηρεσίες τους εντός του Δημόσιου Τομέα. Η ενιαία αντιμετώπιση τους από τον νομοθέτη με τους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους παραβλέπει την ιδιαιτερότητα των καθηκόντων τους και του έργου που καλούνται να επιτελέσουν, με αποτέλεσμα την αδυναμία εφαρμογής σε αυτούς όλων των προβλεπόμενων πειθαρχικών διατάξεων, ένεκα ακριβώς της παρέκκλισης της ενιαίας βούλησης του νομοθέτη από την ιδιαίτερη φύση των υποχρεώσεων του επικουρικού αυτού προσωπικού. Η αδυναμία αυτή, βέβαια, καλύπτεται εν μέρει από την αναλογική εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων, η οποία σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να γίνεται με φειδώ και την απαιτούμενη περίσκεψη, καθώς κατάχρηση αυτής της δυνατότητας ενδέχεται να συντελέσει στην αλόγιστο καταλογισμό πειθαρχικών παραπτωμάτων.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, η σαφής απαρίθμηση των πειθαρχικών παραπτωμάτων, η ακριβής διατύπωση τους και το εύρος των

συμπεριφορών που τυποποιούν συμβάλλουν στη νομική καθαρότητα των αντίστοιχων διατάξεων και στην επακόλουθη αποτροπή πειθαρχικώς κολαστέων πράξεων ή παραλείψεων. Επομένως, τόσο οι αντίστοιχες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα όσο και του νόμου 2170/1992 αποτελούν θετικό βήμα προς τη διαφύλαξη του κύρους των δημόσιων φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας, της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας τους, της στελέχωσής τους από ανθρώπινο δυναμικό υψηλού ήθους και επαγγελματικής ακεραιότητας, καθώς και την καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς και αυθαιρεσίας εντός των υπηρεσιών αυτών, που στρεβλώνουν το έργο των δημόσιων υπηρεσιών και αμαυρώνουν την εικόνα της Δημόσιας Διοίκησης συλλήβδην.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Δαγτόγλου Π. Δ., *Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα*, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2010.
- Δερβιτσιώτης Α., *Το Σύνταγμα της Ελλάδας*, Εκδ. Π. Ν. Σάκκουλα (Γ' Έκδοση), Αθήνα, 2008.
- Κανελλόπουλος Ι. Π., *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2003.
- Καρακώστας Ι. Κ., *ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ- Χαρακτηριστικά γνωρίσματα και νομική διάσταση των Κανόνων Ιατρικής Δεοντολογίας*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008
- Κωνσταντινίδης Α., *Η απόδειξη στην Ποινική Δίκη*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008.
- Κωστάρας Π. Αλέξανδρος, *Έννοιες και Θεσμοί του Ποινικού Δικαίου*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2008.
- Λασκαρίδης Ι. Εμ., *Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2015)*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012.
- Μπέκας Γ., *Πρακτική Διδασκαλία Ποινικού Δικαίου- Α' Γενικό Μέρος*, Εκδ. Π. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2015.
- Ναυπλιώτης Γ., *Συστηματική κατ' άρθρο ερμηνεία του ισχύοντος Υπαλληλικού (Πειθαρχικού) Κώδικα- Ν. 2683/1999*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2013.
- Πανταζής Ν., *Ειδικό Πειθαρχικό Δίκαιο*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2017.
- Πανταζής Ν., *Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Υπαλλήλων*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2015.
- Ρέμελης Σ. Κ., *Σύνταγμα και Διοικητικοί Δικονομικοί Νόμοι*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2009.
- Σπηλιωτόπουλος Επ.- Χρυσανθάκης Χ., *Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου*, Εκδ. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή, 2002.

- Τάχος Ι. Αν., *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2008.
- Χαραλαμπάκης Α.- Γιαννίδης Ι., *Ποινικός Κώδικας και Νομολογία*, Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2009.
- Χαραλαμπάκης Α.- Παύλου Σ., *Ποινικός Κώδικας*, Εκδ. Σάκκουλα, Κομοτηνή, 2007.
- Χρυσανθάκης Χ.- Καυμενάκη Ε., *Υπαλληλικός Κώδικας*, Εκδ. Π. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Αλεξιάδης Α. Δ., *Η Πειθαρχική Εξουσία των γιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας*, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 10-02-2000.
- Πέτρου Ε., Καραλή Β., Ντάνος Α., Παντελίδης Π., *Το νομικό πλαίσιο της ιατρικής ευθύνης- Συγκριτική Διάσταση Ελλάδας και Ελβετίας*, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 2015.
- Χριστοπούλου Μ., Καράκωστας Κ., *Η Διοίκηση ενός νοσηλευτικού Τμήματος σε Δημόσιο Νοσοκομείο*, PERIOPERATIVE NURSING, Volume 4, Issue 1, 2015.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

- Βαθιώτης Κ., *Ενεργητική και Παθητική Δωροδοκία*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Κομοτηνή Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013.
- Βαθιώτης Κ., *Παράβαση Καθήκοντος κατ' άρθρο 259 ΠΚ*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Κομοτηνή, Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013.
- Τούντας Κ., *Δίκαιο Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας*, Περίγραμμα Παραδόσεων, Καλαμάτα, 2014.

